STUDIM MASTERPLANI PËR ZONAT ME PËRPARËSI ZHVILLIMIN E TURIZMIT

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR

RANA E HEDHUN

DOKUMENTI PARAPRAK I
VLERËSIMIT STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBETARE RANA E HEDHUN

Tiranë, korrik 2020

Përgatitur nga: Dr. Abdulla Diku (Ekspert mjedisor i licensuar)

MSc. Kristi Bashmili (Ekspert mjedisor)

Shkurtimet

RSH	Republika e Shqipërisë
AKPT	Agjensia kombëtare e planifikimit të territorit
ISHP	Instituti i Shëndetit Publik
BE	Bashkimi Evropian
MIZB	Menaxhimi i Integruar i Zonave Bregdetare
IAP	Instrumenti për Asistencën e Para-Anëtarësimit (BE)
KMMD	Komiteti për Mbrojtjen e Mjedisit Detar (i OND-së)
MiM	Memorandumi i Mirëkuptimit
ZDVN	Zonë Detare Veçanërisht e Ndjeshme
VSM	Vlerësimi Strategjik Mjedisor
VNM	Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis
DRM	Drejtoria Rajonale e Mjedisit
AKZM	Agjensia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura
AKM	Agjensia Kombëtare e Mjedisit
MTM	Ministria e Turizmit dhe Mjedisit

Përmbajtja

Kuadri i hartimit të VSM-së për PDZRK-në Rana e Hedhun 7
Nisma për PDZRK Rana e Hedhun..... 8
Mbështetur në këtë kuadër ligjor, po hartohet edhe ky Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) për PDZRK-nëRana e Hedhun. 9
Parimet dhe synimi i VSM 9
Kuadri ligjor i VSM-së..... 10
Fazat nëpër të cilat kalon procesi i VSM 10
Njoftimi i ministrisë nga autoriteti propozues;..... 12
Konsultimi me grupet e interesit për çështjet e trajtuara në raportin e VSM-së; 12
Hartimi i raportit paraprak të VSM-së dhe konsultimi me grupet e interesit 14
Hartimi i raportit përfundimtar të vlerësimit strategjik mjedisor 14
Qëllimi dhe objektivat kryesore të PDZRK-së dhe përputhja me plane/programe të tjera 15
Vizioni dhe Drejtimet e Zhvillimit 15
Ruajtja e Mjedisit (Zhvillimi i Qëndrueshëm) 18
Objektivat e zhvillimit të zonës 19
Parimet e PDZRK-së dhe ndërthurja me Strategjitë / planet e tjera 25
Alternativa të konsideruara gjatë hartimit të PDZRK-së 27
Metodika e hartimit të vlerësimit strategjik mjedisor 29
Objektivat strategjikë mjedisorë 30
Përshkrimi i Përbërësve të Mjedisit 32
Pozita gjeografike..... 32
Klima 33
Topografia 34
Gjeologjia 35
Përdorimi i tokës 36
Hidrografia 37
Ujërat sipërfaqësorë..... 37
Ujërat nëntokësorë (Akuiferët)..... 38
Cilësia e ujrave nëntokësorë..... 39
Cilësia e ajri..... 40
Ndryshimet Klimatike 40
Zhurmat në mjedis..... 41
Natyra 41

Habitatet kryesore 41
Flora dhe fauna 42
Lloje dhe habitate bimore të rëndësishme 42
Fauna 42
Zonat e mbrojtura 43
Zona e Projektit dhe Zona Monument Natyror "Rana e Hedhun" 44
Parimet e Menaxhimit të zonave të mbrojtura 45
Veprimtaritë e ndaluara në Monumentet Natyrore, Kat. III 46
Peizazhi 46
Infrastruktura mjedisore 48
Menaxhimi i mbetjeve 48
Furnizimi me ujë dhe trajtimi i ujrave të përdorur 52
Furnizimi me ujë 52
Kanalizimet dhe ujrat e bardha 53
Potenciali i BRE në ZRK Rana e hedhun 53
Hotspotet e Evidentuara 54
Popullsia dhe kushtet social-ekonomike 54
Problematikat Mjedisore 55
Ndërtimet pa plan 55
Dëmtimi i Monumentit të Natyrës "Rana e Hedhun" 55
Ndotja nga mbetjet e ngurta urbane 55
Mbetjet inerte 56
Ujërat e përdorura urbane 56
Përfundime dhe sygjerime për zhvillimin e mëtejshëm të zonës 57
Kërkesat mjedisore për efiçencë energjie 58
Kërkesat mjedisore për prodhim energjie diellore 60
Kërkesat mjedisore për efiçencë të perdorimit te ujërave 62
Mbrojtja e Peizazhit 63
Hapësirat e gjelbra dhe llojet e gjelbërimit 65
Mbrojtja e Mjedisit 66
Toka 66
Uji 66
Ajri 67
Natyra dhe biodiversiteti 68

Variante për Zgjidhjen e Dëmeve Shkaktuar nga Hotspotet e Evidentuara 68
Përcaktimi i rregullave të mbrojtjes së mjedisit dhe peisazhit 68
Vlerësimi i ndikimit në mjedis 70
Ndërveprimet e mundshme të PDZRK me mjedisin 70
Kufizimet ligjore në çështjet, zonat dhe/ose objektet e rëndësisë kombëtare 72
Ndikimet e mundshme negative 74
Ndikimet në mjedis të PDZRK 76
Metodika e Vlerësimit të ndikimit në mjedis të PDZRK 76
Përshkrimi i kritereve të vlerësimit në mjedis të PDZRK 77
Vlerësimi i ndikimeve në mjedis të projekteve të PDZRK 78
Përputhshmeria e PDZRK me objektivat mjedisorë 80
Metodika e përputhshmërisë së projekteve të PDZRK me Objektivat Mjediore 80
Përputhshmëria e PDZRK me OM-të 81
Vlerësimi i pasojave të zbatimit të PDZRK në realizimin e objektivave mjedisorë 83
Masat zbutëse 88
Plani i monitorimit 90
Shtojca ROCESI I KONSULTIMIT TË PLANIT TALE DHE RANA E HEDHUN 95

Kuadri i hartimit të VSM-së për PDZRK-në Rana e Hedhun

Turizmi, sot, është një nga industritë më të mëdha në botë që gjeneron të ardhura dhe lidhet ngushtë me sektorët e tjerë të zhvillimit. Punësimi në sektorin e turizmit ofron një potencial të konsiderueshëm për zbutjen e varfërisë, sidomos për gjininë femërore. Përveç kësaj, industria e turizmit ndikon menjëherë edhë në sektorët e tjerë, të tilla si industria e prodhimit, bujqësia dhe sektori i shërbimeve. Këto lidhje kanë krijuar efekte shumëzuese të cilat stimulojnë ekonominë lokale dhe gjithashtu ofrojnë burime të ndryshme të të ardhurave për popullsinë vendase dhe jo vetëm. Përveç nxitjes ekonomike, turizmi mund të kontribuojë edhe në ruajtjen e biodiversitetit, duke qenë se me rritjen e numrit të vizitorëve, shumë parqe kombëtare dhe zona të mbrojtura do mund të krijonin edhe përfitime financiare që do të ktheheshin në investime në shërbim të tyre.

Përmirësimi i industrisë së turizmit përfshin edhe cilësinë e produkteve dhe të shërbimeve (akomodimin, restorante, guidat turistike, operatorët turistik, etj), me qëllim rritjen e kërkesës kombëtare, rajonale dhe ndërkombëtare, promovimin e konkurrueshmërinë brenda kësaj industrie, dhe prodhimin e informacioneve të besueshme e të vlefshme mbi standardet e cilësisë.

Zona Bregdetare, me gjithë potencialet e saj për turizëm, ka nevojë për orientime konkrete zhvillimi,të cilat duhet të jenë të qarta dhe të bazuara në politikat kombëtare të zhvillimit të sektorit, të jenë të në harmoni me vizionin global të evolimit të turizmit, të kenë në fokus mbrojtjen e natyrës e peisazhit, të cilët janë edhe lënda e parë për sektorin. Këto oreintime duhet të lidhen si me funksionet e shumëllojshme që perfshin sektori dhe shpërndarjen e tyre në territor, ashtu edhe me tiparet e zhvillimit të territorit dhe gjuhën e komunikimit arkitektonik të zhvillimeve në funksion të turizmit. Si përherë, shtrirja e aktivitetit turistik mbetet një sfidë, e cila mund të trajtohet gjithashtu nëpërmjet një planifikimi të mirë të territorit dhe orientimeve konkrete të zhvillimit, duke marre në konsiderat të gjithë aspektet e mbrojtjes së mjedisit.

Hartimi i dokumenteve të *Vlerësimit Strategjik Mjedisor për Planin e Detajuara të Zonës së Rëndësisë Kombëtarë (PDZRK) Rana e Hedhun*, rrjedh si detyrim nga *ligji nr. 91/2013*, datë *28.02.2013, "Për vlerësimin strategjik mjedisor".* Referuar *nenit 2 pika 1/a* të këtij ligji theksohet se, *procesit të Vlerësimit Strategjik Mjedisor i nënshtrohen të gjitha planet dhe programet për bujqësinë, pyjet, peshkimin, energjinë, industrinë, industrinë minerare, transportin, menaxhimin e mbetjeve, menaxhimin e ujërave, telekomunikacionin,* ***turizmin****, planet kombëtare e vendore të planifikimit të territorit urban e rural,* përfshi dhe mbrojtjen e peizazhit, të përdorimit të tokës, të cilat vendosin kuadrin për miratimin, në të ardhmen, të projekteve të listuara në shtojcat 1 e 2 të ligjit nr. 10 440, datë 7.7.2011 "Për vlerësimin e ndikimit në mjedis"[1].

[1] Ligji nr. 91/2013, datë 28.02.2013, "Për vlerësimin strategjik mjedisor"

Nisma për PDZRK Rana e Hedhun

Zona në studim është ndodhet nëkufinj të zonës së mbrojtur Peizazh i mbrojtur Lumi i Bunës Velipojë, por ka shumë sipërfaqe të paprekura me potencial të lartë turistik, për shkak të vlerave të tyre. Kjo zonëështë ruajtur e pazhvilluara deri tani, për shkak të mungesës së infrastrukturës, por edhe për shkak të statusit të mbrojtur mjedisor.

Ka pasur përpjekje për të ideuar zhvillimin e këtyre zonave si zonë pushimi kryesisht me shtëpi të dyta dhe më pak me hotele, por programet dhe projektet e propozuara, deri tani, kanë qenë të papërshtatshme.

Qeveria e Shqipërisë është në kërkim të ideve të zhvillimit për këto llojë zonash, të cilat të jenë të përshtatshme me natyën dhe karakteristikat e tyre*; për koncepte projektimi që do t'i bënte këto zona të aksesueshme dhe të vlerësuara; për koncepte zhvillimi që janë në gjendje të ruajnë bukurinë e peizazhit dhe tiparet territoriale të tyre, ndërsa në të njëjtën kohë të hapë hapësira për aktivitetet njerëzore që mund të sigurojnë të ardhura dhe ekonomi; për koncepte projektimi që do të ishin të ndjeshme ndaj peisazhit dhe modeste*.

Ky ushtrim shërben gjithashtu si një studim fizibiliteti, për të vlerësuar nëse ideja për të zhvilluar dhe njëkohësisht për të ruajtur zona të tilla, funksionon me të vërtetë.

Qeveria shqiptare është në dijeni të faktit se tema e zhvillimeve në bregdet është shumë e ndjeshme dhe nuk mund të merret pozitivisht nga të gjithë. Kjo është arsyeja pse një ushtrim i tillë i zhvillimit nëpërmjet projektimit bëhet shumë i rëndësishëm për të vlerësuar me të vërtetë mundësitë për zhvillimin e këtyre zonave të veçanta të vijës bregdetare.

Nisma për hartimin e PDZRK Rana e Hedhunndërmerret nga Ministria e Turizmit dhe Mjedisit, *i cili hartohen në përputhje me Planin e Përgjithshëm Kombëtar (PPK) "Shqipëria 2030", Planin e Integruar Ndërsektorial të Bregdetit dhe Strategjinë Kombëtare për Zhvillimin e Qëndrueshëm të Turizmit 2019 – 2023.*

Meqënëse PDZRK-ja Rana e Hedhun është një plan lokal (zonë relativisht 100-200ha), ai ka nevojë ti nënështrohet një Vlerësimi Strategjik Mjedisor sikurse përcaktohet në *Nenit 1 "Fusha e zbatimit të ligjit" të Ligjit Nr. 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor"* ku thuhet se procesit të Vlerësimit Strategjik Mjedisor i nënshtrohet:

- *"**hartimi i të gjitha planeve dhe programeve për*** bujqësinë, pyjet, peshkimin, energjinë, industrinë, industrinë minerare, transportin, menaxhimin e mbetjeve, menaxhimin e ujërave, telekomunikacionin, ***turizmin***, planet kombëtare e vendore të planifikimit të territorit urban e rural, përfshi dhe mbrojtjen e peizazhit, të përdorimit të tokës, të cilat vendosin kuadrin për miratimin, në të ardhmen, të projekteve të listuara në shtojcat 1 e 2 të ligjit nr. 10 440, datë 7.7.2011 "Për vlerësimin e ndikimit në mjedis".

Mbështetur në këtë kuadër ligjor, po hartohet edhe ky Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) për PDZRK-nëRana e Hedhun.

Parimet dhe synimi i VSM

Vlerësimi Strategik Mjedisor (VSM) është një proces sistematik për vlerësimin e pasojave në mjedis nga politika e propozuara, nismat per plane dhe programe, ne menyre qe pasojat te jenë tëresisht te përfshira dhe te adresuara sic duhet ne fazat me te hershme të vendim-marrjes dhe qe i jep te njejten rendesi ne raport me ceshtjet ekonomike dhe sociale.

Kësisoj VSM-ja është një vendimarrje strategjike që integron konsideratat mjedisore dhe ato të qëndrueshmërisë. Si vendimarrje strategjike, ajo ka mundësinë ta bëjë botën më të gjelbër dhe më të qëndrueshme. Por, nëse nuk kryhet sic duhet, VSM-ja mund te kthehet edhe thjesht dhe vetëm në një procedure që përligj interesa të gabuara.

Në mënyrë që zhvillimi të jetë i qëndrueshëm, VSM-ja zbaton parimet e mëposhtëme:

a. ***VSM duhet të përmirësojë Veprimin Strategjik.*** Për ta kryer këtë, VSM duhet të nisë para procesit të vendim-marrjes, duhet të integrohet në vendim-marrje, të fokusohet në përcaktimin e alternativave të mundshme dhe në modifikimin e veprimit strategjik. Vendim-marrësi duhet të përfshihet aktivisht në proces për tu siguruar që gjetjet e VSM të jenë marrë parasysh.

b. VSM duhet të promovojë pjesëmarrjen publike në vendimmarje.

c. VSM duhet të jetë e fokusuar në vështirësitë kyçe të mjedisit dhe të qëndrueshmërisë.

d. VSM duhet të ndihmojë në identifikimin dhe vlerësimin e opsioneve më të mira, të përmbushë nevojat dhe të minimizojë dëmet.

e. VSM aplikon parimin e parakujdesit. Në këtë kuptim, nëse vlera e zhvillimit dhe impakti janë të pasigurtë, atëherë duhet mbrojtje e asaj vlere mjedisore që kemi në gjendje.

a. VSM duhet të vlerësojë efektet negative, pozitive dhe kompensimin e mundshëm. Zbutja e ndikimeve në mjedis kryhet nëpërmjet ndryshimit të veprimeve strategjike për të shmangur impaktin negativ ose të vendosë ***kufizime në zhvillimin e projekteve të tjera.***

b. ***VSM nuk duhet të lejojë që veprimet strategjike të kalojnë kufijtë përtej të cilave ndodhin dëme të pariparueshme.*** Kjo kerkon fillimisht identifikimin e këtyre kufijve, krahasim të situatës së mundshme pa ndërmarrjen e veprimit strategjik me atë të veprimit strategjik dhe kërkon gjithashtu gjykim nëse efektet janë të qënësishme dhe tejkalojnë kufijtë e vendosur mjedisor.

Kuadri ligjor i VSM-së

Kuadri ligjor shqiptar për VSM-në është përmirësuar ndjeshëm në vitet e fundit dhe siguron tashmë përputhshmëri të plotë më (i) ***Direktivën 2001/42/EC të Komisionit Evropian*** mbi Vlerësimin e Efekteve në Mjedis prej Planeve apo Programeve të Caktuara dhe me (ii) ***Protokollin e VSM-së të Konventës ESPOO (UNECE)***.

- ***Ligji nr. 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor" siguron tashmë plotësisht mbulimin e duhur të procesit të VSM-së***. Ligji ka për qëllim të sigurojë mbrojtje të lartë të mjedisit dhe zhvillim të qëndrueshëm, përmes përfshirjes së çështjeve të mjedisit gjatë hartimit, miratimit, rishikimit, ndryshimit ose modifikimit të planeve a programeve me pasoja të mundshme negative në mjedis. Ligji përcakton institucionet dhe të drejtat e përgjegjësitë e tyre, si dhe procedurat, sipas të cilave kryhet Vlerësimi Strategjik Mjedisor.
- ***Direktiva e Komisionit Evropian 2001/42/EC*** për vlerësimin e ndikimit të disa planeve dhe programeve mbi mjedisin (Direktiva VSM).
- ***Protokolli VSM, i miratuar në Kiev (Ukrainë) në vitin 2003***, në një takim të jashtëzakonshëm të Palëve të Konventës Espoo gjatë konferencës ministrore të "Mjedisit për Evropën" dhe nënshkruar nga 36 shtete dhe Komuniteti Evropian.

Një çështje e rëndësishme e procesit të Vlerësimit Strategjik Mjedisor është ai i pjesëmarrjes publike dhe këshillimit të duhur të saj. Për këtë qëllim grupi i punës zbatoi kërkesat që rrjedhin prej Vendimit të Këshillit të Ministrave Nr. 219, datë 11.3.2015 "Për përcaktimin e rregullave e të procedurave për konsultimin me grupet e interesit dhe publikun, si dhe dëgjesën publike gjatë procesit të vlerësimit strategjik mjedisor"

Fazat nëpër të cilat kalon procesi i VSM

Fazat e procesit të vlerësimit strategjik mjedisor sqarohen në Nenin 7 ku përcaktohet se procesi i vlerësimit strategjik mjedisor kalon detyrimisht në këto faza të njëpasnjëshme:

Faza 1
SHQYRTIMI I KËRKEËS / NISMA
35 Ditë
Autoriteti propozues njofton paraprakisht Ministrinë për fillimin e hartimit të planit, duke kërkuar nevojen ose jo te VSM-së
Ministria, brenda 30 ditëve nga marrja e njoftimit, i përgjigjet, me shkrim, autoritetit propozues.
Brenda 5 ditëve nga shpallja e vendimit, Ministria e publikon njoftimin në faqen e saj zyrtare.
Faza 2
INFORMIMI I PALËVE TË INTERESUARA DHE PUBLIKUN
107 Ditë
DËGJESA 1
Autoriteti propozues përpara fillimit të hartimit të raportit të VSM, konsultohet me palët e interesuara në lidhje me çështjet për t'u trajtuar në VSM. (ISHP, NJQV-të, Institutet e mbrojtjes së tokës, shoqata, OJF etj.)
Brenda 20 ditëve, nga dita e marrjes së kërkesës, palët e interesuara i përgjigjen autoritetit propozues. Nëse ata nuk i përgjigjen brenda këtij afati do të thotë se nuk kanë kërkesa të veçanta.
DËGJESA 2
Autoriteti propozues, pas hartimit të raportit paraprak të VSM-së, e publikon atë për të paktën 30 (tridhjetë) ditë në faqen zyrtare elektronike. Duke i sqaruar mënyrën për t'u njohur me raportin, si dhe datën kur do të organizohet dëgjesa publike
Dëgjesa publike organizohet nga autoriteti propozues, brenda 15 ditëve nga data e njoftimit të grupeve të interesit.
Grupet e konsultuara shprehin sugjerimet e tyre gjatë dëgjesës dhe mund të dërgojnë me shkrim brenda 15 ditëve nga data e mbajtjes së dëgjesës
DËGJESA 3
Ministria, brenda 10 ditëve nga data e marrjes së kërkesës për deklaratën mjedisore, në rast se e sheh të nevojshme të organizojë vetë një dëgjesë me publikun. Në dëgjesë ftohet edhe autoriteti propozues dhe subjekti kontraktues.
Ministria brenda 7 ditëve njofton grupet e interesit dhe publikun për degjesën dhe datën. Nëqoftëse ka kombente dhe sygjerime gjatë dëgjesës, ministria ja dergon autoritetit propozues brenda 10 ditëve
Faza 3
MIRATIMI I VSM-së
KËRKESA PËR DEKLARATË MJEDISORE
DEKLARATA MJEDISORE
KOHËZGJATJA E TOTALE 142 DITË

Njoftimi i ministrisë nga autoriteti propozues;

Gjatë kësaj faze, autoriteti planifikues njofton Ministrinë e Turizmit dhe Mjedisit për nismën e hartimit të PDZRK-sëRana e Hedhun duke i vënë asaj në dispozicion informacionin paraprak si dhe shtron kërkesën për nisjen e procesit të Vlerësimit Strategjik Mjedisor. Në vijim të këtij njoftimi, Ministria, në përputhje më Ligjin 91/2013 shprehet mbi mënyrën e zhvillimit dhe përputhjen me legjislacionin që duhet të ketë ky dokument.

Në njoftimin e ministrisë, autoriteti propozues dërgoi njëkohësisht dhe informacionin e mëposhtëm:

1. qëllimin e propozimit, shoqëruar me të dhëna të tjera të nevojshme, si: relacion shpjegues, hartat e të dhëna të tjera ndihmëse që disponon lidhur me propozimin;
2. arsyetimin për nevojën e hartimit të Planit;
3. autoritetin miratues të Planit;
4. procedurën që do të zbatohej për hartimin e Planit.

Konsultimi me grupet e interesit për çështjet e trajtuara në raportin e VSM-së;

Grupet e interesit me të cilat autoriteti propozues duhet të këshillohet paraprakisht për paraqitjen e sugjerimeve për çështjet që ato duan të trajtohen në raportin e VSM-së janë:

- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit (MTM),
- Agjensia Kombëtare e Mjedisit (AKM),
- Agjensia Kombëtare për Zonat e Mbrojtura (AKZM),
- Agjensia Kombëtare e Planifikimit të Territorit (AKPT),
- Agjensia Kombëtare e Bregdetit (AKB),
- Agjensia Kombëtare e Turizmit (AKT),
- Agjensia Kombëtare e Territorit (AZHT),
- Agjensia Kombëtare e Burimeve Natyrore (AKBN),
- INSTAT,
- Agjensia Rajonale e Zonave të mbrojtura
- Bashkitë që preken nga zhvillimi I PDZRK-së
- OJF-të e ndryshme me profil mjedisor dhe zhvillimin e turizmit.
- institucionet e mbrojtjes së shëndetit publik;
- institucionet e mbrojtjes së tokës bujqësore;
- institucionet e tjera që identifikohen me përgjegjësi në propozim (ministritë etj.).
-

Autoriteti propozuesdo të organizoi për këtë qëllim dy takime këshëllimore.

Takimi i parë këshëllimor u mbajt më 22/07/2020, ora 17:30 nga MTM në cilësinë e autoritetit propozues të PDZRK-së Rana e hedhun. Në njoftimet për takim u shwnua:

- qëllimi i propozimit, relacioni shpjegues dhe të dhëna të tjera ndihmëse që disponon autoriteti lidhur me propozimin;
- arsyetimi për nevojën e PDZRK-së
- autoriteti miratues i Planit;
- procedura që do të zbatohej për hartimin e planit dhe afatet kohore të parashikuara *dhe*
- axhenda e takimit.

Në këtë takim të parë u prezantua:

- nisma për për hartimin e PDZRK-së
- gjendja e sektorit dhe nevoja për zhvillimin e turizmit në vend,
- çështjet themelore të diskutuara në Planin kombetar të planifikimit të Territorit dhe atë të bregdetit
- nevoja për VSM të PDZRK-së
- ndikimet kryesore të pritshme në mjedis nga zbatimi i PDZRK-së,
- objektivat mjedisorë paraprakë të VSM-së për PDZRK-në*dhe*
- çështjet parësore që priteshin të trajtoheshin në Vlerësimin Strategjik Mjedisor për PDZRK-në.

Minutat e takimit për këshillimin publik, si dhe komentet/sugjerimet e ardhura nga institucionet e ndryshme, MTM, MM, etj., janë paraqitur në Aneksin 1 të VSM-së.

Hartimi i raportit paraprak të VSM-së dhe konsultimi me grupet e interesit

Raporti paraprak i VSM-së pwrmbledh të gjitha gjetjet gjatë diskutimeve me palët e interesit si dhe ato të nxjerra në pah nga vetë ekspertët. Në raportin paraprak u paraqit i gjithë informacioni si dhe të dhënat të rëndësishme mbi ndikimet në mjedis të Planit

Hartimi i raportit përfundimtar të vlerësimit strategjik mjedisor

Pas hartimit të raportit paraprak, ekspertët vijuan me hartimin e raportit përfundimtar i cili është në përputhje me strukturën e kërkuar nga vetë ligji 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor".

Ndërkaq struktura apo cështjet që duhet të mbulojë një raport VSM-je përcaktohen në pikën 3 të Nenit 10. Hartimi dhe konsultimi i raportit paraprak të VSM-së me publikun dhe grupet e interesit parashikohet në Kreun III. Raporti i VSM-së, konsultimi dhe deklarata e ministrit.

Në përputhje më këto nene ligjore, hartimi i VSM-së kalon në pesë faza përfshirë (Fig. 1):

1. Shqyrtimin e nevojës për VSM,
2. Përshkrimin e gjendjes së Mjedisit
3. Hartimin e raportit paraprak të VSM-së
4. Hapat ligjorë të ndjekur për miratim *dhe*
5. Zbatimin dhe monitorimin e VSM-së

Qëllimi dhe objektivat kryesore të PDZRK-së dhe përputhja me plane/programe të tjera

Kjo pjesë do të paraqesë qëllimin dhe do të zbërthejë përmbushjen e tij në disa objektiva të domosdoshëm. Por qëllimi i këtij plani si dhe objektivat e tij duhet të marrin parasysh dhe të integrojnë përputhshmërinë me disa plane apo programe themelore sikurse Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Qëndrueshëm të Turizmit 2019-2023, Plani Kombëtar e Vendor, Strategjia Kombëtare e Biodiversitetit etj.

Vizioni dhe Drejtimet e Zhvillimit

Zona e Ranës së Hedhun është e pozicionuar në veri-perëndim të qytetit të Lezhës dhe portit të Shëngjinit, Ajo ka një rol të rëndësishëm në zhvillimin e turizmit në rajonin Shkodër–Lezhë. Në aspektin gjeografik plazhi i Ranës së Hedhun kufizohet në veri perëndim me Baks–Rrjollin dhe më tej me Velipojën, ndërsa në jug– lindje me plazhin e Shëngjinit dhe më tej me Kune–Vain–Talen. Pavarësisht se ndodhet buzë detit Adriatik dhe pjesë e një rajon me aksesueshmëri të favorshme, vetë zona në studim është mjaftë e izoluar për shkak të relievit dhe morfologjisë së territorit. Nga jug-lindja në drejtim të veri–perëndimit plazhi i Ranës së Hedhun në nga njëra anë kufizohet nga deti Adriatik ndërsa në anën tjetër kufizohet nga mali i Shëngjinit dhe mali i Rencit.
Duke qenë zonë natyrore, me plazhe të virgjëra dhe me një zhvillim urban mjaft të ulët ndër vite, bregdeti veri–perëndimor i Shëngjinit nuk ka patur asnjëherë infrastrukturë të zhvilluar. Tradicionalisht vendbanimet në këtë zonë të bregdetit kanë qenë të përqëndruara mbi kurrizin e Malit të Rencit, ndërsa vitet e fundit vihet re tendenca e zhvillimit të zonave më afër bregdetit, kjo për shkak dhe të kërkesës turistike gjithnjë në rritje.

Zona nuk ka infrastrukturë shërbimesh, por favorizohet nga distance fare e shkurtër që ka me qytetin e Shëngjinit dhe me atë të Lezhës që janë dhe polet kryesore të furnizimit të zonës me shërbime.

E vetmja mënyrë për të aksesuar plazhin e Ranës së Hedhun është nëpërmjet qytetit të Shëngjinit, nga rruga Riviera e cila fillon tek hyrja e ish repartit ushtarak dhe përfundon në afërsi të dunave ranore.

Pavarësisht kushtëzimit qe shkakton infrastruktura aktuale, në të ardhmen e afërt pritet ndërtimi i rrugës Shëngjin – Velipojë e cila do të lidhi mes tyre plazhet e Lezhës dhe Shkodrës.

Ndërtimi i një shëtitore bregdetare që do të lidh Lagunën e Vilunit me Ranën e Hedhun si dhe shënjimi i shtigjeve natyrore në malin e Rencit do ti ofronin të apasionuarve mbas natyrës dhe sporteve mundësi të nshumta rekreative.

Lidhjet e plazheve nëpërmjet mjeteve lundruese, që aktualisht është thuajse inekzistente, në të ardhmen pritet të potencializohet duke e bërë zonën më lehtë për tu arritur. Për ti ardhur në ndihmë këtij objektivi shihet e nevojshme ngritja e një marine detare aty ku ka qënë dikurë porti ushtarak i Shëngjinit.

Një tjetër mundësi alternative për transportin e njerëzve në zonë shihet dhe lëvizja me vagona kremalierë, ose funikularë, të cilët në mënyrë diagonal do të lidhnin pllajat mbi malin e Rencit, me gjiret ranore të Shëngjinit dhe Baks – Rrjollit. Kjo praktikë transporti do të mund të bëhej realitet nëse vizioni i hartuar për zhvillimin e ardhshëm të zonës do të përqëndrohej në pjesën e sipërme të malit të Rencit, ashtu sikundër banorët kanë vepruar tradicionalisht ndër shekuj. Ofrimi ishërbimeve turistike dhe urbanizimi i mëtejshëm mbi malin e Rencit shihet me mjaft interes për zhvillimin e qëndrueshëm të zonës. Për shkak të morfologjisë së favorshme të territorit, pllajat në malin e Rencit kanë sipërfaqe të konsiderueshme toke livadhore e cila do mund të shfrytëzohej për ndërtimet e reja duke ruajtur në këtë mënyrë të egër dhe natyrore pjesën e poshtme të plazheve ranore. Përveç dunave ranore, në zonë shihen me interes të madh mjedisor shkurret mesdhetare dhe brezi i pishave, të cilat sipas planit duhet që të ruhen me çdo kusht për të shpëtuar në këtë mënyrë karakterin natyrore të zones, nga zhvillimi i pakontrolluar. Në mbështetje të vizionit që plani i zhvillimit të zonës parashikon, vjen dhe skema e levizshmërisë e përmëndur më sipër, e cila lidh plazhet e virgjëra në pjesën e poshtme me shërbimet turistike në malin e Rencit nëpërmjet kremalierëve, funikularëve dhe rrugës automobilistike Shëngjin – Velipojë.

Nëse ky skenar zhvillimi nuk do të ishte fizibël për investitorët potencial atëhere plani sugjeron zhvillimin e shërbimeve turistike në pjesën e plazhit, por në një mënyrë shumë të kujdesshme, të qëndrueshme dhe me ndikim sa më vogël mjedisor. Nëse strukturat turistike do të duhej të ndërtoheshin në brezin e pishave, propozohet shpërndarja e shërbimeve turistike në struktura të veçuara të cilat do të mund të zinin vend midis pishava pa qenë nevoja e ndërtimit të strukturave masive.

PLANI I DETAJUAR PËR ZONËN E RËNDËSISË KOMBËTARE RANA E HEDHUN
HARTA E VIZIONIT
AKPT
LEGJENDA
LOCJISHKA
DREJTIMET EKONOMIKE
LEHTËSI E QENDRAVE
HIERARKIA E QËNDRAVE
STUDIO PROJEKTUESE
ATELIER 4

Ruajtja e Mjedisit (Zhvillimi i Qëndrueshëm)

MËNYRA E NDËRHYRJES NË ZONAT E RËNDËSISË KOMBËTARE TË SYGJERUARA NGA PIKËPAMJA MJEDISORE

I. Parimet e Menaxhimit të Zonave të Mbrojtura

Bazuar në nenin 4 të ligjit 81/2017 "për zonat e mbrojtura", menaxhimi, planifikimin dhe ruajtja e zonave të mbrojtura mjedisore në Shqipëri realizohet nëpërmjet zbatimit të katër parimeve thelbësorë, të cilët garantojnë mbrojtj dhe menaxhim të qëndrueshëm të tyre. Këto parime të rëndësishme konsistojnë në:

a) Parimi i zhvillimit të qëndrueshëm, b) Parimi i integrimit, c) Parimi ndotësi paguan dhe ç) Parimi i parandalimit dhe i marrjes së masave paraprakisht.

a) Parimi i zhvillimit të qëndrueshëm. Nëpërmjet planifikimit dhe menaxhimit të kujdesshëm, burimet e tokës, përfshirë ajrin, ujin, florën dhe faunën, ruhen për të mirën e brezave të sotëm dhe të ardhshëm nëpërmjet zhvillimit që plotëson nevojat e tanishme pa kërcënuar nevojat e brezave të ardhshëm.
b) Parimi i integrimit. Integrimi i politikave të mbrojtjes së mjedisit në ato të zhvillimit ekonomik, pasi zhvillimi i mjedisit është i lidhur ngushtë me zhvillimin ekonomik të vendit.
c) Parimi "ndotësi paguan". Subjektet, që me veprimet apo mosveprimet e tyre ndotin dhe/apo dëmtojnë mjedisin brenda e jashtë zonës së mbrojtur, paguajnë për rehabilitimin e tij.
d) Parimi i parandalimit dhe i marrjes së masave paraprake. Me anë të politikave dhe bazës ligjore përkatëse shteti merr masa paraprake për parandalimin e ardhjes së pasojave negative në mjedis nga aktiviteti njerëzor dhe faktorët natyrorë.

Sa më lartë duket qartë që planifikimi në zonat e mbrojtura duhet të jetë tepër i kujdesshëm, duke marrë parasysh parimet e mësipërme të cilat rrjedhin nga ligji për zonat e mbrojtura dhe duke patur një ndjeshmëri të lartë mbi aspektet mjedisore, të tilla si mbrojtja e diversitetit biologjik, mbrojtja dhe përmirësimi i habitateve, mbrojtja e cilësisë së ujit, ajrit, tokës, etj.

II. Veprimtaritë e lejuara në zonat e mbrojtura

Duke patur parasysh që disa prej zonave që do ti nënshtrohen procesit të PDZRK-së ndodhen në zonë të mbrojtur, shikohet e arsyeshme të bëhet një interpretim i shkurtër mbi veprimtaritë e lejuara në këto zona, sipas kategorive të vendosura nga ligji 91/2017. Konkretisht zona ku shtrihet PDZRK-së Rana e Hendhun- Port Shëngjin ka në kufi të sajë Monument Natyre, kategoria III-të e mbrojtjes,

Veprimtaritë e ndaluara në zonat e mbrojtura sipas kategorisë më sipër:

1. ***Monument Natyror, Kat. III***

Monumentet natyrore rrethohen nga zona buferike me gjerësi deri në 200 metra nga perimetri i monumentit. Ky perimetër duhet të ruhet dhe të mos planifikohet për ndertim, zonë urbane apo funksione të tjera.

III. Sygjerime për zhvillimin e PDZRK-së nga pikëpamja mjedisore

PDZRK Rana e Hedhun - Port Shëngjin

Zona ku shtrihet PDZRK-ja Rana e hedhun - Port Shëngjin ndodhet jasht zonës së monumentit të natyrësRana e Hedhun. Kjo zonë prej vitesh ndodhet nën trysninë e zhvillimit të ndërtimeve, kryesisht përinfrastrukturë akomoduese dhe shërbimesh turistike. Pjesa jugore e zonës tashmë është ndërtuar, dallohetqartë inpakti negativ në vijën bregdetare, kryesisht i shpatit të malit të Shëngjinit dhe dëmtimi i brezit tëpishave. Në këtë zonë sygjerohet që:

1. Të ruhet brezi me pisha që shoqëron pothuajse të gjithe vijën bregdetare të zonës. Mund tëpropozohen ndërhyrje me struktura të lehta, ose ndërtime të vetmuara me lartësi të kufizuar, dukeruajtur strikt komponentët peizazhistik të zonës.
2. Shikohet shumë e rëndësishme të ruhet duna e vjetër ranore, që fillon nga Rezidenca Katolike derinë afërsi të monumentit të natyrës Rana e Hedhun.
3. Gjithashtu është shumë e rëndësishme të ruhet zona buferike prej 200m nga kufiri i Monumentit tëNatyrës Rana e Hedhun.

Objektivat e zhvillimit të zonës

Hartimi i kësaj PDZRK-je lidhet me promovimin e zhvillimit të turizmit, përthithjen e investimeve të huaja si dhe përmirësimin e cilësisë së jetesës të komunitetit pranë zonës. Për të krijuar një lokalitet konkurrues në rajon në çdo drejtim duhen arritur disa objektiva.

Objektivat kryesore mbi të cilat do të orientohet zhvillimi turistik i zonës në studim do të jenë:

- Mobiliteti dhe lëvizshmëria: Aksesi dhe parkimi, transporti publik dhe ai alternativ
- Shërbimet Infrastrukturore: Siguria publike dhe furnizimi me enegji elektrike & ujë, largimi i ujrave të ndotur, implementimi i rrjetit të telekomunikacionit
- Ruajtja dhe konservimi i Mjedisit: Trajtimi dhe përshtatja e zonave me vlerë natyrore me zhvillimet dhe aktivitetet e reja turistike.
- Zhvillimi i Turizmit: Zhvillimi urban i zonës do të realizohet me struktura të ndryshme hoteljere dhe resortesh në funksion të aktivitetit turistik, të ndërthurura me një sërë hapësirash rekreative publike dhe shërbimesh për të përmbushur në çdo kohë kërkesat e turizmit konkretisht:
- Akomodimi Turistik (Hoteleri)
- Shërbime turistike (Bare, Restorante, Beach Bar)
- Shërbime turistike plazhi

Një ndër projektet primare prioritare me më shumë impakt në zonë është dhe rruga e re e propozuar Shëngjin-Velipojë. Zona PDZRK Rana e Hedhun me ndërtimin –aksit të ri rrugor-pritet që të rrisi kapacitetin e saj pritës si dhe të kemi rritje të numrit të pushuesve në zonë. Kjo rrugë do të shërbejë si një aks lidhës ndërmjet dy zonave Shëngjin-Velipojë por jo vetëm. Përgjatë aksit do të këtë disa pika stacionesh për autobusët e linjës së re turistike që do të lidhin zonën e resortit me plazhin. Një tjetër propozim është shëtitorja bregdetare e cila bën lidhjen Rana e Hedhun- Baks-Rrjoll.

Në zonë propozohet të krijohen dy itinerare që do të nxisin zhvillimin turistik. Itinerari malor brenda të cilit përfshihen: Itinerari kulturor (tumat); Itinerari me prodhimet dhe produktet tradicional të zonës; Itinerari hiking për të apasionuarit pas natyrës. Përvec itinerareve nga toka duke qënë se zona ka akses nga deti propozohet një mol ankorimi i cili do mundësojë lidhjen tokë-det si dhe do të jetë një pikë për sjelljen e turistëve.Një tjetër mundësi alternative për transportin e njerëzve në zonë shihet dhe lëvizja me vagona kremalierë, ose funikularë, të cilët në mënyrë diagonal do të lidhnin pllajat mbi malin e Rencit, me gjiret ranore të Shëngjinit dhe Baks – Rrjollit.

Shërbimet infrastrukturore kanë nevojë për disa ndërhyrje për të përmbushur kërkesat që do të ketë zona. Rrjeti elektrik ka nevojë për përmirësime si dhe shtim të një-dy kabinave elektrike që do furnizojnë zonën. Furnizimi me ujë do të sigurohet nga depoja e ujit që ndodhet në Shëngjin. Një ndërhyrje shumë e rëndësishme do të jetë dhe shtimni i kanalizimeve dhe impianti i trajtimit të KUZ pasi aktualisht në zonë përdoren gropa septike. Telekomunikacioni si dhe rrjeti i internetit thuajse mungon, ky lloj shërbimi propozohet të shtohet.

Zhvillimi Turistik i Ranës së Hedhun konsiston në krijimin e zonave të reja urbane me qëllim akomodim të turistëve, si dhe shtimin e shërbimeve dhe infrastrukturës ndihmëse në zonë. E kushtëzuar nga relievi, elementët natyror si dunat dhe pishat, zhvillimi turistik shihet i shpërndarë në zonë dhe jo bllok masiv, me qëllim ruajtjen e këtyre elementëve. Zhvillimi i propozuar synon zhvillimin turistik me struktura resortesh apo hoteliere së bashku me gjithë shërbimete e nevojshme publike duke rritur numrin e turistëve dhe cilësinë e turizmit.

Zhvillimi shihet i ndarë në 3 zona të cilat mbartin tipologji të ndryshme resortesh. Në zonën e parë si dhe me sipërfaqen më të madhe që mund të ndërtohet, propozohet tipologjia e resorteve deri në tre kat të mbështetur pjesërisht në shpatin e malit dhe pjesërisht në pilota. Në zonen e dytë, duke qënë që ndodhet më pranë detit por dhe në një zonë me pisha propozohen struktura të shpërndara me impakt të ulet në mjedis. Në zonën e tretë me sipërfaqen më të vogël ku mund të ndërtohet si dhe më pranë monumentit Rana e Hedhun propozohen struktura më elitare.

Programet dhe projektet e zhvillimit

Që vizioni dhe objektivat e zhvillimit të realizohen janë evidentuar projekte sipas tre drejtimeve kryesore:

1. Përmirësimi i aspekteve mjedisore
2. Sigurimi i infrastrukturës së nevojshme për zhvillimin e zonave dhe

3. Zhvillimi i turizmit

Këto projekte klasifikohen dhe në bazë të impaktit që kanë:

Projekte pa të cilat zona nuk mund të funksionojë si zonë turistike dhe

Projekte që lidhen me funksionimin e përditshëm të zonës.

Disa projekte janë madhore dhe lidhen me politikat kombëtare, të tjera janë projektet e vetë zhvillimit të zonës. Projekte të tjera do të shtohen në fazën e detajimit të planit, por këto projekte do të jenë të lidhura vetëm me funksionimin e zonës në brendësi të saj.

Përmirësimi i aspekteve mjedisore

- Shtimi i gjelbërimit autokton me bimësi të lartë përgjatë rrugës se re automobilistike Shëngjin- Velipojë (barrierë vizive dhe akustike)
- Shtimi i gjelbërimit autokton me bimësi të lartë dhe të ulët në të gjithë zonën
- Sistemi i grumbullimit diferencimit dhe largimit të mbetjeve urbane
- Sistemimi i mbrojtjes së monumentit "Rana e Hedhun" me anë të gardheve
- Krijimi i 2 pikave panoramike në kodrën "Mali i Rencit"
- Marrja e disa masave mbrojtëse për ndalimin rënien së shkëmbinjve

Sigurimi i infrastrukturës së nevojshme për zhvillimin e zonave

- Sistemimi i rrugës Port- Rana e Hedhun me akses të reduktuar_Kategoria F2
- Sistemimi i aksesit (kryqëzimeve) nga rruga Shëngjin-Velipojë (nyje në nivel & nyje e thjeshtë)

Nisur duke patur parasysh gjendjen ekzistuese të rrugës lidhëse të zonës në studim me qytetin e Shëngjinit kërkohet gjetja e zgjidhjeve përkatëse, të cilat do të siguronin infrastrukturën e përshtatshme për transportin e shpejtë dhe të sigurtë të udhëtarëve/turistëve në drejtim të kësaj zone. Konsulenti propozon ndërtimin/përmirësimin e rrugës Port- Shëngjin dhe vendosjen e sinjalistikës të përshtatshme, Kjo rrugë lidhet me rrjetin kombëtar të rrugëve, konkretisht me rrugën interurbane dytesore Lezhë Propozohet ndryshimi nga kategoria F2 në rrugë interurbane dytësore kategoria C2, me kapacitet 1000-5000 mjete/24orë ose në varësi të kërkesave për shtimin e ambienteve akomoduese në rrugë interurbanedytësore. Kjo rrugë është i vetmi aks rrugor që mundëson hyrjen në Zonën Rana e Hedhun.

- Organizimi i Vendparkimeve dhe shtimi i vendparkimeve të reja
- Ndërtimi i akseve të brendshme të zonës
- Ndërtimi shëtitores (Shteg) këmbësore Baks-Rrjoll - Rana e Hedhun
- Ndërtimi i stacioneve të autobuzave linje dhe stacion taksish
- Sistemimi i shtigjeve këmbësore që lidhin rrugën Shëngjin-Velipojë me plazhin
- Ndërtimi i 1-2 lidhjeve me funivi ose tren kremalier nga rrugën Shëngjin-Velipojë në plazh.

Ndërtimin e dy ose më shumë teleferikëve, të cilët do të lidhin zonën në studim me parkimet e reja ne maline Rencit, pranë rrugës së re Lezhë-Shëngjin-Velipojë.Kjo do të mundësojë akses më të shpejtë në lidhjen edy zonave.

- Vendosja e pikave të ankorimit në det_per nje strukture druri me gjatesi 10m
- Transformimi i molit ushtarak në port turistik

Konkretisht për zonën Rana e Hedhun për zonën e portit të ri do të shfrytëzohen hapësirat ekzistueseportuale të zonës ushtarake. duke zmadhuar hapësirat me ndërtimin e skolierave mbrojtëse dhe ndërtimine një kalate me gjatësi dhe me thellësi minimumi 3 m. Ky port do ti shërbente mjeteve lundruese për qëllimeturistike me kapacitet të vogël.

- Ndërtimi i rrjetit të furnizimit me ujë të pijshëm për kapacitetin turistik të propozuar (bazuar nëstandardet për turist)
- Ndërtimi i rrjeti të largimit të ujerave të ndotur (shiu dhe te zeza) dhe dërgimi në impiantin eShengjinit

Në parashikimin e infrastrukturës së ujit jemi bazuar në standardet e mëposhtme:

Norma Bruto e FU (Hoteleri)	400 l/ban/d
Norma Bruto per terr. sportive	150 l/d/pers
Zjarri	3 ore/10 l/s (dy zjarre të njëkohshëm)
Vellimi rregullues në Rezervuar	36% e vellimit ditor mesatar
Avaria e Ujesjellesit	8 ore

- Furnizimi me energji elektrike për kapacitetin turistik të propozuar
- Ndërtimi i rrjetit të fibrës optike dhe telekomunikacionit
- Ndërtimi i kabinave të reja dhe rikonstruksion i atyre ekzistuese

Zhvillimi i turizmit

- Ndrëtimi i një zone shërbimesh tregtare
- Ndërtimi i shërbimeve publike: ambulancë, postë, bankë, etj
- Unifikimi i mureve rrethues ne strukturat ekzistuese
- Ndërtimi i 3-4 resorteve me 4-5 yje sipas standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare (5 ha buzëdetit dhe 30 ha në kodër)
- Rivitalizimi i infrastrukturave ushtarake në zonë (bunkerët, galeritë etj)

Parimet e PDZRK-së dhe ndërthurja me Strategjitë / planet e tjera

Nisma për hartimin e PDZRK Rana e hedhun ndërmerret nga Ministria e Turizmit dhe Mjedisit, *i cili hartohen në përputhje me Planin e Përgjithshëm Kombëtar (PPK) "Shqipëria 2030", Planin e Integruar Ndërsektorial të Bregdetit dhe DRAFT-Strategjinë Kombëtare për Zhvillimin e Qëndrueshëm të Turizmit 2018 – 2022.*Ky plan zhvillohet në përputhje me strategjitë, programet dhe planet kombëtare të zhvillimit ekonomik, procesin e integrimit në BE dhe në përputhje me marrveshjet ndërkombëtare, duke marrë në kosideratë zhvillimin e sektorit të turizmit, minimizimin e ndikimeve negative në mjedis me kosto sa më të ulët dhe të përballueshme. PDZRK-ja është përpjekur të zhillohet në bazë të parimeve të minimizimit të ndikimeve në mjedis, konform ligjeve kombëtare të mbrojtjes së komponentëve mjedisorë, Direktivave Europiane, Draft Strategjisë Ndërsektoriale të Mjedisit 2015 - 2020 dhe dokumentat strategjikë dhe politikë të mbrojtjes së biodiversitetit e komponentëve të veçantë të mjedisit, si mbrojtja e cilësisë së ajrit, ujit dhe zhurmave.

Në mënyrë specifike mbi qëllimet, objektivat dhe parimet e disa dokumentave strategjike dhe planifikuese në nivel kombëtar që merr parasyshë dhe përpiqet të integrojë në vetvete PDZRK-ja, listohen në tabelën në vijim.

Nr.	Strategjitë Kombëtare, Ndërsektoriale dhe Sektoriale	Fusha/synimi	Ndërthurja me planin
1	Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim 2015 - 2020 (**VKM nr. 348, datë 11.5.2016**)	Përcakton prioritetet dhe vizionin kombëtar për zhvillimin e vendit.	Fuqizimi i sektorit të turizmit që nxit zhvillimin ekonomik dhe cilësinë e jetesës së qytetarit.
2	Strategjia Ndërsektoriale për Zhvillimin Rural dhe Bujqësor (**VKM nr.709, datë 29.10.2014**)	Përcakton prioritetet dhe objektivat e zhvillimit rural	Zhvillimi i turizmit në zonat rurale dhe agro-turizmit
3	Strategjia Kombëtare për Cilësinë e Ajrit të Mjedisit, (**VKM nr. 594, datë 10.9.2014**)	Përcakton objektivat dhe normat e cilësisë së ajrit në mjedis	Politika ose zhvillime specifike, për turizmin duhet të marrin në konsideratë ndikimin e shkarkimeve në cilësinë e ajrit dhe ndryshimeve klimatike nga pikëpamja e konsumit të energjisë dhe përmirësimit të

			teknologjisë
4	Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014 - 2020 (**VKM Nr. 635, datë 1.10.2014**)	Synon rritjen e investimeve nëpërmjet përmirësimeve të vazhdueshme në kuadrin ligjor dhe institucional, stabilitetit dhe rritjes ekonomike të qëndrueshme, përmirësimit të mëtejshëm dhe modernizimit të infrastrukturës.	Rritja e nivelit te konkurueshmerise në sektorin e turizmit me mevendet e rajonit
5	Dokumenti i Politikave Strategjike për Mbrojtjen e Biodiversitetit 2015 - 2020 (**VKM nr.31 datë 20.01.2016**)	Përcakton prioritetet dhe objektivat e ruajtjes së natyres	Integrimi i parimeve të mbrojtjes së biodiversitetit në zhvillimin e turizmit në vend
6	Draft Strategjia e Përdorimit të Burimeve Ujore	Përcakton objektivat për ruajtjen e burimeve ujore nëpërmjet kritereve të përdorimit të qëndrueshëm të tyre	Kufizimi i efekteve negative në sistemin ujor përfshirë burimet sipërfaqësore, nëntokësore, ujëra të kripur, të embël, ujë i pijshëm.
7	Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Qëndrueshëm të Turizmit 2018 – 2022 (draft)	Përcakton objektivat dhe drejtimet kryesore të zhvillimit të turizmit të qëndrueshëm në vend.	Zhvillimi i turizmit në zonën bregdetare.
8	Dokumenti i Angazhimeve Kombëtare për Ndryshimet Klimatike (**INDC, Paris 2015**)	Përcakton angazhimet e Shqipërisë në reduktimin e gazeve serë.	Adoptimi i infrastrukturës së turizmit dhe transportit dhe zbatimi i kritereve në ndërtimin e tyre në përgjigje të ndryshimeve klimatike me qëllim reduktimin e sasive vjetore të emetimeve të gazeve serë.
9	Plani kombëtar i veprimit Për Menaxhimin e zhurmave në mjedis (**VKM nr.123. datë 17.02.2011**)	Përcakton objektivat dhe masat për menaxhimin e zhurmës në mjedis.	Integrimi i qëllimit të minimizimit të zhurmës në zhvillimin e turizmit në zonën bregdetare

10	Plani i Përgjithshëm Kombëtar (VKM Nr. 881, datë 14.12.2016)	Koordinimin dhe bashkërendimin e politikave dhe planeve sektoriale kombëtare për territorin	Zhvillimi i turizmit dhe rritja e konkurueshmerise së sektorit në nivel rajonal.

Alternativa të konsideruara gjatë hartimit të PDZRK-së

Hartimi i PDZRK-së kaloi në një process të gjatë diskutimi midis ekspertëve, institucioneve dhe grupeve lokale të interest. Përgjatë procesit të hartimit të këtij dokumenti, VSM-se dhe PDZRK-se, u diskutuan 2 alternativa zhvillimi të zonës, duke ballafaquar aspektet mjedisore dhe ato zhvillimore, për të arritur një balancë dhe zhvillim sa më të qëndrueshëm të turizmit dhe mbrojtjen e aspekteve mjedisore të zonës.

Gjatë procesit të hartimit të PDZRK-së janë bërë ndryshime të shumta, hap pas hapi, të cilat janë reflektuar direkt në dokumentin e planit, duke synuar mbrojtje maksimale të burimeve natyrore dhe sigurimin e një zhvillimi sa më të qëndrueshëm të turizmit.

Alternativat e diskutuara dhe të marra në konsideratë nga PDZRK-ja janë si më poshtë:

1. ***Alternativa 0*** - *Vazhdimi i situatës dhe gjendjes aktuale të zonë, duke pasur zhvillim të orientuar nga nevojat individuale dhe të pa strukturuara me një plan zhvillimor.*

2. ***Alternativa 1*** - Zhvillimi i zonës duke u bazuar në resurset natyrore dhe ato njerëzorë në territorin e PDZRK-së.

Duke marrë parasyr, ndryshimet që ka pësuar plani gjatë diskutimeve të ngushta midis ekspertëve mjedisor dhe ekspertëve të fushave të tjera, mendohet se krahasimi i dy alternativave është i mjaftueshëm dhe siguron zhvillimin e zonës me ndikime sa më minimale të mundshme.

Alternativa 1: Alternativa 0 - Vazhdimi i situatës dhe gjendjes aktuale të zonë, duke pasur zhvillim të orientuar nga nevojat individuale dhe të pa strukturuara me një plan zhvillimor.

Kjo alternativë nënkupton zhvillimin e zonës të vecuar nga konteksti më i gjerë, rajonal apo shkallë bashkie, duke u zhvilluar në bazë të nevojave vetiake, të pa koordinuara mirë dhe pa një vision të mirëfilltë zhvillimi.

Ky model zhvillimi, do të sjellë një përkeqësim të aspekteve mjedisore, kryesisht në rritjen e mbetjeve urbane të pa menaxhuara mirë, ndotjen e ujrave mbi/nën tokësor, dhe rrit rriskun e përkeqësimit të situatës social ekonomike të zonës. Nga ana tjetër, ku lloj zhvillimi mund të ketë

përparësi në aspektin e mbrojtjes së biodiversitetit, duke shpresuar që sy lloj zhvillimi është i ngadaltë dhe duke besuar në zbatimin korrekt të ligjit mbi zhvillimin e territorit.

Alternativa 2 - Alternativa 1 - Zhvillimi i zonës duke u bazuar në resurset natyrore dhe ato njerëzorë në territorin e PDZRK-së.

Duke qenë zonë natyrore, me plazhe të virgjëra dhe me një zhvillim urban mjaft të ulët ndër vite, bregdeti veri–perëndimor i Shëngjinit nuk ka patur asnjëherë infrastrukturë të zhvilluar. Tradicionalisht vendbanimet në këtë zonë të bregdetit kanë qenë të përqëndruara mbi kurrizin e Malit të Rencit, ndërsa vitet e fundit vihet re tendenca e zhvillimit të zonave më afër bregdetit, kjo për shkak dhe të kërkesës turistike gjithnjë në rritje.

Zona nuk ka infrastrukturë shërbimesh, por favorizohet nga distance fare e shkurtër që ka me qytetin e Shëngjinit dhe me atë të Lezhës që janë dhe polet kryesore të furnizimit të zonës me shërbime.

E vetmja mënyrë për të aksesuar plazhin e Ranës së Hedhun është nëpërmjet qytetit të Shëngjinit, nga rruga Riviera e cila fillon tek hyrja e ish repartit ushtarak dhe përfundon në afërsi të dunave ranore.

Pavarësisht kushtëzimit qe shkakton infrastruktura aktuale, në të ardhmen e afërt pritet ndërtimi i rrugës Shëngjin – Velipojë e cila do të lidhi mes tyre plazhet e Lezhës dhe Shkodrës.

Ndërtimi i një shëtitore bregdetare që do të lidh Lagunën e Vilunit me Ranën e Hedhun si dhe shënjimi i shtigjeve natyrore në malin e Rencit do ti ofronin të apasionuarve mbas natyrës dhe sporteve mundësi të nshumta rekreative.

Lidhjet e plazheve nëpërmjet mjeteve lundruese, që aktualisht është thuajse inekzistente, në të ardhmen pritet të potencializohet duke e bërë zonën më lehtë për tu arritur. Për ti ardhur në ndihmë këtij objektivi shihet e nevojshme ngritja e një marine detare aty ku ka qënë dikurë porti ushtarak i Shëngjinit.

Tabela x. Krahasimi dhe avantazhet e secilës alternative

Nr.	***Çështjet mjedisore***	***Alternativa 0***	***Alternativa 1***
	Degradimi i tokës bujqësore	+++	+++
	Humbje e tokës bujqësore	+++	+++
	Rritje e erozionit të tokës	+++	+++
	Rënia e pjellorisë së tokës	+++	++
	Rritja e prerjeve të paligjshme në pyje	++	+++
	Rritja e rasteve të brakonazhit	++	++
	Mbikullotje	++	+++
	Mbi-shfrytëzimi i bimëve medicinale	+++	+++

	etero-vajore		
	Rënia e larmisë biologjike	++	++
	Mungesa e menaxhimit të mbetjeve urbane	++	+++
	Sistemimi i ujësjellës kanalizimeve dhe trajtimi i ujrave të përdorur urban	++	+++
	Rritja e ndotjes së ajrit	++	++
Total		***29***	***32***

Nisur nga vlerësimi i dy tabelave, theksojmë që alternativa 1, ka përparësi, në mbrojtjen e disa prej elementëve mjedisor, kryesisht të përmirësimit të situatës nga ndotja. Gjithashtu kjo alternativë siguron zhvillim të qëndrueshëm të aspekteve social – ekonomike të zonës.

Metodika e hartimit të vlerësimit strategjik mjedisor

Përshkrimi i metodikës së zbatuar për hartimin e raportit të VSM-së, Vështirësitë e hasura gjatë përgatitjes së tij, Burimet e informacionit

Metodologjia për VSM-në e PDZRK-së parasheh gjashtë hapa proceduralë ku secili hap përfshin disa detyra. Për secilën detyrë do të ndiqet një qasje e veçantë në mënyrë që të japë rezultatin e dëshiruar.

Në përputhje me skemën e mësiprme, hartimi i këtij raporti kërkoi dhe zbatimin e një metodike të vecantë përfshirë:

Mbledhjen e informacionit për aspekte të ndryshme mjedisore përfshirë klimën lokale, të dhënat gjoeologjike dhe hidrogjeologjike, sasinë dhe cilësinë e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore, cilësinë e ajrit, ujërave, tokës, gjendjen e biodiversitetit dhe të natyrës për hapësirën në studim, sistemit të menaxhimit të mbetjeve, sistemit te grumbullimit dhe përpunimit të ujërave të zeza.

Shqyrtimin e dokumenteve strategjike dhe planifikues me rëndësi për hartimin e Planit të Përgjithshëm Vendor. Këtu mund të përmendim disa plane si:

Plani për Menaxhimin e Integruar te mbetjeve të Ngurta

Planet për Zonat e Mbrojtura Ekzistuese

Plani i Përgjithshëm Vendor

Studimi dhe analiza e dokumenteve të mësipërm dhe gjetjet në terren, kanë ndihmuar për të kuptuar gjendjen e mjedisit si dhe identifikimin e probleme mjedisore që lindin dhe që duhet të trajtohen nga ky plan.

Megjithë burimet e mësipërme, hartuesit e raportit janë përballur njëkohësisht me vështirësi përsa i përket disa të dhënave për të cilat mungojnë studimet e detajuara për komponentë të ndryshëm mjedisorë. Të dhënat për cilësinë e ajrit, zhurmat, cilësinë e ujërave etj janë të fokusuara vetëm në qendrat urbane kryesore duke lënë jashtë monitorimit qendrat urbane më periferike. Mungesa e të dhënave vërehet edhe për elementë të tjerë sikurse larmia biologjike, nivelet e erozionit të tokës etj.

Objektivat strategjikë mjedisorë

Raporti Mjedisor përcakton fushat dhe objektivat mjedisore të rëndësishme si më poshtë:

- ***Toka dhe burimet minerale***

Objektivi mjedisor 1: Sigurimi i menaxhimit të qëndrueshëm dhe mbrojtjes së tokës.

Objektivi mjedisor 2: Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të ricikluara në ndërtimin dhe rindërtimin e infrastrukturës së turizmit.

Ajri

Objektivi mjedisor 3: Ruajtja e cilësisë së ajrit në qendrat e banuara dhe sigurimi i arritjes së objektivave afatgjata kombëtare për sasitë vjetore të emetimeve të ndotësve atmosferikë.

Faktorët klimatikë

Objektivi mjedisor 4: Përshtatja ndaj efkteve të ndryshimit të klimës globale dhe reduktimi i sasive të emetimeve të gazeve serë.

Uji

Objektivi mjedisor 5: Kufizimi i ndikimeve të presionit të infrastrukturës së turizmit mbi ujërat e sipërfaqes dhe nën-tokës, ujërat bregdetarë dhe burimet e ujit të pijshëm.

Natyra

Objektivi mjedisor 6: Sigurimi i kohezionit të popullatave dhe mbrojtjes së biodiversitetit në territor.

Objektivi mjedisor 7: Ruajtja e larmisë biologjike të zonave me status natyror të mbrojtur përkundrejt aktiviteteve me ndikime të konsiderueshme.

Ndotja nga zhurma

Objektivi mjedisor 8: Parandalimi/Reduktimi i ndotjes së mjedisit nga zhurma dhe përafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE

Popullsia dhe asetet materiale

Objektivi mjedisor 9: Përmirësimi i cilësisë së jetës së banorëve në brendësi/afërsi të zonës së PDZRK

Trashëgimia kulturore

Objektivi mjedisor 10: Ruajtja e fushëveprimit dhe karakteristikave të objekteve dhe zonave të trashëgimisë kulturore.

Peizazhi

Objektivi mjedisor 11: Sigurimi i ruajtjes së peizazheve të jashtëzakonshme dhe zonave me peizazhe me karakteristika të veçanta në nivel lokal dhe kombëtar dhe një imazh peizazhi me cilësi.

Përshkrimi i Përbërësve të Mjedisit

Pozita gjeografike

Zona në studim Plazhi i Ranës së Hedhun përfshihet në territorin e Njësisë Administrative Shëngjin, që bën pjesë në Bashkinë dhe Qarkun Lezhë. Rana e Hedhun është një plazh i virgjër në veriperëndim të Shqipërisë, pjesë e basenit ujor të lumit Drin.

Pozita gjeografike e zonës dhe vendodhja e saj favorizon zhvillimin e turizmit. Rana e hedhun kufizohet në jug-perendim me detin Adriatik dhe ne veri-lindje me malin e Rencit, një zonë ndërmjet detit dhe malit. Ndodhet 55 km larg nga dogana e Muriqanit, 53 km nga aeroporti i Rinasit dhe 3 km nga porti i Shëngjinit dhe 78 km nga porti i Durrësit.

Ky plazh kufizohet nga deti Adriatik në perëndim dhe Mali i Rencit në lindje. Nga Rana e Hedhun deri në grykëderdhjen e lumit Bunë që është ekstremi më verior i bregdetit shqiptar, në një gjatësi bregdetare rreth 20 kilometra morfologjia teritoriale është thuajse e pandryshueshme dhe karakterizohet nga plazhet ranore me rërë të zezë që lagen nga ujërat e Adriatikut.

Rana e Hedhun kufizohet nga dy element të rëndesishëm natyror të cilat janë: Deti Adriatik dhe Mali I Rencit. Kjo zonë ka një vijë bregdetare afërsisht 5.5 km.

Në jug të qytetit të Shëngjinit ndodhet zona e mbrojtur, Park natyror Kune-Vain-Tale e cila ofron një vend të bukur për të shijuar një mjedis natyror të ligatinave dhe bregdetit. Në mënyrë të ngjashme, Rana e Hedhun ndodhet në veriperëndim të portit të Shëngjinit. E veçanta është se përfaqëson një grumbull rëre, të akumuluar nga era në një bregdet të lartë shkëmbor. Nga rrjeti rrugor ekzistues mund të përmendim rrugët hyrse që lidhen më akset kombëtare.

Aksesuesmeria arrihet nëpërmjet rrugës automobilistike SH1 deri në Ishull Shëngjin dhe më pas devijohet për në rrugën SH32 deri te porti i Shëngjinit, më pas itinerari ndjek rrugën që të çon te Rana e Hedhun nëpërmjet ish repartit ushtarak të kunderajrorëve. Hyrja e vetëme për në zonë arrihet nëpërmjet rrugës së Shëngjinit si i vetmi aks automobilistik.

Klima

Për vetë pozitën gjeografike me dalje të gjerë në det dhe të relievit në përgjithsi të ulet, Rana e Hedhun, Shëngjini dhe Bashkia lezhë ka klimë të butë mbizotruese të tipit mesdhetar. Bashkia e Lezhës karakterizohet nga vera e nxehtë dhe e thatë, dimër i butë dhe i lagesht në pjesën e ulët, ndersa dimër të lagësht dhe të ftohtë në zonën malore. Temperatura mesatare vjetore për zonën është rreth 15 gradë, mesatarja e Janarit 7 gradë, ndërsa mesatarja e Korrikut plus 24-25 gradë. Në Lezhë temperatura max. e rregjistruar është 39^{0}C (më 18.07.1973) dhe temperatura minimale e rregjistruar ka arritur në -10^{0}C (më 24.01.1963). Në territorin e bashkisë bie mesatarisht 1700 mm reshje në vit.

Topografia

Zona e Rëndësisë Kombëtare (ZRK) Rana e Hedhun - Port Shëngjin karakterizohet nga një terren i pjerrët në kuota që fillojnë në nivel të detit dhe shtrihen nderi në 150m në shpatin jugor të malit të Rencit[2]. Sipërfaqa e zonës është rreth 65ha, e cila shtrihet përgjatë vijës bregdetare në veri të Portit të Shëngjinit deri në afërsi të monumentit të natyrës Rana e Hedhun. Edhe pse një sipërfaqe relativisht e vogël, në këtë zonë takohen një larmishmëri formash dhe peizazhesh, si sipërfaqet ranore (plazhi) dhe gjire të vogla, dunat ranore me bimësi pionere, drurë të larë kryesisht Pishë (*Pinus halepensis*) dhe bulger (*Querqus trojana*), nga niveli i detit drejt shpatit jugor të malit të Rencit, i cili karakterizohet nga një peizazh tipik krastik.

Rana e Hedhun ofron një peizazh kompleks përgjatë bregdetit deri në Portin e Shëngjinit, peizazhe karstike malore dhe shpatet të pjerrët, duna ranore të mbuluar me zambakët e detit (*Pancratium maritimum*) të cilat arrijnë deri në dhjetra metra në shpatin e malit të Rencit. Vija Bregdetare karakterizohet në veri nga plazh i gjerë me rërë të bollshme, ndërsa në pjesën jugore kjo zonë karakterizohet me gjire të vogla dhe brezi i pishave deri në afërsi të detit.

Hartë topografike, ZRK Rana e Hedhun Porti Shëngjin

Burimi: Geoportal.asig.gov.al, 201

[2]Harta Topografike e Shqipërisë, Shk-1:10,000

Gjeologjia

Zona në studim shtrihet në zonë gjeologjike të strukturoro-faciale Kruja, e cila zë pjesën më perëndimore të qarkut Lezhë. Ajo shtrihet në formën e një brezi me shtrirje veriperëndim-juglindje. Ndërtohet nga depozitimet karbonatike te kretakut të sipërm (Cr2) dhe ato te Eocenit (Pg2), nga depozitimet flishore të Oligocenit të poshtëm si dhe nga depozitime e reja të Kuaternarit. Depozitimet karbonatike të kretakut të sipërm (Cr2). Këto depozitime kanë një përhapje të kufizuar në hartën gjeologjike të qarkut Lezhë, duke ndërtuar antiklinalin e Kakarriqit dhe atë të Rrencit, në veriperendim dhe në jug, në afërsi të Mamurrasit dhe në lindje të Laçit, në formën e një brezi nga Miloti deri në lindje të Mamurrasit. Përfaqësohen nga gëlqerore, gëlqerore të dolomitizuar dhe dolomite të mirëfillta.[3]

Antiklinali i Rencit shtrihet në veriperëndim deri në afërsi të qytetit të Lezhës, në vazhdimësi kemi një zhytje nën depozitimet e Kuaternarit dhe del përsëri ne jug të Mamurrasit. Ndërtohet kryesisht nga formacione karbonatike të Kretakut te sipërm dhe Eocenit dhe më pak nga flishi i Oligocenit[4].

Depozitime detare të Holocenit (Qh) ndërtojnë plazhin nga Rana e Hedhur në perëndim të Shëngjinit deri në Patok. Përfaqesohen nga rëra dhe surera bregdetare të përbera nga kokrriza kuarci, karbonati, felshpate dhe minerale të tjera të rënda[5].

Harta Gjeologjike, ZRK Rana e Hedhun - Port Shëngjin

[3]SHGJSH, Gjeoresurset dhe Gjeorreziqet në Qarqet e Shqipërisë, Qarku Lezhë, Tiranë, 2014
[4]SHGJSH, Gjeoresurset dhe Gjeorreziqet në Qarqet e Shqipërisë, Qarku Lezhë, Tiranë, 2014
[5]SHGJSH, Gjeoresurset dhe Gjeorreziqet në Qarqet e Shqipërisë, Qarku Lezhë, Tiranë, 2014

Burimi: SHGJSH, 2014

Përdorimi i tokës

Kufiri i ri i zonës zë një sipërfaqe prej 314.91 Ha. Për qëllime planifikimi, bazuar në legjislacion në fuqi territori ndahet në sisteme territoriale. Në territorin e Ranës së Hedhun gjenden 3 sisteme territoriale nga 5.

Sistemi urban zë një sipërfaqe prej 2.99 ha të zonës në studim. Shtrirja e zonës urbane është përgjatë bregut të detit, nxitur nga zhvillimi i sektorit të turizmit. Zhvillimi urban në zonë daton pas viteve 2000, kryesisht janë struktura akomoduese turistike si dhe shërbime.

Territori i Ranës së Hedhun ka një sipërfaqe prej 307.19 ha që i përket sistemit natyror. Ky sistem dominon në të gjithë zonën, me një larmi tipologjish e përdorimesh si pasojë e një territori me reliev mjaft dinamik. Pyjet të përbërë kryesisht nga pisha, shtrihen në shpateët e kodrës lindore me dëndësi më të madhe në pjesën verilindore dhe juglindore. Pjesa qëndrore e zonës karakterizohet nga pyjet halore në pjesë e ultësirës bregdetare ndërsa shpatet e kodrave karakterizohen nga bimësi e ulët, që përkon dhe më pjesën me pjerrësi më të vogël të tyre. Sistemi natyror përbën një pasuri me potencial për zhvillimin e turizimit natyror dhe aktiviteteve të ndryshme në natyrë.

Sistemi infrastrukturor zë një sipërfaqe prej 4.71 ha. Ky sistem përfshin të gjithë rrjetin rrugor. Përsa i përket rrjetit rrugor peshë zë aksi Riviera, i vetmi segment i asfaltuar dhe hyrja e vetme

në zonë, e gjithë zona aksesohet vetëm nga një aks hyrje-dalje, i cili përballet me flukse dhe trafik të rënduar gjatë sezonit turistik. Infrastruktura rrugore është përmirësuar ndjeshëm vitet e fundit nëse e krahason me gjëndjen e mëparshme, por nevojitet zgjerimi ne disa segmente si dhe zgjidhja e parkime. Në zonë ka disa ndërhyrje private për ndërtimin e depove të ujit dhe të kabinave elektrike por që janë sporadike dhe nuk ndikojnë në zhvillimin e zonës.

Nëse bëjmë një krahasim të përdorimit aktual të tokës me 22 kategoritë e VKM 686, vërejmë që territori i Ranës së Hedhun përmban 7 kategori. Dominuese është kategoria N Tokë Natyrore 280.25 ha, e ndjekur nga NAR Natyrë dhe Argëtim 28.02 Ha, me nënkategorinë e vetme Plazhe (NAR2), INT Infrastrukturë Transporti 3.95 ha dhe S Shërbimet që zë 2.22 Ha. Kategoritë e tjera si Banimi, Aktivitete shoqërore dhe Argëtim, Zona ushtarake zënë një sipërfaqe shumë të vogël pothuajse të pa përfillshme.

Hidrografia

Ujërat sipërfaqësorë

Zona e Rëndësisë Kombëtare Rana e hedhun Port Shëngjin shtrihet në veri të NjA-së Shëngjin, përgjat vijës bregdetare deri në kufij të Monumentit të natyrës Rana e Hedhur.

Zona në studim karakterizohet nga terrene të thata, të përbërë nga shkëmbinj gëlqeror i shpatit të malit të Rencit. Zona përshkohet nga 3-4 përrenj të vegjël sezonal, të cilët zbresin nga shpati i malit të Rensit. Në pjesën qëndrore të zonës, në nivel me detin, disa dekada më parë ekzistonte një ligatinë e vogël sezonale, në vend të së cilës tashmë janë ndërtuar ndërtesa në funksion të zhvillimit të turizmit[6]. Zona në studim cilësohet relativisht e thatë nga pikëpamja e ujrave sipërfaqsor.

Ujërat nëntokësorë (Akuiferët)

Zona në studim ndodhet në akuiferë të tipit me porozitet çarje-karst me ujëpërcjellëshmëri tepër të ndryshueshme nga shumë e lartë deri shumë e ulët që kanë një sipërfaqe prej 273 km2. Këto akuiferë shtrihen në pjesën lindore të qarkut si në Malin e Munellës, dhe një pjesë të Malit të Zebës nga Kurbneshi në Vlashaj e Nënshejt, pastaj në krahun perëndimor (Mali i Kakarriqit dhe ai i Rrencit) dhe në drejtimin veri-jug nga Rroboshta në Mamurras. Formacionet shkëmbore përfaqësohen nga gëlqerorë e dolomite.

Akuiferët më të rëndësishëm të qarkut të Lezhës janë akuiferët e shkrifët me porozitet ndërkokrrizor me ujëpërshkueshmëri shumë të lartë dhe të lartë që përbëhen nga rërë dhe zhavor dhe nga rërë, zhavor dhe argjila dhe kanë një sipërfaqe 257.75 m^2. Të tillë janë akuiferi i Lezhës, i cili zgjatet deri në afërsi të Ranës së hedhur dhe ai i Fushë Kuqes[7].

Akuiferi i Rencit shfaqet në formën e një antiklinali me kurriz të valëzuar i cili fillon që nga fshati Rrenc, vazhdon më tej me Malin Kolaj dhe mbyllet pranë Lumit Buna në kufi me Malin e Zi. Ka një sipërfaqe prej 41.4 km2 dhe ndodhet në pjesën veriperëndimore të qytetit të Lezhës me drejtim veriperëndim-juglindje me gjatësi rreth 24 km dhe gjërësi që varion nga 0.3-3 km. Ndërtohet nga formacione shkëmbore karbonatike të Kretakut të Sipërm (Cr2) të përfaqësuar nga gëlqerorë me rudiste, të dolomitizuar, shtresorë dhe pllakorë biomikritikë etj. Krahu lindorë bie me kënde 50-70 gradë ku takohen edhe prishje tektonike shkëputëse, ndërsa krahu perëndimorë bie me kënd rreth 70 gradë në fshatin Boks e Rrjoll dhe paraqet kontakt tektonik me flishin e pakos argjilo-ranore ritëm hollë. Bërthama e strukturës ndërtohet nga depozitimet e pakos gëlqerore të Krastës së sipërme, kurse krahët nga gëlqerorët e Eocenit si dhe pakua merglore. Si bazë ushqyese akuiferi ka reshjet atmosferike të cilat për këtë antiklinal arrinë në 1664 mm. Një pjesë e tyre rreth 50%, drenojnë në formë prroskash, ndërsa pjesa tjetër infiltrohet nga masivi karbonatik i Rrencit. Nga llogaritjet rezulton se bilanci ujor i këtijë masivi është 1.08 m3/s. Kjo

[6]Harta Topografike e Shqipërisë, Shk-1:10,000
[7]SHGJSH, Gjeoresurset dhe Gjeorreziqet në Qarqet e Shqipërisë, Qarku Lezhë, Tiranë, 2014

sasi drenon në formë burimesh siç është Burimi i Malit Kolaj me Q=20 l/s, Burimi i Sukave të Dushkut me Q=15 l/s, Burimi i Kripur me Q=13 l/s. Pjesa tjetër drenon nga ana perëndimore e masivit në Detin Adriatik si dhe nga ana lindore e tijë, në Kënetën e Torovicës[8].

Harta Hidrogjeologjike, ZRK Rana e hedhun - Port Shëngjin

Burimi: SHGJSH, 2014

Cilësia e ujrave nëntokësorë

Akuiferi i Rencit paraqitet me ujra të një cilësie shumë të mirë, të cilët janë të përshtatshëm për furnizimin e popullatës me ujë të pishëm, por ky akuafer ka rezerva të pakta uji. Nga ana

[8]SHGJSH, Gjeoresurset dhe Gjeorreziqet në Qarqet e Shqipërisë, Qarku Lezhë, Tiranë, 2014

hidrokimike këto ujëra janë të tipit HCO3-Ca-SO4, pra bëjnë pjesë në ujërat e pishëm. Ndërsa Cl-Na+K-HCO3 dhe HCO3-Cl-Na+K, për ujërat e kripur. Cilësia e ujit të burimeve, përveç atyre të kripur, në një pjesë të akuiferit të Lezhes, është e mirë dhe uji i tyre i plotëson standartet për tu pirë[9].

Cilësia e ajri

Verifikimi i kryer në të gjitha burimet e certifikuara të informacionit mbi cilësinë e ajrit, përfshirë këtu Raportet e Gjendjes në Mjedis për vitet 2011-2018 apo raportime të tjera të Institutit të Shëndetit Publik dhe Institutit të Fizikës Bërthamore, tregon se nuk ka monitorime të kryera nga Institucionet publike në zonën në studim. Po kështu nuk ka as të dhëna të raporteve të vetëmonitorimit duke qenë se në këtë zonë nuk ka subjekte të licensuara industriale që të kenë detyrimin ligjor të hartimit të raporteve të vetëmonitorimit.

Megjithë mungesën e të dhënave, ka argumente të mjaftueshëm për të arritur në përfundimin se cilësia e ajrit është brenda normave të vendit për sa i takon niveleve të lejuara të ndotjes nga pluhurat PM10 dhe $PM_{2.5}$, dioksidin e squfurit (SO_2), oksidet e azotit (NO_x), ozonin troposferik (O_3), Monoksidin e karbonit (CO), komponimet organike të avullueshme (Benzeni C_6H_6).

Ndryshimet Klimatike

Aktualisht, Shqipëria po përjeton ndikim të ndryshimeve klimatike, kryeshit në zgjatjen e periudhes se thate, itensifikimin e rasteve ekstreme të motit, përmbytje dhe çrregullime në sektorin e bujqësisë. Shqipëria ka bërë parashikim të gjithë këtyre ndikimeve për të ardhmen për periudhat 2030 - 2100. Efektet që pritet të kenë këto ndryshime përfshijnë rritjen e temperaturave, reduktimin e reshjeve dhe shtimin e thatësirave, çrregullimet e motit dhe ngritjen e nivelit të detit dhe përmbytjet.

Në skenarët e rritjes së temperaturës, deri në vitin 2050, parashikohet rritje mesatare e temperaturës prej 1.7^{o}C dhe rritja maksimale në rastin e skenarit më negativ parashikohet të jetë prej 2.2^{o}C Deri në 2080, temperatura parashikohet të rritet me 2.8^{o}C, ndërkohë që vlera maksimale e parashikuar e rritjes është 3.5^{o} C. Deri në vitin 2100, temperatura mesatare vjetore parashikohet të rritet me 2.4^{o} C ose 4.1^{o} C në rastin e skenarit më negativ. Gjithashtu pritet që të ketë një rritje të theksuara të zgjatjes së numrit të ditëve me kushte ekstreme të temperaturave

[9]SHGJSH, Gjeoresurset dhe Gjeorreziqet në Qarqet e Shqipërisë, Qarku Shkodër dhe Lezhë, Tiranë, 2014

mbi 35ºC ose më të ulta se 0ºC.Sipas parashikimeve, në vitet e ardhshme sasia e reshjeve pritet të ulet deri në 14.37% në vitin 2080, dhe deri në më shumë se 18% në vitin 2100. Periudhat e thatësirës pritet që rriten duke bërë që sezonet e verës do të jenë 50% më të thata. Me mungesën e reshjeve Vendi to të hasë një problem serioz në zhvillimin e sektorëve të energjisë, bujqësisë dhe në aspektet natyrore në përgjithësi. Gjithashtu është parashikuar rritje e nivelit të detit me 5-14 cm deri në vitin 2030 dhe me 49 cm deri në vitin 2100. Deri më tani, Deti Adriatik është ndikuar nga ndryshimet klimatike globale, duke rritur nivelin e ujrave më një centimetër në vit dhe është ngrohur me 0.5ºC krahasuar me vitin 1970[10].

Rritja e Nivelit të ujrave të detit, do të shkaktojë probleme të mëdha në zonën bregdetare, kryesisht në përmbytje, kripëzim të tokave bujqësore dhe të ujrave nëntokësor dhe erozion. Këto ndikime priten të nxiten edhe si pasojë e një sërë problematikazh zinxhirë si prishja e sitemeve ligatinore në vijën bregdetare, prishja e dunave ranore, mungesa e sedimentimit në grykëderdhjet e lumenjëve për shkak të ndërtimeve të HEC-eve në pellgjet ujbledhëse të lumenjëve dhe dëmtimi i brezit mbjojtës me pisha në zonën bregdetare[11].

Zhurmat në mjedis

Verifikimi i kryer në të gjitha burimet e certifikuara të informacionit mbi zhurmat në mjedis, përfshirë këtu Raportet e Gjendjes në Mjedis për vitet 2011-2018 apo raportime të tjera të Institutit të Shëndetit Publik dhe Institutit, tregon se nuk ka monitorime të kryera nga Institucionet publike në zonën në studim. Po kështu nuk ka as thë dhëna të raporteve të vetëmonitorimit duke qenë se në këtë zonë nuk ka subjekte të licensuara industriale që të kenë detyrimin ligjor të hartimit të raporteve të vetëmonitorimit.

Megjithë mungesën e të dhënave, ka argumente të mjaftueshëm për të arritur në përfundimin se niveli i zhurmave në mjedis është brenda normave të vendit. Mbetet problematic dhe I pa vlerësuar niveli I zhurmave gjatë stinës së verës.

Natyra

Habitatet kryesore

Në zonë dallohen disa kate të bimësisë dhe për pasojë disa tipe habitatesh përfshirë:

1. Ujera detare

[10]Ministry of Tourism and Environment, Third National Communication of the Republic of Albania under the United. Communication Report, Tiranë 2016
[11]R. Gjoka, Xh. Hoxha, K. Bashmili "Qeverisja për zgjidhjen e problematikave që lidhen me ndryshimet klimatike", 2018

2. Litoral me duna ranore të mbuluar na bimësia tipike dunore si dhe pyje me pisha te mbjella
3. Faqe shkëmbore të mbuluara nga makia mesdhetare
4. Pyje me pisha te mbjella artificialisht për stabilizim të dunave ranore dhe veshje te sipërfaqeve më parë të zhveshura

Flora dhe fauna

Studim për speciet bimore dhe shtazore të pranishme në Zonën e Ranës së Hedhun janë shumë të pakta dhe shpesh nuk hyjnë në analiza të detajuara të pasurisë bimore dhe shtazore.

Lloje dhe habitate bimore të rëndësishme

Sikurse dhe në Zonën e Baks-Rrjollit në këtë zonë priten 10 lloje bimore me interes ruajtjeje të veçantë, prej të cilave katër janë klasifikuar si të Rrezikuara dhe gjashtë të tjerat si të Cenuara.

Fauna

Zona e Pejzazhit të Mbrojtur Lumi Buna Velipojë (PMLBV) mbështet një shumëllojshmëri të gjerë të llojeve të kafshëve dhe është veçanërisht i pasur me lloje ujore. Fauna përfshin një numër të madh llojesh me interes ruajtjeje në nivel global, rajonal apo kombëtar.

a. Gjitarët

Llojet më të zakonshme të gjitarëve brenda PMLBV-së përfshijnë: Lepus capensis (Lepuri i Egër), Vulpes vulpes (Dhelpra e Kuqe), Canis aureus (Çakalli), Meles meles (Vjedulla Europiane), Mustela nivalis (Nuselala) dhe Sus scrofa (Derri i Egër). Ndërkaq në ujërat detare është raportuar prania e Tursiops truncates (delfini hundëçekiç).

b. Shpendët

95 specie shpendësh janë regjistruar në zonë dhe në afërsi të saj gjatë një vizitë të ndërmarrë në sezonin e folezimit 2019. Shumica e shpendëve, mbi 55% e tyre, i takonin komunitetit të

shpendëve Passeriformes ose shpendëve të vegjël këngëtarë. Pjesa e mbetur e shpendëve përbëhej nga shpend pjesëtarë të grupeve të tjera taksonomike si shpendë grabitqarë, qukapikë, kukuvajka, baltakë, cafka, pulbardha, dallëndyshe deti, pëllumba, karabullakë, pulujëza, pupëza, garguj, kredharakë, qyqe, dhe shpend të tjerë.

c. Zvarranikët

Euronatur (2006) regjistroi pranë kësaj zone praninë e 19 llojeve të zvarranikëve katër prej tyre si Pothuajse të Kërcënuar, 10 si Pak Problematike dhe pesë si të Pavlerësuara.

d. Amfibët

Euronatur (2006) regjistroi pranë kësaj zone praninë e 11 llojeve të amfibëve, ku të gjitha ndodhen në të dhënat e listës së kuqe të IUCN-së të vitit 2012, një si e rrezikuar dhe 10 si pak problematike

Zonat e mbrojtura

Në afërsi të këtij territori ndodhet Monumenti Natyror "Rana e hedhun". Ky monument natyror shtrihet pranë kufirit jugor të Zonës së Peizazhit të Mbrojtur Bunë-Velipojë.

Është një dunë ranore tipike e vendosur në një nga shpatet e Malit të Rrencit. E shtrirë në lartësi afërsisht 200-300 metra vijë lineare dhe në breg të detit Adriatik. Rrethohet nga bimësia tipike mesdhetare e përfaqësuar nga makia mesdhetare dhe dushkajat e formuar nga bulger (*Querqus trojana*)

Formacioni ranor është krjuar nga një depozitim në kohë i sedimenteve detare që më parë merren nga era për të vendosur e për të marrë trajtën e dunave ranore.

Si Monument Natyror, gëzon mbrojtje të nivelit të parë ose mbrojtjen më të fortë, paprekshmërinë nga cfarëdo lloj investimi dhe ndalimin e tjetërsimit fizik dhe funksional.

Megjithë kufizimet e mësipërme, zona e mbrojtur rrezikon nga shfrytëzimi për qellime argëstuese dhe sportive që po dëmtojnë rëndë morfologjinë e saj natyrore.

Figura 1. Monumenti Natyror Rana e hedhun

Zona e Projektit dhe Zona Monument Natyror "Rana e Hedhun"

Zona ku mendohet të shtrihet projekti shtrihet pranë **Monumentit Natyror "Rana e Hedhun" .** Në një "Monument natyror" zbatohet shkalla e parë e mbrojtjes. Zona mbrohet e menaxhohet për ruajtjen e karakteristikave dhe dukurive të veçanta natyrore, kulturore, historike e arkeologjike, për të cilat është shpallur monument.

Në përputhje me pikën 3a te nenit 13 te Ligjit 81/2017 "Per zonat e mbrojtura" shkalla e parë e mbrojtjes kupton aktivitetet e ndaluara si më poshtë:

1) prerja e drurëve dhe e shkurreve;
2) përdorimi i kimikateve dhe i plehrave kimike;
3) ndërtime të çdo lloji;
4) nxjerrja e mineraleve dhe e torfave;
5) ndezja e zjarreve;
6) kullotja, kalimi i kafshëve shtëpiake dhe ndërtimi i objekteve për mbajtjen e tyre;
7) ngritja e objekteve çlodhëse, argëtuese dhe sportive;
8) kalimi nëpër shtigje, me përjashtim të pronarit ose të përdoruesit të tokës;
9) lëvizja me mjete motorike të çdo lloji, me përjashtim të makinave të administratës së ruajtjes së rezervatit dhe të zjarrfikësve;
10) vozitja me barka, kanoe dhe mjete të tjera lundrimi;
11) riprodhimi intensiv i llojeve të faunës së egër, objekt gjuetie.
12) shfrytëzimi i tokës me teknologji intensive, me mjete dhe mënyra që shkaktojnë ndryshime rrënjësore në biodiversitet, në strukturën dhe funksionet e ekosistemeve ose që dëmtojnë në mënyrë të pandreqshme sipërfaqen e tokës;
13) neutralizimi i mbetjeve me origjinë jashtë territorit të "Parkut kombëtar";

14) shpërndarja e kafshëve dhe e bimëve jovendase, kur ato sjellin ndryshime në biodiversitetin e zonës;
15) riprodhimi intensiv, me përjashtim të riprodhimeve shpëtuese;
16) ndërtimi i rrugëve, autostradave, hekurudhave, zonave urbane, hidrocentraleve, linjave të tensionit të lartë dhe sistemeve të naftës dhe gazit me shtrirje të gjatë;
17) larja dhe spërkatja e rrugëve me kimikate;
18) mbjellja e pyjeve monokulturë;
19) ndezja e zjarreve jashtë vendeve e pikave të caktuara;
20) lëvizja e mjeteve të transportit jashtë rrugëve të caktuara;
21) nxjerrja e mineraleve, gurëve, torfave, me përjashtim të gurëve dhe rërës për mirëmbajtjen e parkut;
22) veprimtari masive sportive, turistike, jashtë pikave të caktuara;
23) organizimi i garave me automjete e motoçikleta.

Parimet e Menaxhimit të zonave të mbrojtura

Bazuar në nenin 4 të ligjit 81/2017 "për zonat e mbrojtura", menaxhimi, planifikimin dhe ruajtja e zonave të mbrojtura mjedisore në Shqipëri realizohet nëpërmjet zbatimit të katër parimeve thelbësorë, të cilët garantojnë mbrojtj dhe menaxhim të qëndrueshëm të tyre. Këto parime të rëndësishme konsistojnë në: a) Parimi i zhvillimit të qëndrueshëm, b) Parimi i integrimit, c) Parimi ndotësi paguan dhe ç) Parimi i parandalimit dhe i marrjes së masave paraprake. Shkurtimisht në paragrafët vijues spjegohet secili prej këtyre parimeve.

a) *Parimi i zhvillimit të qëndrueshëm*. Nëpërmjet planifikimit dhe menaxhimit të kujdesshëm, burimet e tokës, përfshirë ajrin, ujin, florën dhe faunën, ruhen për të mirën e brezave të sotëm dhe të ardhshëm nëpërmjet zhvillimit që plotëson nevojat e tanishme pa kërcënuar nevojat e brezave të ardhshëm.

b) *Parimi i integrimit*. Integrimi i politikave të mbrojtjes së mjedisit në ato të zhvillimit ekonomik, pasi zhvillimi i mjedisit është i lidhur ngushtë me zhvillimin ekonomik të vendit.

c) *Parimi "ndotësi paguan".* Subjektet, që me veprimet apo mosveprimet e tyre ndotin dhe/apo dëmtojnë mjedisin brenda e jashtë zonës së mbrojtur, paguajnë për rehabilitimin e tij.

d) *Parimi i parandalimit dhe i marrjes së masave paraprake*. Me anë të politikave dhe bazës ligjore përkatëse shteti merr masa paraprake për parandalimin e ardhjes së pasojave negative në mjedis nga aktiviteti njerëzor dhe faktorët natyrorë.

Sa më lartë duket qartë që planifikimi në zonat e mbrojtura duhet të jetë tepër i kujdesshëm, duke marrë parasysh parimet e mësipërme të cilat rrjedhin nga ligji për zonat e mbrojtura dhe duke patur një ndjeshmëri të lartë mbi aspektet mjedisore, të tilla si mbrojtja e diversitetit biologjik, mbrojtja dhe përmirësimi i habitateve, mbrojtja e cilësisë së ujit, ajrit, tokës, etj.

Veprimtaritë e ndaluara në Monumentet Natyrore, Kat. III

Monumentet natyrore rrethohen nga zona buferike me gjerësi deri në 200 metra nga perimetri i monumentit. Ky perimetër duhet të ruhet dhe të mos planifikohet për ndertim, zonë urbane apo funksione të tjera.

Peizazhi

Vija bregdetare e Rana e Hedhun - Port Shëngjin karakterizohet nga tipologji peizazhi shumë dinamik, në pjesën veriore pothuajse i pa prekur. Në zonë dominojnë tre elementë kryesore peizazh formuese, trupat ujorë, elementi ranore dhe e dunave me bimësi karakteristike pionere dhe shpati jugor krastik të malit të Remsit.

Elementi Ujor: Sipërfaqet ujore në territorin e zonës në studim dominohen nga vija bregdetare, e përbërë nga sipërfaqe ujore në këtë zonë, e cila ndërthuret me plazhet e gjera dhe brezin e pishave në pjesën qëndrore e jugore të zonës. Ndërthurja e vijës bregdetare me brezin ranor dhe atë të pishave, ndërpritet në shumë raste nga ndërtime të cilat dëmtojnë peizazhin natyrorë të zonës.

Foto e vijës bregdetare, ZRK Rana e hedhun - Port Shëngjin

Elementi i rërës dhe dunave ranore bregdetare: Rëra e plazhit dhe dunat ranore janë një pjesë shumë e rëndësishme e formimit të peizazhit në zonën e plazhit të Ranës së Hedhun - Port Shëngjin. Plazhi i gjerë me rërë të bollshme krijon nje fashë gjatësore, e cila ndërthuret me kreshtat e dunave, të cilat vijnë paralel, kryesisht në zonën veriore të zonës. Dunat ranore kanë krijuar një atmosferë harmonike në të gjithë zonën, në sajë të veprimtarisë itensive të erës, rëra ka arritur të ngjitet disa metra në shpatin e malit të Rencit, duke formuar një brez rërë në pjesën fundore të shpatit. Gjithashtu dunat kanë krijuar një habitat të rëndësishëm për speciet floristike dhe faunistike të zonës, duke krijuar mjedis të përshtatshëm në sajë të mbrojtjes nga erërat bregdetare.

Foto nga rëra dhe dunat, ZRK Rana e Hedhun - Port Shëngjin

Elementi peizazhistik Shpati krastik i malit të Rencit: Shpati jugor i malit të Rencit është elementi më i fortë peizazhistik në zonë, duke arritur lartësinë nga 0mnd deri në 400mnd në një pjerrësi të konsiderueshme. Ky shpat është tipik i peizazhit krastik, ku dallohen qartë format e

crregullta, carjet tërthorazi të përrenjëve, dhe celtinat që ofron zakonisht ky lloj peizazhi. Ky element e bën shumë më të larmishëm zonën, duke i dhënë, krahas karakter bregdetar, edhe karakter paksa malor. Duhet theksuar që mali i Rencit është habitat shumë i rëndësishëm për shpendët grabitqar.

Foto nga shpati i malit të Rencit, ZRK Rana e Hedhun - Port Shëngjin

Infrastruktura mjedisore

Menaxhimi i mbetjeve

Situata e menaxhimit të mbetjeve urbane në zonën e projektit nuk paraqitet e mirë. Pothuajse në të gjithë vijën bregdetare, kryesisht në zonën e pishave dhe përgjatë përrenjëve të vegjël, shikohet prania e mbetjeve të ngurta urbane të grumbulluara në vende të pa përshtatshme.

Aktualisht, zona në fjalë gjeneron sasi të konsiderueshme të mbetjeve të ngurta urbane, të cilat menaxhohen si pjesë e NjA-së Shëngjin, nga Bashkia e Lezhë. Problematikë mbetet periudha e sezonit turistik, ku popullësia në zonën dhe rrethina pesë-fishohet. Në po të njëjtin shkallë shumëfishohet edhe sasia e mbetjeve, duke arritur në 10ton/ditë (për gjithë NjA-në Shengjin).[12].

Shërbimi i grumbullimit kryhet me kontenier metalik 1.1m^3 ndërsa transportii mbetjeve ofrohet në të gjithë zonën në studim, një (1) herë në javë gjatë stinës së dimrit, me anë të një mjeti me kapacitet 7.5ton. ndërsa gjatë stinës së verës shërbimi i terheqjes së mbeturinave kryhet çdo ditë.[13]

[12] Bashkia Lezhë, PLMIMNU, 2017 - 2020
[13] Bashkia Lezhë, PLMIMNU, 2017 - 2020

Në të ardhmen, pas zhvillimit të projekteve të propozuara në PDZRK, në zonën e Ranës së Hedhun pritet të ketë një fluks të shtuar truristësh prej 3,000 turistë/ditë, të cilët arrijnë një normë gjenerimi mbetjesh rreth 1.18 kg/ditë/person[14], ose thënë ndryshe gjenerimi i mbetjeve do të arrijë vlerën maksimale rreth 3.5 ton/ditë ose 1,277 ton/vit. Duke qënë zonë turistike, kjo sasi mbetjesh duhet menaxhuar me kujdes të veçantë, duke perdorur skema të integruara të menaxhimit të tyre dhe implementimin e parimeve të 3R[15].

Mbetjet e ngurta, të prodhura në zonën e projektit, do të menaxhohen në përputhje me hierarkinë e mbetjeve të përcaktuar në *Direktivën e BE-së 2008/98/EC* dhe *draft-Strategjinë Kombëtare të Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve, në vitin 2018*. Në këto dokumente përcaktohen qartë parimet dhe hierarkia e menaxhimit të mbetjeve urbane, qëi jep rëndësi parandalimit të mbetjeve, ripërdorimit të tyre, riciklimit, djegies me qëllim përfitim energjie dhe depozitimit në landfill. Përdorimi i depozitimit në landfill është gjithësesi opsioni i fundit dhe vetëm kur janë ezauruar katër shkallët e para të hirearkisë së menaxhimit të integruar të mbetjeve. Theksojmë që synimi mbetet që mbetjet e destinuara për depozitim final në landfill duhet të shkojnë drejt "0" zeros.

Autoriteti kryesor për menaxhimin e mbetjeve në zonën e projektit do të vazhdojë të jetë Bashkia e Lezhës, e cila do të bëjë të mundur largimin e mbetjeve për në zonën e përcaktuar prej saj. Ndërsa në plotësimin e infrastrukturës së grumbullimit të mbetjeve në zonë do të jetë përgjegjës investitori i caktuar nga bashkia.

Është shumë e rëndësishme që në këtë zonë të ndërtohet një skemë tepër efikase, e cila garanton menaxhimin e integruar të mbetjeve të ngurta urbane dhe integrohet gjithashtu mirë në aspektet e dizajnit dhe akitekturës së pëjzazhit.

Në zonën e projektit do të realizohet mbledhja e mbeturinave ne sistem te diferencuar me 4 kosha. Në secilin prej koshave, të paisur me ngjyrë dhe pershkrimet përkatëse do të grumbullohen: 1) Qelq, plastikë dhe metal, 2) Letër, karton dhe dru, 3) Orgganike dhe 4) mbetje të tjera. Në këtë mënyrë, mbetjet janë gati për tu futur në procesin e riciklimit dhe kompostimit.

Figura x. Skema e menaxhimit të mbetjeve të ngurta urbane

[14] Banka Botërore, Norma e gjenerimit të mbetjeve për Europën dhe Azinë Qëndrore, 2018
[15] Reduktim, Ripërdorim dhe Riciklim

Për grumbullimin e mbetjeve do të përdoren dy lloje kontenierësh (koshash), në madhësi dhe dizajnë të ndryshëm. Kontenierët do të garantojnë një dizajn të përshtatshëm dhe do të plotësojnë kushtet higjenike të nevojshme. Të dy modelet do të jenë të mbyllur, pasi në sezonin e nxehtë mbetjet mund te krijojnë aroma të pa këndshme dhe të afrojnë insekte që mund të shkaktojnë shqetësim në të turizmit dhe mjedisit.

Kontenierët e mbeturinave në zonën e plazhit dhe në afërsi të pedonaleve do të jenë të kapacitetit relativisht të vogël, rreth 50 - 200 litra, secili prej tyre do te mbulojë një sipërfaqe me rreze 50-100 m. Në zonën e plazhit kontenierët do të jenë të lëvizhshëm, ndërsa përgjat shëtitoreve ato do te jenë të pa lëvizshëm. Disa prej modeleve të rekomanduar paraqiten në figurat ilustruese në vijim, duhet theksuara se këto modele mund të ndryshohen varësisht dizajnit apo mënyrës së vendosjes sipas rastit.

Figura x. Modele të kontenierëve të mbeturinave në zonën e plazhit dhe shëtitore

Burimi: trashcanrevieës.com

Kontenierët e grumbullimit të mbeturinave në zonën e bizneseve dhe resorteve propozohet të jenë nëntokësorë, për të siguruar higjenëdhe kapacitet relativisht të lartë dhe të mbrojtur nga kushtet atmosferike. Gjithashtu këto lloje kontenierësh do tësigurojnë një dizajn të përshtatshëm dhe nuk do të zënë hapësirë, pasi pjesa e sipërme, mbi tokë, është shumë e vogël.

Ky model përbëhet nga pjesa e sipërme, e cila shërben për të hedhur mbeturinat, kontenieri i cili ndodhet nëntokë dhe mekanizmi ngritës, që mund të jetë vetjak për çdo kontenier, ose për të gjithë pikën e grumbullimit bashkë (Për të katër kontenierët).

Figura x. Model kontenieri mbeturinash për zonën e biznesit dhe resortet.

Burimi: correiodominho.pt

Grumbullimi i mbetjeve do të mundësohet nga makineri teknologjike të përshtatshme për vetëngarkimin e kontenierëve. Makina duhet të jetëme kapacitet rreth 7ton ose të jenë dy automjete me kapacitet 3.5ton secila. Makina teknologjike duhet të sigurojë mbledhjen e diferencuar të mbetjeve.

Për mbledhjen e kontenierëve do të instalohet një model SMART, i cili do të konsistojë në paisjen e çdo kontenieri me sensor[16]i lidhur me ËiFi që tregon sasinë e mbushjes së tij. Kur

[16]https://youtu.be/PpFSrKëTms4

kontenieri arrin mbushjen mbi 80% sensori lajmëron qëndrën e grumbullimit, duke përcaktuar edhe lokacionin e kontenierit. Në këtë mënyrë, do të zhvillohet një model i cili ofron efiçensë maksimale nëmbledhjen e mbeturinave, rritjen e cilësisë së shërbimit dhe ul sasinë e ndotësve në atmosferë, kryesisht CO_2. Në skemën vijuese paraqitet në mënyrë të detajuar secila pjesë e këtij sistemi dhe mënyra e mbledhjes së mbetjeve.

Figura x. Skema e modelit SMART të grumbullimit të mbetjeve të ngurta urbane

Burimi: ecubelabs.com

Furnizimi me ujë dhe trajtimi i ujrave të përdorur

Furnizimi me ujë

Në këtë fazë të projektit janë bërë investigime në terren të shoqëruar nga autoritetet lokale, kryesisht zyrat e urbanistikës dhe agjensitë e mjedisit. Është marrë kontakt edhe me ndërmarjet e ujësjellasave egzistues. Nga takimet me personelin inxhiniero teknik, Zona "Rana e Hedhun" rezulton pa ndonjë rrjet egzistues për furnizimin me ujë të pijshëm. Më poshtë jepen një përshkrim më i detajuar i gjendjes egzistuese të furnizimit me ujë të pijshëm.

Zona "Rana e Hedhun", vetëm në hyrje të saj ka një popullim të dendur, kryesisht hotele dhe pak banesa private të cilat furnizohen me ujë nga ujësjellësi i Shëngjinit. Në sipërfaqen e projektit janë egzistues dy-hotele të cilët e kanë zgjidhur problemin me puse individualë. Pjesa tjetër e sipërfaqes së projektit nuk ka asnjë burim të mirëfilltë uji të pijshëm. Nga ana e punonjësve të bashkisë Lezhë na u konfirmua se është në ndërtim e sipër një depo mbi qytetin e Shëngjinit, depo e cila mund të përdoret për furnizimin me ujë edhe të sipërfaqes së përfshirë në projekt. Në fazat e mëvonshme të projektit, pasi të jetë ravijëzuar ideja e zhvillimit urbanistik të zonë do të shihet mundësia e shfrytëzimit të këtij ujësjellësi.

Kanalizimet dhe ujrat e bardha

Kanalizimet e ujërave të zeza në zonë janë pa ndonjë plan të mirëfilltë. Ujërat e zeza në përgjithësi grumbullohen në gropa septike të cilat pastrohen herë pas here. Formacioni i tokës ku ato janë ndërtuar në përgjithësi është ranor, gjë e cila ndihmon në filtrimin e lehtë të ujit.

Kanalizime të ujërave të Bardha nuk egzistojnë. Ujërat e reshjeve evadohen me vetërrjedhje në drejtim të kanalit më të afërt kullues të zonës.

Per shkak të mungesës së infrastrukturës në zonat e projektit për ujrat e zeza, pastrimin e tyre, ujrat e shiut, do të nevojitet të parashikohen sisteme të reja në bazë të zgjidhjeve urbane që do të jepen.

Potenciali i BRE në ZRK Rana e hedhun

Zona në studim edhe pse një hapësirë relativisht e vogël, mbart një potencial të lartë për shfrytëzimin e energjive të rinovueshme, kryesisht të energjisë së diellit (solare) dhe erës.

Megjithatë përparësi duhet ti jepet shfrytëzimit të energjisë diellore. Prodhimi i energjisë nga era, nëpërmjet turbinave të erës, nuk është i rekomandueshëm kur investimet prekin korridoret apo zonat e rëndësishme të shtegtimit masiv të shpendëve. Marrë parasysh, se zona e propozuar për zhvillim të PDZRK-ve, ndodhet në zonën bregdetare dhe njëkohësisht në rrugën e shtegtimit të shpendëve që përdorin Adritikun Lindor, prodhimi i rekomdandueshëm energjisë së rinovueshme, sikurse thënë dhe më lartë, mbetet ai i energjisë diellore.

Pozicioni gjeografik dhe kushtet klimatike i japin mundësi për të zhvilluar në përpudhje me parimet mjedisore të prodhimit të energjisë të rinovueshme dhe përdorimin e teknikave për kursimin të energjisë në ndërtesa.

Rana e hedhur dhe rrethinat karakterizohet nga klimë tipike mesdhetare me verë të nxehtë e të thatë dhe dimër relativisht të butë, me vjeshtë e pranverë të paqëndrueshme, si nga pikëpamja e reshjeve ashtu edhe e temperaturave. Temperatura mesatare shumëvjeçare në zonën e Shëngjinit arrinë rreth 15°C, rezatimi djellor arrin në rreth 2550 kËh/m^2, me rreth 3000 - 4500 orë/vit/diell. Ndërsa reshjet luhaten ndërmjet 1400 - 1600 m/m/vit dhe era është e vazhdueshme me shpejtësi mesatare vjetore 3.6 - 4 m/s.

Karakteristikat klimaterike të paraqitura më lart, tregojnë qartë potencialin për shfrytëzimin e energjisë djellore në zonë, si në prodhim të energjisë elektrike, ashtu edhe përdorimin pasiv të kësaj energjie. Gjithashtu, zona mundëson një sasi të konsiderueshme të reshjeve vjetore, e cila mund të mblidhet për të plotësuar nevojat e aktiviteteve të ndryshme në zonë me ujë.

Në këtë pikpamje, vetë PDZRK-ja propozon që ndërhyrjet në zonë të kryhen duke marrë në konsideratë mundësinë e mbledhjes dhe përdorimit të ujrave të shiut, përdorimin e materialeve ndertimore (mure, dyer, dritare, dysheme dhe çati) me performancë të lartë energjitike në ndërtesa dhe integrimin e paneleve diellore në arkitekturën e ndërtesave për të prodhuar energji dhe ngrohje të ujit, apo ambjenteve.

Hotspotet e Evidentuara

Verifikimi i kryer në të gjitha burimet zyrtare të informacionit mbi vatrat e nxehta mjedisore, përfshirë këtu Raportet e Gjendjes në Mjedis për vitet 2011-2017 apo raportime të tjera të institucioneve të linjës dhe dokumentin e Strategjisë së Mjedisit 2013 - 2020 dhe Draft-Strategjinë e Menaxhimit të integruar të Mbetjeve 2018, tregon se nuk ka "hot-spote" në zonë dhe rrethinat e saj.

Popullsia dhe kushtet social-ekonomike

Pavarësisht zhvillimit socio-ekonomik të tre dekadave të fundit, Shqipëria përballet me problematika të shumta socio-ekonomike si: migrimi, papunësia, niveli i ulët i të ardhurave, cilësisë e jetës, vështirësi e integrimit në tregun e punës etj. Në këtë kontekst vendoset dhe Njësia administrative Shëngjin, ku nga të dhënat Census 2011, vërehet : një rënie prej 16% të popullsisë gjatë periudhës 1989-2011; një shkallë e lartë papunësie që përafron vlerat e 31% dhe që shënon vlera prej 60%. për grupmoshës 18-25vjec. Nisur nga kjo situatë socio-ekonomike, ndërmarrja e veprimeve në përmirësimin e cilësisë së jetës, tregut të punës, aktivitetit ekonomik të zonës renditen si një domosdoshmëri për zhvillimin e qëndrueshëm të territorit. Megjithëse qyteti i Shëngjinit ka njohur një zhvillim të rëndësishëm vitet e fundit, shkalla e papunësisë mbetet ende e lartë, duke shërbyer si indikator për problematikat socio ekonomike me të cilat përballet zona.

Nëse i referohemi vlerësimeve të UNËTO dhe G20 për turizmit, zhvillimi i industrisë së turizmit përbën një hap konkret drejt zhvillimit socio-ekonomik rajonal, për shkak se gjeneron të ardhura të larta, kontribuon në zgjerimin e tregut të punës dhe në parandalimin e varfërisë dhe pabarazive etj. Në këtë kuadër zhvillimit i aktiviteteve turistike shfaqet si një mundësi për zhvillimin socio-ekonomik të zonave në vështirësi dhe me potencial turistik. Për të lehtësuar implementimin e aktiviteteve turistike është e domosdoshme që pushteti qendror dhe lokal të ndërmarrin hapa konkret në formimin dhe kualifikimin e moshave të reja drejtë nevojave të këtij sektori. Paradoksalisht volumi i lartë i forcës së re punëtore të lirë përbën një avantazh territorial për shkak se janë pikërisht moshat e reja ato që shfaqin një fleksibilitet më të lartë drejt tregut të punës dhe specializimit.

Problematikat Mjedisore

Ndërtimet pa plan

Zona e plazhit të Rana e hedhun - Port Shëngjin ka qënë vazhdimisht në trysni të lartë të ndërtimeve, kryesisht në funksion të akomodimit të turistëve dhe shërbimeve bazë. Ky zhvillim, nuk është shoqëruar me infrastrukturën e nevojshme në zonë. Në këtë kontekst në zonë janë krijuar disa problematika me ndikim negativ në mjedis, të tilla si hedhja e pa kontrolluar e mbetjeve urbane, derdhja e ujrave të përdorura urbane të pa trajtuar në detë dhe shpyllëzimi i brezit të pishaave për tu kthyer në sheshë ndërtimi.

Dëmtimi i Monumentit të Natyrës "Rana e Hedhun"

Dëmtimi i Monumentit të Natyrës "Rana e Hedhun" nga vizitorë të ndryshëm që, nm mungesë të informacionit të nevojshëm për mbrojtjen e zonës, ngjiten mbi dunë duke e dëmtuar atë.

Ndotja nga mbetjet e ngurta urbane

Pothuajse në të gjithë territorin e zonës shikohen depozitime ilegale të mbetjeve urbane, i cili është kthyer tashmë në një problem shqetësues për zonën. Gjithashtu vihet re që, edhe pikat e grumbullimit të vendosura nga Bashkia e Lezhës nuk plotësojnë maksiomalisht standartet e kërkuara. Nga vëzhgimet në terren janë evidentuar disa pika grumbullimi ilegale të mbetjeve të ngurat urbane, kryesisht në përrenjtë anës rrugës Shëngjin - Rana e Hedhun, pranë disa restoranteve dhe në zonën e plazhit të Ranës së Hedhun. Rymat e mbetjeve konsistojnë kryesisht në plastikë, kanace alumini, qelq, letër dhe karton, tekstile dhe mbetje organike ushqimore.

Pika grumbullimi ilegale MNU, ZRK Rana e hedhun - Port Shëngjin

Situata e krijuar në këtë vijë bregdetare kërkon ndërhyrje urgjente, fillimisht duke hartuar dhe implementuar një plan të mirëfilltë menaxhimi të mbetjeve të ngurta urbane në Bashkinë e Lezhës, me pas duhet ndërmarrë një fushatë e gjërë pastrimi në të gjithë vijën bregdetare të zonës. Vendosja e infrastrukturës për grumbullimin e mbetjeve urbane në zonë është një hap shumë i rëndësishëm drej përmirësimit të situatës së mjedisit në zonë.

Foto nga pikat ilegale të grumbullimit MNU, ZRK Rana e Hedhun - Port Shëngjin

Mbetjet inerte

Në pjesën jugore të zonës, aty ku janë intensifikuar ndjeshëm ndërtimet e hoteleve dhe restoranteve shikohet nje tendence në rritje e hedhjes së mbetjeve inerte në vijën bregdetare, duke krijuar sheshe, tip molesh të dala në detë. Krahas ndikimeve negative në prishjen e rrymave bregdetare, që shpesh con në erozion të vijës bregdetare, këto ndërhyrje prishin aspektin peizazhistik të zonës. Gjithashtu këto mbetje inerte gjenerohen nga procese të ndryshme të ndërtimit, apo nga dhera të importuar në zonë, të cilët mbartin me vete ndotës të ndryshëm që ndryshojnë cilësinë e ujrave detar në zonën përreth.

Ujërat e përdorura urbane

Ujërat e përdorura urbane përcaktohen si çdo ujë që është ndikuar negativisht në cilësi nga aktiviteti njerëzor. Ujërat e përdorura urbane përbëhen nga mbetje të lëngshme dhe të ngurta që

shkarkohen nga shtëpitë, ambjentet tregëtare, industria e lehtë në zonat urbane, dhe ferma ose toka te kultivuara pranë këtyre zonave[17].

Ujërat e zeza përmbajnë një gamë të gjerë ndotësish në përqendrime të ndryshme, kryesisht ndahen në ndotës me potencial toksik, sic janë metalet e rënda dhe ndotës organik. Ujërat e zeza përmbajnë kimikate të ndryshme në forma të ndryshme si, Kërkesa për oksigjen kimik (COD), Karboni total organik (TOC), Azoti, Fosfor, Klorur (Cl-), Sulfate (SO4-2) dhe metalet e rënda si, Mërkuri (Hg), Arsenik (As), Plumbi (Pb), Zink (Zn), Kadmium (Cd), Bakri (Cu), Nikel (Ni), Kromi (Cr), Argjend (Ag)[18].

Zona në studim ka një presion të konsiderueshëm sa i përket ujrave të përdorura urbane. Në zonë ushtrojnë aktivitetin mbi 20 subjekte private, kryesisht hotele dhe restorante, të cilët në rastin më të mirë përdorin gropa septike për të depozituar ujrat e ndotur, ndërsa pjesa tjetër i shkarkon në gjendje të lirë, duke përfunduar në det. Përbërja e tokës në këtë zonë është përgjithësisht ranore, me infiltrim të lartë, duke bërë që infiltrimi i ujrave të ndotur nga gropat septike, në rastet aksidentale të bëhet lehtësisht.

Në zonën e plazhit AKM nuk ka kryer monitorime të cilësisë së ujrave, por në zonën e Shëngjimit ujrat bregdetar paraqiten të një cilësie shumë të mirë për vitin 2017[19]. Edhe pse rezultatet e analizave të ujit nga AKM-ja shikohen pozitive, vlen të theksohet që presioni nga ujrat e përdorura urbane në zonë është prezent, dhe kërkon një zgjidhje afatgjatë të mirë planifikuar.

Përfundime dhe sygjerime për zhvillimin e mëtejshëm të zonës

Zona ku shtrihet PDZRK-ja Rana e hedhun - Port Shëngjin ndodhet jasht zonës së monumentit të natyrës Rana e Hedhun. Kjo zonë prej vitesh ndodhet nën trysninë e zhvillimit të ndërtimeve, kryesisht për infrastrukturë akomoduese dhe shërbimesh turistike. Pjesa Jugore e zonës tashmë është ndërtuar, dallohet qartë inpakti negativ në vijën bregdetare, kryesisht i shpatit të malit të Shëngjinit dhe dëmtimit të brezit të pishave. Në këtë zonë sygjerohet që:

- Te ruhet brezi me pisha që shoqëron pothuajse të gjithe vijën bregdetare të zonës. Në këtë zonë mund të propozohen ndërhyrje me struktura të lehta, ose ndertime të vetmuara me lartësi të kufizuar, duke ruajtur strikt komponentët peizazhistik të zonës.

[17]KE, "Potentially toxic elements: Sources, pathëays, and fate through urban ëasteëater treatment systems", ëeb:ëëë.ec.europa.eu, 2019.
[18]KE, "Potentially toxic elements: Sources, pathëays, and fate through urban ëasteëater treatment systems", ëeb: ëëë.ec.europa.eu, 2019.
[19]AKM, Raporti i Gjendjes në Mjedis 2017, Tiranë, 2018

- Shikohet shumë e rëndësishme të ruhet duna e vjetër ranore, që fillon nga Rezidenca Katolike deri në afërsi të monumentit të natyrës Rana e Hedhun.

- Gjithashtu është shumë e rëndësishme të ruhet zona buferike prej 200m nga kufiri i Monumentit të Natyrës Rana e Hedhun.

- Zhvillimi dhe PDZRK nuk duhet tw shtrihet nw territorin e Zonws sw Pejzazhit tw Mbrojtur Bunw-Velipojw. Zhvillimi nuk duhet tw cwnojw pyllin e vjetwr me *Quercus troiana,* habitat i cili shwrben si vendstrehim pwr njw numwr tw lartw gjallesash.

-

Kërkesat mjedisore për efiçencë energjie

Efiçenca e energjisë së një ndërtese është shkalla në të cilën konsumi i energjisë për m^2 të sipërfaqes së dyshemesë së qëndron nën vlerat e përcaktuara të konsumit të energjisë për atë lloj të veçantë ndërtese në kushte të përcaktuara klimatike. Në zonën në studim, duke referuar edhe zonës klimatike në të cilën shtrihet, duht të arrihet një koefiçent i konsumit të energjisë në rreth <100 kËh/m^2 në vit.

Për të arritur rezultatin e kërkuar, për zhvillimin e zonës, do të aplikohen të gjitha materialet, teknologjitë dhe zbatohen praktikat e mundshme për kursimin e energjisë dhe uljen e shkarkimeve të karbonit në atmosferë. Konkretisht në ndërtesat akomoduese dhe të shërbimeve,

të cilat parashikohen të ndërtohen në zonën në studim, do të aplikohen këto parime dhe teknologji të mundëshme:

Orientimi i ndërtesave: Fasadat kryesore të ndërtesave, kryesisht me sipërfaqe më të madhe xhami, do të orientohen në pozicionin jugor. Ky pozicion mundëson përthithjen e rrezatimin djellor gjatë stinës së ftohtë, ndërsa gjatë verës, kur dielli rreh pingul tokën, rrezatimi në fasadat prej xhami do të jetë i reduktuar. Ky element do të shërbejë së tëpërmi për ngrohjen e ambjenteve gjatë periudhës së dimrit, duke kursyer energjinë e destinuar për këtë qëllim.

Në fasada e xhamit gjithashtu do të integrohen mbrojtëse të rrezeve të djellit, të cilat do të pengojnë futjen e tyre në godinë gjatë periudhës së nxehtë. Gjelbërim me bimë gjetherëna do të jetë prezent në të gjithë zonën, dhe do të përdoret me zjuarsi për të krijuar hijëzim gjatë periudhës së nxehtë.

Ventilimi natyral: Në të gjitha ndërtesat e propozuara do të integrohen parimet e ventilimit natyral. Në to do të projektohen çarje horizonatale dhe vertikale, me qëllim ventilimin e tyre. Ndërtesat do të parashikohen me dritare që mund të hapen, ndërsa hollet kryesore do të orientohen drejt ventilimit vertikal, ku do te lejohet një hapsirë për futjen e ajrit në pjesën e poshtme dhe një tjetër për daljen e ajrit në taracë.

Termo-izolimi: Ndërtesat e propozuar për qëllime akomodimi dhe shërbimesh në zonë do të zhvillohen në përputhje me kërkesat dhe parimet ndërkombëtar të kursimit të energjisë. Vëmëndje e vecantë do të tregohet në përzgjedhjen e materialeve të ndërtimit me koeficent sa më të ulët të transmetimit të nxehtësisë për muret, dyshemetë dhe mulesën. Gjithashtu, dyert dhe dritaret do të zbatojnë standartet e kërkuara, duke përdorur teknikën me dy (ose tre) shtresa xhami të mbushur me gaz në mes, si dhe kasë plastike me material termoizolues në brendësi (qeramikë). Urat termike, kryesisht në anët e dritareve dhe të dyerve do të realizohen ne tekniken e mbyllur, p.sh. një pjesë e kasës së dritares do të jetë e futur disa centimetra në murë. Konkretisht do të zbatohen këto masa:

Emërtimi	Shtresat	Ilustrimi
Muri	Fasadë e fentiluar, grafiato+llaç, tullë, polisterol, tullë, llaç	Proces

Çatia / taraca	Llaç, beton, material termo-izolues, membranë, drenazhues, dhe me pleh, vegjetacion	Proces
Dritare + Dyer	Kasë plastike me material termoizolues (qeramikë), dy shtresa xhami, kasa e dritares e futyr në mur	Proces

Sistemet e ngrohjes dhe ftohjes qëndrore: Të gjitha godinat e propozuar në zonë do të funksionojnë me sistëm qëndrorë të ngrohjes dhe ftohjes. Ky sistem do të paiset me sensorë të zgjuar për të ruajtur temperaturen e kërkuar në efiçencë maksioale të përdorimit të energjisë.

Kërkesat mjedisore për prodhim energjie diellore

Ndryshimi i fundit i ligjit për energjinë (ligji nr. 43/2015) në Shqipëri hap rrugën e diversifikimit të prodhimit të energjisë dhe inkurajon prodhimin nga burime të rinovueshme. Në këtë asperk, zona e propozuar për zhvillim, do të kontribuojë në këtë drejtim, duke prodhuar energji nga panelet diellore të instaluara kryesisht në taracat e godinave dhe jo vetëm.

Për maksimizimin e prodhimit të energjisë dhe solare, do të përdoren 3 (tre) mënyrë kryesore, panele diellor për ngrohjen e ujit, panele diellore në taraca për prodhim energjie dhe panele për ndricimi apo procese të veçuara. Në vijim trajtohen në mënyrë të veçuar secili prej tekonologjive të përdorimit të energjisë diellore në zonë.

Panele diellor për ngrohje uji: Në thelb ka tre lloje kolektorësh djellor për ujin e ngrohjes: pllaka e rrafshët, tubi i vakumit dhe kolektor përqëndrues. Të tre llojet ngrohin ujin ose një lëng transferimi të nxehtësisë siç është një antifriz jo - oksidik nga kolektori tek rezervuaret e depozitimit te ujit. Kolektorët e bëjnë këtë në mënyrë pasive ose në mënyrë aktive.

Përdorin sisteme pasive diellore të ngrohjes së ujit, përbëhen kryesisht nga konvekcion natyral, duke krijuar presion për të depozituar ujin në një depozitë. Këta lloje nuk kanë përbërësit elektrikë, janë më të lehtë për tu mirëmbajtur dhe ndoshta më të jetë-gjatë se sistemet aktive.

Një sistem aktiv përdor një pompë elektrike për të qarkulloni ujin ose antifrizin jo-toksik përmes sistemit. Sistemet aktive janë zakonisht më të shtrenjtë se sistemet pasive, por ato janë gjithashtu më të efektshme. Sistemet aktive gjithashtu mund të jenë më të lehta për tu rikualifikuar sesa sistemet pasive sepse ruajtja e rezervuarëve të tyre nuk ka nevojë të instalohen sipër ose afër kolektoreve të rrezeve të djellit.

Në zonën në studim, duke qënë se është destinuar për zhvillimin e turizmit elitar, elementi i dizajnit është tepër i rëndësishëm, ndaj propozohet të përdoret sistemi aktiv i ngrohjes së ujit, pasi bolierët/depozitat mund të fshihen duke ruajtur dizajnin arkitektonik të godinave. Ky sistem, edhe pse me kosto pak më të lartë, mendohet të jetët efektiv dhe të plotësojë nevojën për ujë të ngrohtë deri në masën 60-70%, duke kursyer një sasi të konsiderueshme energjie.

Panele për prodhim energjie elektrike: Energjia diellore ose teknologjia fotovoltaike (PV) konverton rrezet e diellit drejtpërdrejt në energji elektrike. Edhe pse shumë lloje të sistemeve elektrike diellore janë në dispozicion sot, të gjitha ato përbëhen në thelb nga tre instrumenta kryesore: module që shndërroj rrezet e diellit në energji elektrike; Inverters që e shndërrojnë atë në energji elektrike që mund të përdoret nga shumica pajisje shtëpiake; dhe ndonjëherë bateritë që ruajnë energjinë e tepërt të prodhuar nga sistemi. Pjesa tjetër e sistemit përfshin pajisje të tilla si instalime elektrike, ndërprerës dhe strukturat mbështetëse.

Në zonën në studim propozoht të instalohen panele diellore në taracat e ndërtesave dhe në fasadat e tyre. Duke parë zhvillimet teknologjike të paneleve fotovoltaike, është e përshtatshme që këto panele të integrohen si pjesë e dizajnit arkitektonik të ndërtesës. Ndaj, zhvillimet në zonë do ta shfrytëzojnë më së miri këtë risi.

Konkretisht në zonën në studim është menduar të instalohen panele fotovoltaike në masën 40 - 70% të sipërfaqës së taracave. Si dhe të gjenden hapsira gjatë projektimit arkitektonik për përfshirjen e paneleve në fasadat e ndërtesave, kryesisht në orjentimin jugor të tyre. Për maksimizimin e prodhimit të energjisë nga këto panele, rekomandohet të vendosen në kundrejtim jugor, në kënd rreth 180°.

Prodhimi i energjisë nga energjia solarë në zonë, kërkon të arrijë një plotësim rreth >50% të nevojave për energji elektrike të gjithë zonës. Ky është një qëllim ambicioz, i cili falë teknologjisë dhe projektimit të duhur është i prekshëm, duke bërë një shembull pozitiv të prodhimit të energjisë së rinovueshme në vendin tonë.

Skema e propozuar për prodhimin e energjisë në zonë do të jetë pa akumulator, pra do të hidhet direkt në rrjetin e energjisë elektrike. Kjo mënyrë redukton ndjeshëm kostot e investimit fillestar dhe minimizon kostot operative. Ky lloj sistemi, momentalisht është i pranuar nga legjislacioni shqiptar, por duhet dakortësimi paraprak me operatorin e shpërndarjes së energjisë elektrike në vend për të vendosur matës me dy krahë, që ben matjet hyrëse dhe dalës. Ky sistëm është tepër efikas, pasi tepricat hidhen direkt në rrjetin shpërndarës të energjisë elektrike, ndërsa kur nevojitet energji shtesë e rimerr atë.

Panele për prodhime energjie për përdorim specifik: Në zonën në studim parashikohet, krahas instalimit të paneleve për prodhim energjie elektrike në taraca dhe fasadat e ndërtesave, të instalohen paisje të cilat kanë të integruar panele fotovoltaike. Ky sistem do të përdoret kryesisht në ndricimin e jashtëm, ku gjatë ditës do të furnizohet akumulatorët dhe gjatë natës do të mundësojnë ndricimin e rrugëve dhe zonave të parashikuara. Ky sistem është gjerësisht i përdorshëm, tepër efikas dhe me cilësi të lartë. Për sigurinë e funksionimit të këtij sistemi, shikohet e arsyeshme që të integrohet edhe lidhja me sistemin e energjisë elektrike, ku ndëpërmjet sensorëve të zgjuar, në mungesë të energjisë diellore, të përdoret energji nga rrjeti.

Kërkesat mjedisore për efiçencë të perdorimit te ujërave

Mbledhja e ujërave të shiut është një furnizim alternative me ujë i cili mbledh dhe ruan ujërat e shiut për përdorim të mëvonshëm/kontrolluar. Uji i shiut i mbledhur përdoret kryesisht për përdorim sanitar, ujitje lulishtesh/pemësh, krijimi i peizazhit dhe qëllime të tjera jo të pijshme. Edhe pse uji i shiut është relativisht i pastër dhe cilësia është zakonisht e pranueshme për shumë qëllime, filtrimi dhe dezinfektimi është i nevojshëm të realizohet përpara përdorimit.

Në këtë kontekst në zonën e projektit propozohet të ndërhyhet në integrimin e teknologjive të mbledhjes dhe stokimit të ujërave të shiut. Instalimi i sistemit të grumbullimit të ujërave të shiut do të zhvillohet i ndarë në blloqe ndërtesash, ku secila "nën-njësi" do të mund të përdorë ujin e grumbulluar sipas nevojave.

Sistemi i grumbullimit të ujërave të shiut propozohet të realizohet vetëm për ujërat e çative/taracave të ndërtesave, ku do të dërgohet me vetë rrjedhje në depozitën e cila duhet të ndërtohet nën sipërfaqen e tokës. Kapaciteti mbajtës i këtij sistemi varjojnë nga më të vogla deri në disa qindra m^3. Përcaktimin e madhësisë së sistemit të grumbullimit të ujërave të shiut mbetet detyrë e projektuesit në fazën e zbatimit të PDZRK-së. Instalimi i sistemit të mbledhjes së ujërave të shiut do të synojë ulje rreth 20 - 40% të të nevojës së përgjithshmë për ujë.

Një sistem i mbledhjes së ujërave të shiut përbëhet nga tre elemente themelore: zona grumbullimit, sistemi transportimit te ujit (tubot), depozitë stokimi nëntokësore, pompë dhe sistemi i shpërndarjes. Zona e grumbullimit në shumicën e rasteve është çatia/taraca e një ndërtese. Duhet pasur parasysh që, zona efektive e çatisë dhe materiali i përdorur në ndërtimin e çatisë ndikojnë në efikasitetin e grumbullimit dhe cilësinë e ujit.

Figura x. Sistemi i mbledhjes dhe përdorimit të ujit të shiut Në proces finalizimi

Krahas përfitimit mbi sigurimin e ujit dhe ruajtjen e burimeve ujore, zbatimi i teknikave të mbledhjes së ujërave të shiut siguron përfitime të drejtpërdrejta duke zvogëluar kërkesën për furnizimin me ujë, uljen e rriskut të përmbytjve dhe erozionit dhe uljen e ndotjes së ujërave sipërfaqësor.

Mbrojtja e Peizazhit

Vija bregdetare e Rana e Hedhun - Port Shëngjin karakterizohet nga tipologji peizazhi shumë dinamik, në pjesën veriore pothuajse i pa prekur. Në zonë dominojnë tre elementë kryesore peizazh formuese, trupat ujorë, elementi ranore dhe e dunave me bimësi karakteristike pionere dhe shpati jugor gëlqeror i malit të Remsit.

- ***Elementi Ujor:*** Sipërfaqet ujore në territorin e zonës në studim dominohen nga vija bregdetare, e përbërë nga sipërfaqe ujore në këtë zonë, e cila ndërthuret me plazhet e gjera dhe brezin e pishave në pjesën qëndrore e jugore të zonës. Ndërthurja e vijës bregdetare me brezin ranor dhe atë të pishave, ndërpritet në shumë raste nga ndërtime të cilat dëmtojnë peizazhin natyrorë të zonës.
- ***Elementi i rërës dhe dunave ranore bregdetare:*** Rëra e plazhit dhe dunat ranore janë një pjesë shumë e rëndësishme e formimit të peizazhit në zonën e plazhit të Ranës së Hedhun - Port Shëngjin. Plazhi i gjerë me rërë të bollshme krijon nje fashë gjatësore, e cila ndërthuret me kreshtat e dunave, të cilat vijnë paralel, kryesisht në zonën veriore të zonës. Dunat ranore kanë krijuar një atmosferë harmonike në të gjithë zonën, në sajë të veprimtarisë itensive të erës, rëra ka arritur të ngjitet disa metra në shpatin e malit të Rencit, duke formuar një brez rërë në pjesën fundore të shpatit. Gjithashtu dunat kanë krijuar një habitat të rëndësishëm për speciet floristike dhe faunistike të zonës, duke krijuar mjedis të përshtatshëm në sajë të mbrojtjes nga erërat bregdetare.
- ***Elementi peizazhistik Shpati krastik i malit të Rencit:*** Shpati jugor i malit të Rencit është elementi më i fortë peizazhistik në zonë, duke arritur lartësinë nga 0mnd deri në 400mnd në një pjerrësi të konsiderueshme. Ky shpat është tipik i peizazhit krastik, ku dallohen qartë format e crregullta, carjet tërthorazi të përrenjëve, dhe celtinat që ofron zakonisht ky lloj peizazhi. Ky element e bën shumë më të larmishëm zonën, duke i dhënë, krahas

karakter bregdetar, edhe karakter paksa malor. Duhet theksuar që mali i Rencit është habitat shumë i rëndësishëm për shpendët grabitqar.

Figura x. Pamje peizazhistike nga zona Rana e Hedhun

Hartimi i PDZRK-së ka synuar planifikimin e zhvillimit të zonës në mënyrë të tillë që të sigurojë mbrojtjen e mjedisit dhe të peizazhit në zonë. Për të siguruar mbrojtjen maksimale është e rëndësishme që:

- ***Mbrojtja e aspekteve peizazhistike*** të zonës nëpërmjet planifikimit në harmoni me natyrën dhe elementët peizazhistikë. Konkretisht do ti kushtohet vëmendje e vecantë:
  - Ruajtjes në gjendjen e tanishme zonat të cilat janë të mbuluara me bimë dhe pemë autoktone, të cilat formojnë breza të gjelbër dhe pyje të vecuar në zonë;
  - Ruajtjes të pa prekura karakeristikat e lagunës së Vilunit dhe ligatinave të vogla që gjenden nëbrendësi të zonës në studim;
  - Marrjes në konsideratë të aspektit vizual në rastet e ndërtimit në lartësi, në mënyrë që aspektet peizazhistike të zonës të mund të dallohen lehtësisht pa pasur barrierë vizuale. Në rastet më të përgjithshme, ndërtesat të mbahen në lartësi të ulët;
  - Parandaloimit të futjes së bimëve invazive (agresive) jo autoktone në zone dhe në rast nevoje për mbjellje të reja të përdoren bimë autoktone me karakteristika mjedisore dhe pejzazhore të njohura.
  - Përdorimit të brezave të gjelbër, apo mureve të gjelbër për të fshehur ndërtesa apo objekte të cilët nuk janë të këndshëm për tu parë, sikurse kabinat elektrike etj.
- ***Përmirësimi i aspekteve peizazhistike*** të zonës të sigurohet nëpërmjet planifikimit dhe inplementimit të masave restauruese të tyre. Konkretisht do ti kushtohet vëmendje e vecantë që:
  - Mbjedhja e fidaneve të reja në zonat e zhveshura të kryhet kryesisht me lloje autoktone si frashër (*Fraxinus excelsior*), carac, (*Celtis australis L.*), bulger (*Querqus trojana*), dëllinjë (*Juniperus oxycedrus macrocarpa*) etj.

- Trajtimi në aspekt dizajni i fasadave dhe mureve rrethues të godinave ekzistuese, duke krijuar një uniformitet të harmonizuar me aspektin natyror;
- Gjelbërimi përgjatë infrastrukturës rrugore me pemë dekorative, kryesisht të llojeve autoktone dhe me karakteristika që njihen mirë.

- ***Planifikimi i hapsirave të gjelbra dhe lulishteve*** në përputhje me aspektet natyrore të zonës. Konkretisht do ti kushtohet vëmendje e vecantë që:
  - Zonat e gjelbra të dizenjohen sa më afër natyres, në mënyrë sa më organike, me teknikën *Zen Garden*, që të përshtaten me zonën përreth.
  - Bimët të mbillen nëgrupe, duke marrë parasysh që të krijojnë të gjithë katet e pyllit, duke filluar nga bimët e ulta, shkurret e pemët e larta.
  - Pjesë e zonave të gjelbëra të jenë të pranishme edhe sipërfaqet ujore, në formë pellgjesh, perrenjsh apo lloje të tjera sipas rastit.

Hapësirat e gjelbra dhe llojet e gjelbërimit

Hapsirat e gjelbra në zonat urbane, sidomos në zonat turistike, janë një elemet jashtëzakonisht i fortë në aspektin peizazhistik dhe të komoditetit. Zona ku shtrihet plani është pothuajse natyrore, me një vegjetacion të zhvilluar dhe me larmi biologjike të konsiderueshme. Kjo karakteristikë e zonës do të ruhet, pasi është elementi më i fortë në territor, i cili i jep edhe karakterin dhe potencialin turistik kësaj hapësire.

Konkretisht në zonën e projektit do të konservohet pjesa më e madhe, për të shërbyer më pas si hapsirë publike natyrore. Zonat e konservuara do të trajtohen duke densifikuar gjelbërimin në to, kryesisht me bimësi autoktone, duke përdorur një teknikë mbjelljeje sa më afër natyrores. Bimësia dhe drurët që do të mbillen në zonë do të jenë në formën e kateve të pyllit, duke filluar nga ana e detit me bimësi barishtore dhe shkurre e duke vijuar deri në pëmët e lartësive të mëdha. Në këtë mënyrë, hapsirat e gjelbra në zonë krijojnëjo vetëm një peizash atraktiv në formën e një amfiteatri të pëlqyeshëm për njerzit por edhe një habitat të mirëfilltë për gjallesat shtazore.

Për shtimin e sipërfaqeve të gjelbra në zonë do të përdoren bimë autoktone, të cilat janë përshtatur me kushtet e tokës dhe klimës dhe janë rezistentë ndaj sëmundjeve. Disa prej bimëve do të jenë: frashër (*Fraxinus excelsior*), plepi i zi (*Populus nigra*), caraca, (*Celtis australis L.*), bulger (*Querqus trojana*), dëllinjë (*Juniperus oxycedrus macrocarpa*) etj. Duhet theksuar që në zonë mund të përdoren edhe bimë të tjera të cilat nuk janë autoktone, por kjo do të bëhet pasi të jenë njohur mirë karakteristikat e tyre dhe të vlerësohen paraprakisht si të përshtatshme.

Gjatë përzgjedhjes së llojeve të bimëve për mbjedhje do të studiohen dhe mbillen ato lloje të cilat nuk shkaktojnë alergji dhe nuk konsiderohen si lloje invazive. Për mbjelljet do të zbatohet me

përpikmëri të gjitha rregullat teknike për mbjedhje si dhe për periudhën e përcaktuar për cdo lloj bime apo druri.

Figura x. Mënyra planifikimi të zonave të gjelbra (Foto ilustruese)

Burimi: emagazine.com

Mbrojtja e Mjedisit

Toka

Zona e Ranës së Hedhun karakterizohet nga sipërfaqe toke të vogël dhe të varfra. Zona në fjalë përbëhet nga pjesa e sheshtë, e cila është krejtësish rërë plazhi dhe shpati i malit të Rencit (Shëngjinit) i cili përbëhet nga shkëmbinj gëlqeror dhe shtresë shuëm të hollë toke. Në territor vihet re erozioni sipërfaqësor i tokës, kryesisht në pjesën fundore të shpatit të Rencit. Për të reduktuar shkallën e erodimit të tokës, nga era dhe ujrat sipërfaqësor do të ndërmerren masat e mëposhtme:

Mbjellje fidanësh autoktonë në pjesën fundore të malit të Rencit, aty ku veprimtaria e erozionit të tokës është në një shkallë të konsiderueshe, me qëllim krijimin e një barrierë si ndaj erozionit të erës edhe transportimit të dherave nga ujrat e proskave që sbresin nga shpati i malit.

Uji

Agjencia Kombëtare e Mjedisit ka bërë monitorimin e cilësisë së ujërave bregdetar (ujërat e larjes) në 5 pika në plazhet e Shëngjinit[20]. Për stacionet e zonave bregdetare janë monitoruar treguesit si temperatura, pH, alkalinitet, saliniteti, përcjellshmeria elektrike, oksigjeni i tretur, NKO, NBO5, nitritet, nitratet, amoniaku, Ptotal, PO_4 dhe lënda pezull. Duke analizuar elementët

[20]AKM, Raporti i Gjendjes në Mjedis 2017, Tiranë, 2018

e mësipër AKM-ja ka nxjerrë të dhënat duke i grupuar në 4 nivele cilësie, A-Cilësi e Shkëlqyer, B-Cilësi e Mirë, C-Cilësi e Mjaftueshme dhe D-Cilësi e Keqe.

Në të gjitha pikat e monitoruara nga AKM-ja rezultoj se ujërat bregdetar janë të cilësisë së shkëlqyer, pra niveli i cilësisë A[21]. Duke marrë parasyshë që ujërat e përdorura të zonës urbane nga Shëngjini (Pjesa nga porti) deri në afërsi të Ranës së Hedhun derdhen në det, këto monitorime mund të jenë të kontestueshme. Për parandalimin e prishjes së cilësisë së ujrave bregdetar në zonë është e rëndësishme marrja e masave të mëposhtme:

- Projektimi dhe zatimi i rrjetit të kanalizimit të ujrave të përdorura për zonën në studim dhe lidhja me impiantin e trajtimit të ujërave të përdorura të Shëngjinit.
- Trajtimi në vende të përshtatshme i plehrave organikë në zonën e sipërme të Malit të Rencit me qëllim uljen e presionit të ndotjes me lëndë organike të ujrave sipërfaqësor dhe nëntokësor në zonë dhe rrethinat.
- Grumbullimi dhe trajtimi i mbetjeve të ngurta urbane, me qëllim uljen e presionit të ndotjes së ujrave sipërfaqësor nga mbetjet e plastikës dhe materialeve të tjera pluskuese.

Ajri

Verifikimi i kryer në të gjitha burimet e çertifikuara të informacionit mbi cilësinë e ajrit, përfshirë këtu Raportet e Gjendjes në Mjedis për vitet 2011-2017 apo raportime të tjera të Institutit të Shëndetit Publik dhe Institutit të Fizikës Bërthamore, tregon se nuk ka monitorime të kryera nga Institucionet publike në territorin e Shëngjinit dhe zonën në studim. Po kështu nuk ka as të dhëna të raporteve të vetëmonitorimit duke qenë se në këtë zonë nuk ka subjekte të licensuara industriale që të kenë detyrimin ligjor të hartimit të raporteve të vetëmonitorimit.

Megjithë mungesën e të dhënave, ka argumente të mjaftueshëm për të arritur në përfundimin se cilësia e ajrit është brenda normave të vendit për sa i takon niveleve të lejuara të ndotjes nga pluhurat PM10 dhe $PM_{2.5}$, dioksidin e squfurit (SO_2), oksidet e azotit (NO_x), ozonin troposferik (O_3), Monoksidin e karbonit (CO), komponimet volatile pa metan (Benzeni C_6H_6).

Masat për parandalimin e ndotjes së ajrit janë të shumëllojshme dhe në varësi të burimit të ndotjes. Por në mënyrë përgjithësuese masat do të jenë :

- Përmirësimi i transportit publik,
- Mirëmenaxhimi i rrjetit rrugor dhe trafikut,
- Promovimi i përdorimit të bicikletave,
- Rritja e sipërfaqeve të gjelbërta, pastrimi dhe larja e rrugëve,
- Përmirësimi i infrastrukturës rrugore për një qarkullim më të mire,
- Ngritja e kapaciteteve lokale për monitorim të cilësisë së ajri dhe mjedisit në tërësi.

[21]AKM, Raporti i Gjendjes në Mjedis 2017, Tiranë, 2018

Natyra dhe biodiversiteti

Zona në studim dhe rrethinat zotërojnë një larmi biologjike të konsiderueshme, të përfaqësuar nga rreth 10 lloje bimësh me interes ruajtjeje, rreth 20 lloje gjitarësh, 95 lloje të shpendëve, 34 lloje zvaranikësh, 21 lloje amfibësh.

Problematika kryesore në këtë zonë mbetet dëmtimi i vazhdueshëm i habitatit, shqetësimi i specieve të egra dhe gjuetia e paligjshme. Në këtë kontekst është e nevojshme të ndërmerren masa të menjëhershme, ndër më kryesoret janë:

- Mbrojtja dhe restaurimi i habitatit nëpërmjet përcaktimit të territorit sipas ndjeshmërisë, përmirësimit të tokave pyjore dhe konvertimit të tyre në habitate të përshtatshmë për speciet e egra;
- Ndalimi i gjuetisë së paligjshme: Përpjekjet për të ulur gjuetinë e jashtëligjshme mund të intensifikohen duke forcuar vigjilencën ndaj ngjarjeve të tilla dhe përforcimet e mekanizmave ndëshkues;
- Krijimi i koridoreve lidhës për habitatet, kryesisht përgjatëmalit të Rencit;
- Përmirësimi i zonave të dëmtuara duke ndërhyre me mbjellje fidanësh autoktonë, pemë dhe shkurre;
- Kontrolli i kullotjes së bagëtive në zonën e malit të Rencit.

Variante për Zgjidhjen e Dëmeve Shkaktuar nga Hotspotet e Evidentuara

Verifikimi i kryer në të gjitha burimet zyrtare të informacionit mbi vatrat e nxehta mjedisore, përfshirë këtu Raportet e Gjendjes në Mjedis për vitet 2011-2017 apo raportime të tjera të institucioneve të linjës dhe dokumentin e Strategjisë së Mjedisit 2013 - 2020 dhe Draft-Strategjinë e Menaxhimit të integruar të Mbetjeve 2018, tregon se nuk ka "hot-spote" në zonë dhe rrethinat e saj.

Përcaktimi i rregullave të mbrojtjes së mjedisit dhe peisazhit

Zona subjekt i këtij studimi karakterizohet nga ndjeshmëri shumë e lartë mjedisore, në aspektin e larmisë biologjike dhe tipologjive të peizazhit natyror. Zona në fjalë ndodhet në afërsi të zonës së mbrojtur "Peizazh Natyror Lumi Buna - Velipojë" dhe "Monumentit të Natyrës Rana e Hedhun", ndaj konsiderohet me ndjeshmëri të lartë më paspektet mjedisore. Si e tillë, zona kërkon një kujdes të veçantë në aspektin e planifikimit duke zbatuar një sërë rregullash për mbrojtjen e

aspekteve mjedisore në të. Korniza rregullatore për mbrojtjen e mjedisit në tërësi në zonë paraqitet si më poshtë vijon:

- Ruajtja e një "buffer" (zone tampone) zonë prej 20m nga kufiri i zonës së mbrojtur "Peizazh i mbrojtur Lumi i Bunës - Velipojë".
- Ruajtja e një "buffer" (zone tampone) zonë prej 20m nga kufiri i zonës së mbrojtur "Monument natyre Rana e Hedhun".
- Ndërtimet në zonë të shoqërohen gjithmonë me krijimin e sipërfaqeve të gjelbra, duke i konceptuara të ndërthurura nga gjelbërim i ulet e deri tek pemët e larta, në mënyrë që të plotësohet gjelbërimi publik dhe përmirësimi i peizazhit.
- Ndalohet rreptësisht aktiviteti ndërtimor dhe bujqësor në pusshpimet e ujit të pishëm, në zonën A 20 m ndalohet çdo lloj aktivitet, dhe në zonën B 100 m ndalohen aktivitetet që shkarkojnë ndotje.
- Mbjelljet e reja në zonë duhet të bëhen me bimësi autoktone, duke imituar katet e pyllit, që fillon nga shkurret e deri tek drurët e lartë.
- Zonat të cilat vlerësohen si të rëndësishme për larminë biologjike, të lihen të qeta, duke krijuar zonë buferike (tampon) me bimësi të lartësive të ndryshme në gjerësi 20-100m.
- Dunat ranore të zonës së Ranës së Hedhun duhet të ruhen të paprekura dhe të mirëmbahen me shtimin e rërës në pjesën e paradunave, gjithashtu të mbillen bimë të përshtatshme për të siguruar qëndrueshmërinë e tyre.

Vlerësimi i ndikimit në mjedis

Ndërveprimet e mundshme të PDZRK me mjedisin

Në PDZRK parashikohen tre programe strategjike dhe një sërë masash që do të kenë ndërveprim të fortë më mjedisin, si në aspektin pozitiv por edhe me ndikime negative përgjithësisht mbi mesatar.

Pothuajse të gjithë projektet e propozuara nga PDZRK kanë ndikim në mjedis, në nivele të ndryshme dhe specifik për secilin prej komponentëve të mjedisit. Projektet në PDZRK kryesisht janë në formën e ndërhyrjeve fizike në territor, pasi ndërtimi i infrastrukturës së turizmit janë të tilla.

Në tabelën në vijim listohen projektet e propozuara në PDZRK, ndërhyrjet që parashikohet të ndodhin për cdo projekt si dhe ndërveprimi që ka secili me mjedisin. Ndërsa në seksionet në vijim do të analizohen në mënyrë specifike të gjithë ndikimet e mundëshme që kanë këto projekte në komponentët e mjedisit dhe shëndetin e njerzve.

Projektet e PDZRK RANA E HEDHUN	**NDËRHYRJA**	**NDËRVEPRIMI ME MJEDISIN**
O.01 Aspektet Mjedisore		
Pr.1: Shtimi i gjelbërimit autokton me bimësi të lartë dhe të ulët (10-15 ha)	Mbjellje fidanësh	I ulët
Pr.2: Shtimi i gjelbërimit autokton me bimësi të lartë përgjatë rrugës Shëngjin-Velipojë (barrierë vizive dhe akustike)	Mbjellje fidanësh	I ulet
Pr.3: Sistemi i grumbullimit diferencimit dhe largimit të mbetjeve urbane	Vendosje kontenierësh	I ulët
Pr.4: Sistemimi i mbrojtjes së monumentit "Rana e Hedhun" me anë të gardheve	Kompostim	I ulet
Pr.5: Krijimi i 2 pikave panoramike në kodrën "Mali i Rencit"	Ndwrtim	Mesatar
Pr.6: Masa mbrojtëse për rënien e shkëmbinjve	Prita malore	I ulët
O.02 Përmirësimi dhe zhvillimi i infrastrukturës		
Pr.1: Nyje ne nivel me trafik te rënduar	Infrastrukturë rrugore	Mesatar
Pr.2: Nyje e thjeshte (trafik i reduktuar)	Infrastrukturë	Mesatar

	rrugore	
Pr.3: Sistemimi i kalimeve këmbësore nga rruga Shëngjin-Velipojë	Infrastrukturë rrugore	I ulët
Pr.4: Sistemimi i kalimeve këmbësore nga rruga Shëngjin-Velipojë	Infrastrukturë rrugore	I ulët
Pr.5: Sistemimi i rrugës port- rana e hedhun me akses të reduktuar_Kategoria F2	Infrastrukturë rrugore	I lartë
Pr.6: Ndërtimi i akseve të brendshme të zonës me profil minimal _6.0 m asfalt me trotuar 2x1.5m	Rrugicë	Mesatar
Pr.7: Sistemimi i shtigjeve këmbësore që lidhin rrugën Shëngjin-Velipojë me plazhin	Rrugica	I ulwt
Pr.8: Vendosja e pikave të ankorimit në det_per nje strukture druri me gjatesi 10m	Bova	I ulwt
Pr.9: Transformimi i molit ushtarak në port turistik	Ndwrtim moli	Mesatar
Pr.10: Organizimi i Vendparkimeve _vendparkim me 150 vende per automjete	Vend parkim	Mesatar
Pr.11: Ndërtimi i një stacioni autobuzi linje dhe taksish_Vendparkim per 5 autobuza_5 furgona dhe 40 vende per automjetet	Stacion	I ulet
Pr.12: Ndërtimi i rrjetit të furnizimit me ujë të pijshëm për kapacitetin turistik të propozuar (bazuar në standardet për turist)	Ndërtim ujësjellsi	Mesatar
Pr.13: Ndërtimi i rrjeti të largimit të ujrave të ndotur (shiu dhe te zeza) dhe dërgimi në impiantin e Shengjinit	Ndërtim kanalizimesh	Mesatar
Pr.14: Kosto per UB	-	-
Pr.15: Furnizimi me energji elektrike për kapacitetin turistik të propozuar (bazuar në standardet për turist)	Ndërtim linjash elektrike	Mesatar
Pr.16: Ndërtimi i rrjetit të fibrës optike dhe telekomunikacionit	Ndërtim rrjeti fibre	Mesatar
Pr.16: Ndërtimi i kabinave të reja dhe rikonstruksion i atyre ekzistuese	Ndërtim godine dhe rikonstruksion	
O.03 Zhvillimi i turizmit		
Pr.1: Ndrëtimi i një zone shërbimesh tregtare	Ndërtesë	Mesatar
Pr.2: Ndërtimi i shërbimeve publike: ambulancë, postë, bankë, etj	Ndërtesa dhe infrastrukture	Mesatar
Pr.3: Unifikimi i mureve rrethues ne strukturat ekzistuese	Ndërtim godinash	Mesatar
Pr.4: Ndërtimi i 3-4 resorteve me 4-5 yje sipas standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare (5 ha buzë detit dhe 30 ha në kodër)	Ndërtim Resortesh	I Lartw
Pr.5: Ndërtimi i një zone me aktivitete sportive	Ndërtim	Mesatar

	terrene sportive	
Pr.6: Rivitalizimi i infrastrukturave ushtarake në zonë (bunkerët, galeritë etj)	Rikonstruksion	Mesatar

Kufizimet ligjore në çështjet, zonat dhe/ose objektet e rëndësisë kombëtare

Zhvillimi i infrastrukturës së turizmit shpesh shtrihen në sipërfaqe të gjera të territorit, në disa raste duke krijuar konflikt me çështje, zona apo objekte të rëndësisë kombëtare, ku shumica prej tyre kanë kufizime ligjore. Disa prej këtyre zonave të rëndësishme kombëtare janë (krahas të tjerave) zonat e mbrojtura mjedisore, burimet ujore, habitatet më rëndësi për zhvillimin e larmisë biologjike dhe burimet e ujërave për furnizimin më ujë të pishëm popullatën. Kufizimet më të qënësishme, dhe që mendohet të ketë konfliktualitet PDZRK janë paraqitur në tabelën në vijim.

Zonat dhe objektet me rëndësi kombëtare	Kufizimet ligjore
Zonat e Mbrojtura Mjedisore	Zonat e Mbrojtura sipasllojeve dhe kategorive në Ligjin 81/2017 " Për Zonat e Mbrojtura": ***a) zona të mbrojtura me interes kombëtar;*** *i) "Rezervë strikte natyrore/rezervat shkencor (kategoria I)"; ii) "Park kombëtar (kategoria II)"; iii) "Monument natyror (kategoria III)"; iv) "Rezervat natyror i menaxhuar/park natyror (kategoria IV)"; v) "Peizazh i mbrojtur (kategoria V)"; vi) "Zonë e mbrojtur e burimeve të menaxhuara (kategoria VI)". vi) "Park natyror bashkiak (kategoria IV)"; vii) "Kurorë e gjelbër (kategoria V)* ***b) zona të mbrojtura me interes ndërkombëtar ku bëjnë pjesë:*** *i) zonat "Ramsar"; ii) zonat me interes për Komunitetin Europian (SACs), ku bëjnë pjesë zonat e veçanta të ruajtjes të habitateve dhe të shpendëve (SCI dhe SPAs); iii) zonat me interes të veçantë ruajtjeje (zonat e rrjetit Emerald); iv) zonat "Rezervë të biosferës"; v) zonat e trashëgimisë natyrore* *Territori i zonës së mbrojtur mjedisore për zonat e mbrojtura të kategorive "Park kombëtar", "Rezervë natyrore e menaxhuar" dhe "Peizazh i mbrojtur" ndahet në nënzona, sipas rëndësisë së habitateve dhe të ekosistemeve që bëjnë pjesë në to. planifikimi,*

	zhvillimi dhe ndërhyrjet në këto zona bëhet komform ligjit për zonat e mbrojtura dhe në përputhje më planet e menaxhimit të këtyre zonave, varësisht llojit dhe zonimit përcaktohen dhe përdorimet e mundshmë në to. *Ndërsa për zonat e mbrojtura të kategorive "Rezervë strikte e mbrojtur" dhe "Monumentet e natyrës" nuk do të ketë nënzona, por zonë buferike. zona buferrike nënkupton një zonë e cila nuk lejon tjetërsimin apo ndërhyrje më ndikim negativ të qënësishëm. Zona buferike është përcaktuar jo më pak se 200m.*
Burimet ujore	**Ligji 111/2012 "Për menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore"** Përcakton kushtet dhe kriteret për mbrojtjen e burimeve ujore, të tilla si: *i) Mbrojtjen e burimeve ujore nga ndaotja dhe keq menaxhimi;* *ii) mbrojtja e brigjeve nga ndërtimet e ndryshme;* *iii) Mbrojtjen e zonave "dritare hidrologjike" të cilat ushqejnë direkt ujërat nëntokësor* *iv) Ndalimin e devijimit të rrjedhave dhe dëmtimin e shtretërve të lumenjëve.* *v) Ndalimin e ndërtimeve rreth zonave të burimeve natyrore të ujërave kurative, minerale, termominerale dhe gjeotermale pa lejen e organeve të menaxhimit të burimeve ujore, etj.*
Uji i pishëm për popullaten	**Ligji 111/2012 "Për menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore"** përcakton kriteret e mbrojtjes së ujit të pishëm për popullatën, ndër të tjera përmendim: Zonat e mbrojtjes higjieno-sanitare *i) Zonat e mbrojtjes higjieno-sanitare përcaktohen rrotull burimeve sipërfaqësore ose nëntokësore të ujit, që furnizojnë popullsinë urbane e rurale me ujë, me qëllim që të ruhet cilësia e ujit pranë burimit.* *ii) Kufijtë e këtyre zonave miratohen nga Këshilli i Ministrave, me propozimin e ministrit, ministrit përgjegjës për ekonominë, ministrit përgjegjës për shëndetësinë dhe ministrit përgjegjës për punët publike.*

	Zonat e mbrojtjes higjieno-sanitare përbëhen nga: *i) zona e parë e mbrojtjes rrotull burimit, që kontrollohet nga operatori që nxjerr, prodhon dhe shpërndan ujë të pijshëm. Kjo zonë rrethohet;* *ii) zona e mbrojtjes së afërt, brenda së cilës ndalohen ndërtimet, zhvillimi i industrisë, kryerja e veprimtarive bujqësore e blegtorale, etj.* *iii) zona e mbrojtjes së largët, brenda së cilës veprimtaritë e parashikuara në shkronjën "b" të kësaj pike do të jenë objekt i autorizimeve të posaçme administrative.*
Biodiversiteti dhe habitatet	**Nr. 9587, datë 20.7.2006 " Për mbrojtjen e biodiversitetit" (i ndryshuar),** *përcakton kriteret për mbrojtjen e biodiversitetit dhe habitateve me rëndësi për të. Ligji gjithashtu thekson se, Ekosistemet, habitatet dhe peizazhet ruhen edhe kur ndodhen jashtë rrjetit përfaqësues të zonave të mbrojtura, pronë publike apo private.* *Veprimtaritë ose përdorimet e reja në ekosisteme, habitate dhe peizazhe të mbrojtura mund të ushtrohen vetëm pasi t'u jenë nënshtruar procedurave të vlerësimit të ndikimit në mjedis dhe të jenë pajisur me leje mjedisore.*

Ndikimet e mundshme negative

Ndikimet më të qënësishme në mjedis nga zbatimi i projektetve të propozuara në PDZRK pritet të ndodhin kryesisht në komponentët mjedisor të tokës, ajrit, ujit biodiversitetit dhe peizazhit. Duke qënë që shkarkimet në ajër pritet të rriten, niveli zhurmave gjithashtu, mendohet se do të ketë edhe ndikime negative zinxhir, si çlirimi i gazeve serë, shirat acide dhe ndikimi në shëndetin dhe mirëqënien e popullatës si pasojë e ndotjes së ajrit dhe rritjes së nivelit të zhurmave. Specifikisht ndikimet negative kryesore që mund të përkeqësojnë situatën mjedisore pas zbatimit të projekteve të propozuara në PDZRK janë:

i) zënia e tokës dhe koracimi i saj;
ii) ndotja e ajrit, vibrime dhe rritja e nivelit të zhurmave;

iii) modifikimi i brigjeve të rrjedhave lumore,
iv) ndotja e ujërave dhe shirat acide;
v) prishja e habitateve, fragmentimi dhe shqetësimi i specieve;
vi) shtimi i gazeve serë në atmosferë *dhe*
vii) ndikime të mundëshme në shëndetin e njerzve

RECEPTORI	O.01 Aspektet Mjedisore	O.02 Përmirësimi dhe zhvillimi i infrastrukturës	O.03 Zhvillimi i turizmit
Toka	Përsierje dherash	Zënia e tokës Betonizimi i tokës Prishja e strukturës së tokës	Zënia e tokës Betonizimi i tokës Prishja e strukturës së tokës
Ajri dhe Zhurmat	-	Ndotja e Ajrit Vibracione Zhurma	Ndotja e Ajrit Vibracione Zhurma
Uji	-	Modifikim i rrjedhave ujore Ndotja e ujërave me inerte deh hidrokarbure Shirat acide	Modifikim i rrjedhave ujore Ndotja e ujërave me inerte deh hidrokarbure Shirat acide
Biodiversiteti	Rritje te biodiversitetit	Humbja e habitateve Fragmentimi i habitateve Ndotja e ekosistemeve Shqetësimi i Habitateve dhe specieve Shpyllëzim	Humbja e habitateve Fragmentimi i habitateve Ndotja e ekosistemeve Shqetësimi i Habitateve dhe specieve Shpyllëzim
Peizazhi	Permiresim peizazhi	Ndryshimi i	Ndryshimi i

		tipologjisë së terrenit Fragmentimi i peizazhit Dëmtime vizuale Shpyllëzim	tipologjisë së terrenit Fragmentimi i peizazhit Dëmtime vizuale Shpyllëzim
Ndryshimet Klimatike	-	Çlirimi i gazeve me efekt serë	Çlirimi i gazeve me efekt serë
Kultura	-	-	-
Cilësia e jetës	-	Ndotja e Ajrit Ndotja e Ujërave Ndotja nga zhurmat Shirat acide bëmtojnë të mbjellat	Ndotja e Ajrit Ndotja e Ujërave Ndotja nga zhurmat Shirat acide bëmtojnë të mbjellat

Ndikimet në mjedis të PDZRK

Metodika e Vlerësimit të ndikimit në mjedis të PDZRK

Vlerësimi i ndikimit në mjedis, është përgatitur në përputhje me kerkesat e Ligjit 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor". Ndikimet e rëndësishme të PDZRK në mjedis dhe objektivat mjedisore janë analizuar dhe vlerësuar sipas shkallëve të mëposhtme:

0 = S'ka ndikim/ndikim pozitiv
1= Ndikim i parëndësishëm / ulët
2= Ndikimi bëhet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse / mesatar
3= Ndikim i rëndësishëm / lartë
x= Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur

Vlerësimi i ndikimit në mjedis të PDZRK sipas shkallëve "0", "1" dhe "2" tregon së ndikimet e projekteve të PDZRK, duke ndërmarrë masa zbutëse të ndikimit në mjedis, janë të pranueshme dhe nuk kanë ndikime të pakthyeshme për objektivat mjedisorë të përmendur në seksionet e mësipërme.

Shkalla e Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis "3" tregon se zbatimi i projekteve të PDZRK është i papranueshëm në aspektin mjedisor sepse ndikimi është tepër shkatërrues. Megjithë ndërmarrjen e masave zbutëse, ky ndikim nuk mund të mbahet nën kontroll.

Shkalla "x" e Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis tregon parimisht se ndikimi i disa prej projekteve nuk njihet ende për arsye të karakteristikave apo për shkak të njohurive të kufizuara shkencore.

Përshkrimi i kritereve të vlerësimit në mjedis të PDZRK

Vlerësimi i ndikimit në mjedis të projekteve të PDZRK ka marrë në kosideratë 6-të kritere, bazuar edhe në Ligjin 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor".

Kriteret e përdorura për një vlerësim sa më të saktë të ndikimit në mjedis të këtyre projekteve janë:

i) mundësia e shfaqjes së ndikimit;
ii) kohëzgjatja e ndikimit;
iii) natyra e ndikimir;
iv) riaftësimi i ndikimit;
v) natyra komulative e ndikimit *dhe*
vi) shtrirja e ndikimit.

Vlerësimi është bërë në sajë të vlerave numerike, ku ndikimi i papërfillshëm vlerësohet me 0 (zero) dhe ndikimi më shkatërrues është vlerësuar me numrin 3 (tre). Siç është përmendur edhe më lart, me shkronjën "x" janë vlerësuar projektet që nga pamundësia e njohjes së ndikimit nuk merren parasysh në vlerësimin e ndikimit në mjedis.

Mesatarja e secilit prej kritereve nxjerr vlerësimin e ndikimit në mjedis të projektit të vlerësuar. Në tabelën në vijim janë paraqitur të listuar kriteret e vlerësimit si dhe shpërndarja e pikëve të vlerësimit për cdo kriter.

Kriteret e vlerësimit	Shpërndarja e pikëve të vlerësimit		
Mundësia e shfaqjes	JO	PO	E pasigurt
Pikët	0	3	1 dhe 2
Kohëzgjatja	E papërfillshme	E menjëhershme	Afatshkurtër ose afatgjatë
Pikët	0	3	1 dhe 2
Natyra e ndikimit	Neutrale	Shkatërruese	Dëmtime të pjesshme
Pikët	0	3	1 dhe 2
Riaftësimi i ndikimit	Nuk ka kthim të ndikimit	Kthim i plotë	E pjesshme
Pikët	0	3	1 dhe 2
Natyra kumulative	JO	PO	E pasigurt

Pikët	0	3	1 dhe 2
Shtrirja	Pikësore dhe pa popullsi	Sipërfaqe e madhe dhe popullsi e lartë	E ndërmjetme
Pikët	0	3	1 dhe 2

Vlerësimi i ndikimeve në mjedis të projekteve të PDZRK

Projektet e propozuara në PDZRKndahen në 3 grupe, të cilat përfaqësojnë edhe 3 objektivat strategjike të sajë, Përmirësimi i aspektit mjedisor, përmirësimi i nfrastrukturor dhe zhvillimi i turizmit.

Për të tre objektivat janë propozuar 29 projektie, ku pjesa më e madhe e tyre kosiston në ndërhyrje fizike në territor, të cilat shoqërohen me ndikime të konsideruedhme në mjedis dhe kërkojnë masa paraprake për zbutjen e ndikimit.

Për efekt të lehtësimit në vlerësimin e ndikimit në mjedis, objektivat e VSM-së (11 objektivat për mbrojtjen e mjedisit), janë grupuar sipas komponentëve mjedisorë, konkretisht Toka, Ajri dhe Zhurmat, Burimet ujore, Natyra dhe Biodiversiteti, Peizazhi, Klima, Kultura dhe Trashëgimia dhe Cilësia e jetës si dhe Shëndeti.

PDZRK RANA E HEDHUN: Ndikimi										
Objektivat Mjedisore	**OM1**	**OM2**	**OM3**	**OM4**	**OM5**	**OM6**	**OM7**	**OM8**	**OM9**	
Objektivat e Programet e Planit	Ajri	Uji	Toka	Biodiversiteti	Pyjet	Peizazhi	Klima	Kultura	Shëndet	Social-ekonomik
O.01 Aspektet Mjedisore										
Pr.1: Shtimi i gjelbërimit autokton me bimësi të lartë dhe të ulët (10-15 ha)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pr.2: Shtimi i gjelbërimit autokton me bimësi të lartë përgjatë rrugës Shëngjin-Velipojë (barrierë vizive dhe akustike)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pr.3: Sistemi i grumbullimit diferencimit dhe largimit të mbetjeve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

urbane										
Pr.4: Sistemimi i mbrojtjes së monumentit "Rana e Hedhun" me anë të gardheve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pr.5: Krijimi i 2 pikave panoramike në kodrën "Mali i Rencit"	2	2	2	1	2	3	3	3	3	3
Pr.6: Masa mbrojtëse për rënien e shkëmbinjve	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
O.02 Përmirësimi dhe zhvillimi i infrastrukturës										
Pr.1: Nyje ne nivel me trafik te rënduar	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Pr.2: Nyje e thjeshte (trafik i reduktuar)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Pr.3: Sistemimi i kalimeve këmbësore nga rruga Shëngjin-Velipojë	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pr.4: Sistemimi i kalimeve këmbësore nga rruga Shëngjin-Velipojë	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pr.5: Sistemimi i rrugës port- rana e hedhun me akses të reduktuar_Kategoria F2	2	2	2	2	2	2	2	0	0	0
Pr.6: Ndërtimi i akseve të brendshme të zonës me profil minimal _6.0 m asfalt me trotuar 2x1.5m	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Pr.7: Sistemimi i shtigjeve këmbësore që lidhin rrugën Shëngjin-Velipojë me plazhin	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Pr.8: Vendosja e pikave të ankorimit në det_per nje strukture druri me gjatesi 10m	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Pr.9: Transformimi i molit ushtarak në port turistik	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Pr.10: Organizimi i Vendparkimeve _vendparkim me 150 vende per automjete	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Pr.11: Ndërtimi i një stacioni autobuzi linje dhe taksish_Vendparkim per 5 autobuza_5 furgona dhe 40 vende per automjetet	1	1	1	1	11	1	1	0	0	0
Pr.12: Ndërtimi i rrjetit të furnizimit me ujë të pijshëm për kapacitetin turistik të propozuar (bazuar në standardet për turist)	1	1	2	2	2	2	0	0	0	0

Pr.13: Ndërtimi i rrjeti të largimit të ujrave të ndotur (shiu dhe te zeza) dhe dërgimi në impiantin e Shengjinit	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Pr.14: Kosto per UB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pr.15: Furnizimi me energji elektrike për kapacitetin turistik të propozuar (bazuar në standardet për turist)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Pr.16: Ndërtimi i rrjetit të fibrës optike dhe telekomunikacionit	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
O.03 Zhvillimi i turizmit										
Pr.1: Ndrëtimi i një zone shërbimesh tregtare	2	2	3	3	2	3	2	0	0	0
Pr.2: Ndërtimi i shërbimeve publike: ambulancë, postë, bankë, etj	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
Pr.3: Unifikimi i mureve rrethues ne strukturat ekzistuese	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
Pr.4: Ndërtimi i 3-4 resorteve me 4-5 yje sipas standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare (5 ha buzë detit dhe 30 ha në kodër)	2	2	3	3	3	3	2	0	0	0
Pr.5: Ndërtimi i një zone me aktivitete sportive	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
Pr.6: Rivitalizimi i infrastrukturave ushtarake në zonë (bunkerët, galeritë etj)	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0

Përputhshmeria e PDZRK me objektivat mjedisorë

Metodika e përputhshmërisë së projekteve të PDZRK me Objektivat Mjediore

Përputhshmëria e objektivave të PDZRK me objektivat mjedisorë është kryer në mbështetje të plotë më ligjin nr. 91/2013, "Për vlerësimin Strategjik Mjedisor", konkretisht bazuar në shtojcën 1 të tij. Përputhshmëria e objektivave të PDZRK me OM-të është kryer me vlera numerike, duke e ndarë përputhshmërinë në 5 nivele. Konkretisht nivelet e vlerësimit numerik të përputhshmërisë së objektivave të PDZRK-së me OM-të, paraqiten në tabelën në vijim.

Vlerësimi numeri I përputhshmërisë së PDZRK me OM		
Nuk Përputhet	-1.00	-
Nuk lidhet	0.00	0.00
Përputhje e zbehtë	1.00	0.01-1.49

Përputhje e pjesshme	2.00	1.5-2.49
Përputhet plotësisht	3.00	2.51-3

Përputhshmëria e PDZRK me OM-të

Përputhshmëria e projekteve, programeve dhe objektivave strategjike të PDZRK me OM-të është realizuar në bazë të të shtojcës Nr. 1 të ligjit 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor".

Në tabelën në vijim paraqitet në mënyrë të detajuar vlerësimi numerik i përputhshmërisë së projekteve, dhe objektivave strategjike të PDZRK me OM-të. Gjithashtu në tabelë paraqiten dhe mesataret e përgjithshme të përputhshmërisë së objektivave të PDZRK me OM-të.

PDZRK RANA E HEDHUN: PWRPUTHSHMWRIA										
Objektivat Mjedisore	**OM1**	**OM2**	**OM3**	**OM4**	**OM5**	**OM6**	**OM7**	**OM8**	**OM9**	
Objektivat e Programet e Planit	Ajri	Uji	Toka	Biodiversiteti	Pyjet	Peizazhi	Klima	Kultura	Shëndet	Social-ekonomik
O.01 Aspektet Mjedisore										
Pr.1: Shtimi i gjelbërimit autokton me bimësi të lartë dhe të ulët (10-15 ha)	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Pr.2: Shtimi i gjelbërimit autokton me bimësi të lartë përgjatë rrugës Shëngjin-Velipojë (barrierë vizive dhe akustike)	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Pr.3: Sistemi i grumbullimit diferencimit dhe largimit të mbetjeve urbane	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Pr.4: Sistemimi i mbrojtjes së monumentit "Rana e Hedhun" me anë të gardheve	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Pr.5: Krijimi i 2 pikave panoramike në kodrën "Mali i Rencit"	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3
Pr.6: Masa mbrojtëse për rënien e shkëmbinjve	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3

O.02 Përmirësimi dhe zhvillimi i infrastrukturës										
Pr.1: Nyje ne nivel me trafik te rënduar	1	2	2	2	2	2	1	3	3	3
Pr.2: Nyje e thjeshte (trafik i reduktuar)	1	2	2	2	2	2	1	3	3	3
Pr.3: Sistemimi i kalimeve këmbësore nga rruga Shëngjin-Velipojë	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Pr.4: Sistemimi i kalimeve këmbësore nga rruga Shëngjin-Velipojë	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Pr.5: Sistemimi i rrugës port- rana e hedhun me akses të reduktuar_Kategoria F2	1	1	1	1	1	1	1	3	3	3
Pr.6: Ndërtimi i akseve të brendshme të zonës me profil minimal _6.0 m asfalt me trotuar 2x1.5m	1	2	1	1	1	2	1	3	3	3
Pr.7: Sistemimi i shtigjeve këmbësore që lidhin rrugën Shëngjin-Velipojë me plazhin	2	2	2	2	2	2	1	3	3	3
Pr.8: Vendosja e pikave të ankorimit në det_per nje strukture druri me gjatesi 10m	2	2	2	2	2	2	1	3	3	3
Pr.9: Transformimi i molit ushtarak në port turistik	2	2	2	2	2	2	1	3	3	3
Pr.10: Organizimi i Vendparkimeve _vendparkim me 150 vende per automjete	2	2	2	2	2	2	1	3	3	3
Pr.11: Ndërtimi i një stacioni autobuzi linje dhe taksish_Vendparkim per 5 autobuza_5 furgona dhe 40 vende per automjetet	2	2	2	2	2	2	1	3	3	3
Pr.12: Ndërtimi i rrjetit të furnizimit me ujë të pijshëm për kapacitetin turistik të propozuar (bazuar në standardet për turist)	2	2	2	2	2	2	1	3	3	3
Pr.13: Ndërtimi i rrjeti të largimit të ujrave të ndotur (shiu dhe te zeza) dhe dërgimi në impiantin e Shengjinit	2	2	2	2	2	2	1	3	3	3
Pr.14: Kosto per UB	2	2	2	2	2	2	1	3	3	3
Pr.15: Furnizimi me energji elektrike për kapacitetin turistik të propozuar (bazuar në standardet për turist)	2	2	2	2	2	2	1	3	3	3
Pr.16: Ndërtimi i rrjetit të fibrës optike dhe telekomunikacionit	2	2	2	2	2	2	1	3	3	3

O.03 Zhvillimi i turizmit										
Pr.1: Ndrëtimi i një zone shërbimesh tregtare	1	1	1	1	1	1	1	3	3	3
Pr.2: Ndërtimi i shërbimeve publike: ambulancë, postë, bankë, etj	1	1	1	1	1	1	1	3	3	3
Pr.3: Unifikimi i mureve rrethues ne strukturat ekzistuese	1	1	1	1	1	1	1	3	3	3
Pr.4: Ndërtimi i 3-4 resorteve me 4-5 yje sipas standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare (5 ha buzë detit dhe 30 ha në kodër)	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	3	3	3
Pr.5: Ndërtimi i një zone me aktivitete sportive	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3
Pr.6: Rivitalizimi i infrastrukturave ushtarake në zonë (bunkerët, galeritë etj)	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3

Vlerësimi i pasojave të zbatimit të PDZRK në realizimin e objektivave mjedisorë

Ndërtimet infrastrukturore të transportit shoqërohen me ndryshime të qënësishme në territor. Ndryshimet ndodhin në shkallë të gjerë dhe kanë ndikime të ndryshme në komponentët mjedisorë si tokë, ajër, ujë, biodiversitet, ndryshimet klimatike dhe peizazh. Në tabelën në vijim paraqiten në mënyrë specifike për çdo komponent mjedisor, shoqëruar nga objektivi mjedisor, të gjitha ndikimet e mundëshme nga zhvillimi i projekteve të propozuara ën PDZRK.

Komponenti mjedisor	Objektiva Mjedisore	Ndikimi i PDZRK në OM-të

Toka	OM 1: Sigurimi i menaxhimit të qëndrueshëm dhe mbrojtjes së tokës.	Ndikimet mendohet të shfaqen në formën e: i) trazimit të dherave, ku ekziston mundësia e dherave të ndotura, ii) ngjeshjes së tokës në përgjithësi dhe e tokës bujqësore/natyrore në afërsi të kantierëve të ndërtimit, iii) ndotjes së tokave, kryesisht nga trazimi i dherave dhe nga shkarkimet e hidrokarbureve, vajrave dhe lëndëve të tjera që përdoren nga makineritë dhe proceset e ndërtimit *dhe* iv) derdhjet aksidentale të lëndëve ndotëse nga makineritë që përdoren gjatë proceseve të ndërtimit.
	OM 2: Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të ricikluara në ndërtimin dhe rindërtimin e infrastrukturës së turizmit.	Në fazën e ndërtimit kërkohen sasi të mëdha të materialeve inerte që përkthehet në trysni të lartë mbi burimet natyrore. Gjithashtu gjatë kësaj fazë pritet të ketë një sasi të lartë të gjenerimit të mbetjeve, kryesisht të mbetjeve inerte. Gjatë kësaj faze duhet patur parasysh që të ripërdoren mbetjet inerte që krijohen, gjithashtu të shikohet mundësia për ripërdorimin edhe të stokut të mbetjeve inerte që ndodhen në vendin tonë. Në ripërdorimin e mbetjeve inerte duhet pasur parasysh përmbajtja e tyre, ato duhet të jenë të pastra dhe pa elementë ndotës, të cilët mund të kthehen në kërcënim serioz për ndotjen e tokës dhe ujërave në zonën e përdorur.

Ajri	OM 3: Ruajtja e cilësisë së ajrit në qendrat e banuara dhe sigurimi i arritjes së objektivave afatgjata kombëtare për sasitë vjetore të emetimeve të ndotësve atmosferikë.	Elementët ndotës të ajrit që rëndom ë clirohen mendohet të jenë: PM, SO_x, NO_x, CO, VOC, GES, etj. Ndikimet kryesore të ndotjes së ajrit nga operimi i infrastrukturës së turizmit janë: i) Shkarkimi i ndotë ii) sve në ajër (përmendur më sipër) në sasi të konsiderueshme. iii) rritjen e presionit të ndotjes së ajrit në zona të cilat më parë nuk kanë pasur problematika të tilla *dhe* iv) shtimin e gazeve me efekt serë në atmosferë,
Faktorët klimatikë	OM 4: Përshtatja ndaj efkteve të ndryshimit të klimës globale dhe reduktimi i sasive të emetimeve të gazeve serë.	Vlerësimi i saktë sasive të GES-ve që do të shkarkohen në atmosferë është i pa mundur të bëhet në këtë fazë, por duhet monitoruar gjatë fazës së operimit. Mbajtja nën kontroll e shkarkimeve të GES kërkon masa të integruara dhe bashkëpunim të vazhdueshëm ndërmjet institucioneve të ndryshme në vend. Ky bashkëpunim duhet të mbajë parasysh se SKZHI-II synon të arrijë reduktimin me 8% të GES dhe 40% të HCFC-të krahasuar me skenarët bazë.
Burimet ujore	OM 5: Kufizimi i ndikimeve të presionit të infrastrukturës së turizmit mbi ujërat e sipërfaqes dhe nën-tokës, ujërat bregdetarë dhe burimet e ujit të pijshëm.	Ndikimet kryesore gjatë fazës së ndërtimit konsistojnë në: i) ndotjen e ujërave sipërfaqësorë dhe nëntokësorë si pasojë e përzierjes së dherave gjatë ndërtimit. ii) ndotjen e ujërave bregdetare me lëndë të ngurtë pezull gjatë punimeve për ndërtimin e në afërsi të zonës së bregdetit. iii) moskoracimin e sipërfaqeve poroze me asfalt gjë që do të ndikojë në infiltrimin në ujërat nëntokësor *dhe* iv) ndotjen e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore në raste të ngjarjeve të

		jashtëzakongjme gjatë punimeve si p.sh. derdhjet aksidentale të hidrokarbureve nga makineritë teknologjike që përdoren në proceset e ndërtimit të infrastrukturës së Zonës. v) Konsumi i ujit për përdorim turizmi vi) Ujrat e ndotura urbane
Natyra	OM 6: Sigurimi i kohezionit të popullatave dhe mbrojtjes së biodiversitetit në territor.	Ndikimet kryesore konsistojnë në: i) Shqetësim të specieve të faunës së egër, nga zhurmat teknologjike dhe industriale; ii) Shqetësim nga prania e shtuar e njerëzve dhe makinerive në zona të caktuara; iii) Humbje fizike e habitateve natyrorë. iv) Fragmentim/shkatërrim të përkohshmëm, apo i përhershëm i habitateve; v) Humbje, degradim ose shqetësim i korridoreve lidhës të popullatave shtazore; vi) Ndotje të habitateve dhe ekosistemeve të ndryshëm; vii) Zhvendosje speciesh gjatë zhvendosjes së dherave; viii) Humbje e specieve të faunës dhe florës. Këto ndikime janë vecanërisht të larta në zonat e njohura për vlerat e larta të biodiversitetit e sidomos ne entitetet e njohura e të mbrojtura ligjërisht si: • Zonat e Mbrojtura • Zonat Ramsar • Zonat Emerald • Zonat e Rëndësisshme për Shpendët dhe Biodiversitetin (IBAs) • Zonat pilot Natura 2000

	OM 7: Ruajtja e larmisë biologjike të zonave me status natyror të mbrojtur përkundrejt aktiviteteve me ndikime të konsiderueshme.	Duhet theksuar se, zhvillimi infrastrukturor dhe turistik në mjedisin natyror përfaqëson një humbje të përhershme të habitatit, gjë e cila ndikon negativisht përgjithnjë në shpërndarjen natyrore të llojeve të habitateve, bimëve dhe shpendëve, si dhe në cilësinë dhe integrimin e popullatave të habitateve. Këto ndikime janë vecanërisht të larta në zonat e njohura për vlerat e larta të biodiversitetit e sidomos ne entitetet e njohura e të mbrojtura ligjërisht si: • Zonat e Mbrojtura • Zonat Ramsar • Zonat Emerald • Zonat e Rëndësisshme për Shpendët dhe Biodiversitetin (IBAs) • Zonat pilot Natura 2000
Zurmat në mjedis	OM 8: Parandalimi/Reduktimi i ndotjes së mjedisit nga zhurma dhe përafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE	Rritja e nivelit të zhurmave pritet të rritet ndjeshëm në zonën e zbatimit të PDZR-së, si rrjedhojë e ndërtimit të godinave dhe infrastrukturës në fazën fillestara, por edhe si pasojë e operimit, ku dihet që aktivitetet e turizmit clirojnë zhurma të konsiderueshme në mjedis,kryesisht nga Clubet dhe aktivitetet në natyre.
Popullsia dhe asetet materiale	OM 9: Përmirësimi i cilësisë së jetës së banorëve në afërsi të zonës së PDZRK	-

Trashëgimia kulturore	OM 10: Ruajtja e fushëveprimit dhe karakteristikave të objekteve dhe zonave të trashëgimisë kulturore.	Nuk ka ndikim
Peizazhi	OM 11: Sigurimi i ruajtjes së peizazheve të jashtëzakonshme dhe zonave me peizazhe me karakteristika të veçanta në nivel lokal dhe kombëtar dhe një imazh peizazhi me cilësi.	*Faza e Ndërtimit:* Përcaktimi i ndikimit mbi cilësinë e peizazhit rrjedh kryesisht nga karakteristikat e dukshme të hapësirës dhe elementët karakteristikë të peizazhit të pranishëm në hapësirë. Gjatë fazës së ndërtimi dhe operimit pritet të ndodhë një fragmentim i peisazhit. gjithashtu do të ketë një prani të shtuar të mjeteve teknologjike, të cilët kanë një ndikim jo të vogel në pikpamjen peizazhistike. Shihet më se e rëndësishme zbatimi i masave përmirësuese peizazhistike që në fazat e hershme, duke minimizuar impaktin vizual.

Masat zbutëse

Në vijim do të listohen në mënyrë specifike udhëzimet dhe masat zbutëse për çdo komponent mjedisor. Masta zbutëse dhe udhëzimet e përgjithshme për minimizimin e ndikimeve të mundëshme në mjedis të shkaktuara nga implementimi i projekteve të propozuara në PDZRK janë:

Toka

- Planifikimi i infrastrukturës së turizmit duhet të integrojë atë me mjedisin, vecanërisht me aspektet e menaxhimit të qëndrueshëm të tokës.
- Aktivitetet në tokën bujqësore dhe pyjore duhet të reduktohen në nivelin më të ulët të mundshëm dhe i duhet dhënë përparësi e lartë planifikimit të aktiviteteve në tokat me potencial më të varfër prodhimi.
- Integrimi i zonave për ndërtim të resorteve apo infrastrukturës në brendësi të zonave ekzistuese.
- Ndërtimet dhe infrastruktura e transportit duhet të ndërtohet komform kushteve teknike, në mënyrë që të reduktojë mundësinë e rrëshkitjeve të tokës.

- Materialet që do të gërmohen gjatë ndërtimit duhet të ripërdoren plotësisht, kryesisht për të realizuar proceset e mbushjeve mekanike, aty ku është e mundur.

Ajri

- Monitorimi periodik dhe konform standarteve të shkarkimeve të elementëve ndotës në atmosferë.
- Gjatë fazës së ndërtimit të zbatohen rregullat për parandalimin e ndotjes së ajrit, kryesisht nga Puhurat.

Faktorët klimatikë

- Duhet të bëhet një analizë e ndjeshmërisë së infrastrukturës së turizmit ndaj ndryshimeve klimatike dhe fenomenteve që vijnë si rrjedhojë.
- Në bazë të rezultateve nga analiza e sipërpërmendur, të zbatohen masa teknike për përmirësimin e fleksibilitetit të infrastrukturës së turizmit ndaj kushteve të reja që sjellin ndryshimet klimatike.

Burimet ujore

- Gjatë planifikimit duhet të zhmanget konfliktualiteti më trupat ujorë mbi dhe nëntokësor, të cilët konsiderohen të rëndësishëm për ekosistemet dhe njerëzit.
- Gjithashtu, ndërtimit të objekteve në funksion të turizsmit, të shmangen zonat të cilat kanë rrisk të lartë nga përmbytjet, ose këto ndërhyrje të marrin masa paraprake për të parandaluar dëmet në to.
- Kur planifikohet të ndërtohet në zona me sipërfaqe ujore të rëndësishme, është e nevojshme të studiohen dhe planifikohen zgjidhjet e duhura teknike për të parandaluar ndikimet negative të ndërtimit dhe operimit, si dhe rastet e ngjarjeve të jashtëzakonshme, p.sh. rrjedhjet e substancave të rrezikshme.

Natyra

- Gjatë planifikimit duhet ti jepet përparësi rindërtimit të infrastrukturave ekzistuese para ndërtimeve të reja.
- Zonat natyrore të cilat nuk kanë qënë të shqetësuara më parë, duhet të mbeten të tilla, ndërtimi duhet ti shmangë këto zona.
- Gjatë Planifikimit dhe nërtimit duhet ti jepet përparsi varianteve të cilat ndikojnë më pak në rrugët e shtegëtimit të kafshëve dhe shpendëve, duhet të marrin përparësi projektet të cilat ndërpresin më pak këto koridore shtegëtimi.

Shëndeti i njerzve

- Duke marrë në konsideratë shëndetin e popullatës duhet të hartohen planet lokale të veprimit për ndotjen e ajrit në përgjithësi, apo për elementë të vecantë të substancave ndotëse.

Zhurmat në mjedis

- Masa për të zvogëluar nivelin e zhurmës në mjedis, nëpërmjet zëvendësimit të flotës së automjeteve, përmirësimit të rrjetit rrugor, ndalimi i përkoshëm ose i përhershëm në

qëndrat e banimit ku nivelet janë ekstremisht të larta, masa logjistike të qarkullimit, etj.

- Në zonat ku nivelet e zhurmës janë mbi normat e lejuara duhet të merren masa në vendosjen e barrjerave akustike përgjat rrugëve dhe krijimin e brezave të gjelbër me drurë të ndryshëm.
- Në zonat urbane të konsideruara të qeta të shmanget ndërhyrjet të cilat shkaktojnë rritjen e nivelit të zhurmave.
- Duhet shmangur integrimi i ndërhyrjeve të infrastrukturës në zonat e mbrojtura natyrore, pasi shtimi i zhurmave në këto zona prish ciklin e jetës së specjeve të egra.

Popullsia dhe asetet materiale

- Të sigurohet rritja e aksesit të banorëve në tregjet dhe infrastrukturën ndihmëse që do të ndërtohet në zonë.
- Përshtatja e infrastrukturës me nevojat e personave me aftësi të kufizuar. zbatimi i kësaj mase të të sillte ndikim pozitiv në lëvizshmërinë e personave me aftësi të kufizuar dhe do të mundësonte integrimin e tyre në shoqëri dhe aktivitete të ndryshme.
- Zbatimi i masave për parandalimin dhe minimizimin e ndikimeve negative në mjedis, të përmendura për çdo objektive mjedisore në nënseksionet e mëipërme janë jetike për zhvillimin e qëndrueshmë të bujqësisë, turizmit dhe resurseve natyrore, çka përkthehet në mirëqënien e popullatës.

Peizazhi

- Duhet të synohet shmangia e ndërhyrjeve në zonat me peizazh të rëndësishëm. Në rastet ku shmangja e zonave me rëndësi peizazhistike nuk është e mundur, duhet të ndërmerren masa të forta ën përmirësimin dhe përshtatjen e ndërhyrjeve ndaj tipareve peizazhistike të zonës.

Plani i monitorimit

Monitorimi i ndikimeve të mundshme në mjedis nga zbatimi i PDZRK është një mjet efikas dhe tepër i thjeshtë për t`u zbatuar, nëqoftëse aktorët përgjegjës punojnë në koordinim ndërmjet tyre.

Monitorimi i ndikimeve është mjet tepër i rëndësishëm për mbrojtjen dhe vlerësimin e ndikimeve të mundshme negative në mjedis gjatë zbatimit dhe opërimit të projekteve të propozuara në PDZRK. Plani i monitorimit është hartuar në përputhje të plotë me Ligjin 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”- zbatimi i një programi duhet të monitorohet, me qëllim që të identifikohen efektet negative të paparashikuara, në mënyrë që të krijohet mundësia për një reagim të hershëm ndaj këtyre efekteve dhe të bëhen adaptimet e mundshme.

Aspekti mjedisor	Treguesi mjedisor	Autoriteti monitorues	Parametrat mjedisore	Frekuenca e monitorimit	Komente
Toka	▪ Përqindja e tokës së degraduar ▪ Sasi e tokës bujqësore dhe pyjore ndryshuar përdorimin nga plani ▪ Ndryshimi I përdorimit të tokës nga cdo projekt planifikuar e zbatuar ▪ Sasia e mbetjeve të hedhura në landfille ▪ Zhvillimi për kokë dhe prodhimi total i mbetjeve ▪ % e riciklimit (letër, qelq, MBB, alumin)	Autoritetet kompetente të rajoneve DRM MTM Organet e menaxhimit të landfilleve	▪ Përqindja e tokës së degraduar ▪ Sasia e mbetjeve të hedhura në landfille ▪ Zhvillimi për kokë dhe prodhimi total i mbetjeve ▪ % e riciklimit (letër, qelq, mbetje të biodegradueshme të bashkisë, alumin)	Çdo vit Rastet kuur evidentohen ndikime të mundshmë	
Ajri	▪ Ditët kur kufiri i cilësisë së ajrit tejkalohet ▪ Emetimet sipas burimit	Ministria e Mjedisit AKM DRM ISHP	SOx, NOx, PM10, gazrat serë, Pb, CO	Çdo vit	Rrjetet e Monitorimit të Cilësisë së ndotjes së ajrit
Faktorët	▪ Emetimet nga	Ministria e	SOx, NOx,	Çdo vit	Rrjet e

Aspekti mjedisor	Treguesi mjedisor	Autoriteti monitorues	Parametrat mjedisore	Frekuenca e monitorimit	Komente
klimaterik ë	gazrat serë ✓ emetimet sipas burimit (%) ▪ Evoluimi i numrit të automjeteve të pasagjerëve ▪ Cilësia e lëndës djegëse	Turizmit dhe Mjedisit Drejtoria Rajonale e Mjedisit	PM10, gazrat serrë, Pb, CO Numri i automjeteve të pasagjerëve		ndotjes së ajrit Monitorimi i cilësisë
Ujërat	▪ Cilësia e ujërave sipërfaqësore ▪ Cilësia e ujërave nëntokësore ▪ Përdorimi i ujërave sipas sektorit ▪ Përqindja e riciklimit të ujit ▪ Përqindja e popullatës së lidhur te trajtimi i ujërave të zeza ▪ Uji i detit: Cilësia e ujit për larje	Drejtoria Rajonale e mjedisit Drejtoritë e Menaxhimit të Baseneve Ministria e Turizmit dhe Mjedisit Instituti i Shëndetit Publik	▪ Totali N, totali P, BODs, COD, SS, TDS, pH, përçueshmëria, etj. ▪ pH, përçueshmëria, fortësia, kloridet, sulfatet, COD, BOD, nitrati, nitriti, totali P, metalet, detergjentet, toksiket, mikrobiologjike, etj. ▪ Parametrat mikrobiologjike për ujërat e larjes	Çdo vit Në rastet kur vërehen ndikime negative aksidentale	Sipas Ligjit nr. 111/2012 "Menaxhimi i Integruar i Burimeve Ujore". Sipas Ligjit nr. 9915, datë 12.05.2008 "Kuadri rregullator i sektorëve të furnizimit me ujë dhe kanalizimit e trajtimit të ujërave të zeza". Ujërat për larje:

Aspekti mjedisor	Treguesi mjedisor	Autoriteti monitorues	Parametrat mjedisore	Frekuenca e monitorimit	Komente
					Direktiva 76/160/EEC
Natyra	▪ Sa habitate të rëndësishme janë në kushte të kënaqshme ▪ Numri dhe/ose zonat e vendeve të mbrojtura ▪ Madhësia e biodiversitetit, krahasuar me BE-në (numri i llojeve endemike dhe të rralla ▪ Zona e mbuluar nga pyje ▪ Numri dhe zona e zënë nga vendet natyrore	Organet e menaxhimit të zonave të mbrojtura Drejtoritë përgjegjëse në qarqe	▪ Habitatet ▪ Numri dhe/ose zonat e vendeve të mbrojtura ▪ Numri i llojeve endemike dhe të rralla ▪ Zona e mbuluar nga pyje ▪ Numri dhe zona e zënë nga vendet natyrore	Sipas Planit të Menaxhimit Çdo vit	
Popullata - shëndeti i njeriut	▪ Vitet e jetëgjatësisë së shëndetshme ▪ Aksidentet profesionale ▪ Përqindja e njerëzve që jetojnë nën minimumin jetik	Drejtoritë përgjegjëse në qarqe	▪ Vitet e jetëgjatësisë së shëndetshme ▪ Aksidentet në punë ▪ Përqindja e njerëzve që jetojnë nën minimumin jetik	Çdo vit	

Aspekti mjedisor	Treguesi mjedisor	Autoriteti monitorues	Parametrat mjedisore	Frekuenca e monitorimit	Komente
Trashëgimi kulturore	▪ Numri i godinave të ruajtura që restaurohen ▪ Numri i vizitorëve ▪ Gjelbërim urban për frymë	Drejtoritë përgjegjëse në qarqe	▪ Numri i godinave të ruajtura që restaurohen ▪ Numri i vizitorëve ▪ Gjelbërim urban për frymë	Çdo vit	

Shtojca ROCESI I KONSULTIMIT TË PLANIT TALE DHE RANA E HEDHUN

TEMA E TAKIMIT: Organzimi i dëgjesës publike, për të diskutuar mbi Planin dhe VSM-në e Planit të Detajuar të Zonës me Rëndësi Kombëtare Rana e Hedhun dhe Tale

DATA DHE ORA:22.07.2020; 17:30

PJESËMARRËSIT:

Në ambientet e Bar Restorant Poisedon, Tale, u organizua Dëgjesa e parë me banorët e zonës, nga Ministria e Turizmit dhe Mjedisit, mbi draft Planin dhe VSM-në e Planit të Detajuar të Zonave me Rëndësi Kombëtare për zonën e Ranës së Hedhun dhe Tale. Ky takim kishte qëllim t'i prezantonte të pranishmëve orientimet e para të planit të detajuar të zonave për zhvillimin e turizmit. Pjesëmarrës në këtë takim ishin, Ministri i Turizmit dhe Mjedisit, Z. Blendi Klosi, Kryetari i Bashkisë së Lezhës, Z. Pjerin Ndreu, Prefekti Z. Gjokë Jaku, si dhe përfaqësues nga Ministria e Turizmit dhe Mjedisit, Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit, përfaqësues të Bashkisë Lezhë, Biznesmenë të zonës si dhe përfaqësues të tjerë të organeve përgjegjëse për të diskutuar mbi problematikat gjatë procesit të hartimit të planit dhe për të shpreh sugjerimet e tyre. Gjithashtu në takim ishin prezentë dhe konsulentë të Atelier 4: Znj. Ariela Kushi, koordinatore projekti si dhe ekspertë të tjerë të Mjedisit dhe Ekonomisë.

SHËNIMET E TAKIMIT:

Dëgjesa u hap nga Z. Pjerin Ndreu, Kryetari e Bashkisë Lezhë, i cili theksoi rëndësinë e bashkëpunimit të përfaqësuesve të organeve të fushave përkatëse dhe ekspertëve të bashkive përfaqësuese, me studion konsulente, për të arrirë një produkt përfundimtar sa më të suksesshëm.
Më pas fjalën e mori Z. Blendi Klosi, Ministër i Mjedisit dhe Turizmit, theksoi punën për menaxhimin e mirë dhe organizimin e plazhit të bregdetit të Lezhës me rregullat e reja të krijuara nga pandemia. Këto hapa janë pozitivë dhe për nismën e re të masterplanit për zhvillimin e turizmit në Tale, duke qenë që kjo zonë ka një kapacitet të lartë për të pritur turistë vendës dhe të huaj për gjatë gjithë vitit. Zona duhet plotësuar me të gjithë komponentët e mundshëm që turistët të dëshirojnë të vijnë në periudha të ndryshme të vitit, kjo duke u plotësuar me paketa të ndryshme turistike.
Më pas e mori fjalën Znj. Ariela Kushi ku paraqiti prezantimin e planit paraprak të zhvillimit të territorit.
Prezantimi nisi me dinamikat që këto zona ofrojnë dhe kanë në rajon, më pas me analizimin e potencialeve të tyre dhe ndërhyrjet e domosdoshme. Pas analizimit të zonës, u prezantua vizioni strategjik i tyre, duke u drejtuar në zhvillimin e turizmit të qëndrueshëm të zonës. U theksua rëndësia e mbrojtjes së mjedisit meqënëse kjo zonë njihet si pjesë e Parkut Natyror 'Kune-Vain-Tale' si dhe zonë që shërben si habitate për shpendët migratore. U prezantua plani paraprak i zhvillimit, ku paraqet shpërndarjen e funksioneve të ardhshme të territorit, me focus zhvillimin e turizmit. Qëllimi i projektit është, zgjerimi i ofertës turistike, kohëzgjatjes së sezonit dhe frekuentimit të tij, si dhe rritja e cilësisë së shërbimit për të arritur konkurencën në tregun e turizmit me vendet fqinje.
Më pas fjalën e mori Z. Abdulla Diku, Ekspert i Mjedisit, i cili prezantoi Vlersimin Strategjik Mjedisor për zonën e studimit. Synimi i procesit të VSM është: Vlerësimi i pasojave në mjedis, adresimi i pasojave në fazë të hershme dhe vendossja e balancës Mjedis- Zhvillime të tjera.

Të pranishmit u shprehën pozitiv kundrejt strategjisë dhe orientimeve të zhvillimit të territorit. Nga auditori, u hodhën disa mendime dhe ide:

- Rruga Shëngjin-Velipojë është një nga rrugët më të rëndësishme për zhvillimin e turizmit.
- Infrastruktura është kryesore, impjantet e pastrimit të ujrave duhet ti jepet rëndësi të veçant, ne Tale ky project është ne proces
- Në zonat e zhvillimit duhet të ketë një përqindje të caktuar për real estate.
- Ka interest të vazhduar nga bizneset dhe kompanitë e ndërtimit
- Në zonën e Ranës, është e rëndësishme mbrojtja e mjedisit për zogjt migratorë

Hapat e mëtejshëm do të jenë:

- Ndërtimi i një plani zhvillimi dhe rregullores së planit
- Propozimet e kapacitetit turistik dhe raporti I tyre me hapësirat akomoduese me shifra konkrete
- Krijimi i një masterplani për zonën
- Hartimi i VSM-së.

KËSHILLIMI I HAPËT PUBLIK: VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PDZRK TALE
AKPT

PDZRK-SHQ E VSM-SË TALE
AKPT

ÇËSHTJET KYÇE QË TRAJTOHEN NË VSM
Klima
Toka
Uji
Ajri
Zhurmat në mjedis
Natyra / ZM
Shëndeti i njerëzve
Pasuria dhe asetet materiale
Infrastruktura mjedisore
Trashëgimia kulturore
Peizazhi

SKEMË I PROCESIT TË VSM-SË

PDZRK TALE- VIZIONI STRATEGJIK DHE KANAL

PDZRK TALE- OBJEKTIVAT STRATEGJIKË

OBJEKTIVAT MJEDISORE (OM) NË VSM
Toka
OM1: Sigurimi i menaxhimit të qëndrueshëm dhe mbrojtjes së tokës.
OM2: Parandalimi i ndryshimeve të pakthyeshme natyrore duke mbuar rënien e ndërtimit ë mundshëm të hapësirave të lirë duke ndërtimin dhe modernizimi e infrastrukturës së ujërave.
Ujë
OM3: Rritja e cilësisë së ujit në qendrën e zonës dhe sigurimi i arritjes së objektivave strategjikë komunitarë për sektorë njëjtësh të emetimeve të ndotësve e mundshëm.
Ajri dhe klima
OM4: Reduktimi ndë shkëmbe të ndryshimeve të klimës globale dhe reduktimi i sasisë së emetimeve ndotëse ajrit.

OBJEKTIVAT MJEDISORE (OM) NË VSM
Ujë
OM5: Kalimi i ndërtimeve të mundshëm të infrastrukturës së ujërave dhë mbrojtja dhe ndërtimi, qëllimi e lumenjëve, qëllimi shëndetësor, lagunorë dhë zonat e qëllimit shpërdarës.
Zhurmë e mundshme
OM6: Sigurimi i komodisë të popullatës dhë mbrojtja e shëndetshëm të njerëzve.
OM7: Rritja e larmisë biologjike të zonave me shumë natyrore të mundësë parandalojë shfaqjeve me ndërtimë të mundëshëm.

KËRKESA LIGJORE PËR VSM

PROCESI I HARTIMIT TË VSM-SË

OBJEKTIVAT MJEDISORE (OM) NË VSM
Zhurmat në mjedis
OM8: Parandalimi/Reduktimi i ndotjes së mundëshëm nga zhurma dhë ndërtimi me mënyrë e kërcënimit ndaj një ZM.
Pasuria dhë asetet materiale
OM9: Minimizimi i dëmëve si pasojë e natyrës ë mundëshëm ë ndërtimit ë zonës së PDZRK.
Trashëgimia kulturore
OM10: Rritja e njohjës dhë ruajtjës dhë zhvillimit e objektivave dhë zonave të trashëgimisë kulturore.
Peizazhi
OM11: Sigurimi i rritjës së zonave me karakteristika të veçanta peizazhi dë rëndësë lokal dhë kombëtar i aspektëve natyrës dë rëndësë.

PËRFSHIRJA GJEOGRAFIKE

TOPOGRAFIA / KLIMA
Mesdhetare
15 °C
20-25 °C Nër.
7 °C Janë.
Lëvizëse mënd
Terenet
0-2m
Rrafshët

TOKA
Legjenda:
Qh

NATYRA – HABITATET RIPESORE
HABITATI DETRIT
HABITATI LAGUNOR
H. LUMOR / BREGUMOR

NATYRA – BIODIVERSITETI
Flora
Lloz 111
Fauna
Gjarpër 11
Shpendë 230
Ujëmbë 10
Ngjalë 29
Peshqë 25
Gjithsejtë 341

PERDORIMI I TOKËS

HIDROGRAFIA – UJËRAT SIPËRFAQËSORE
CILËSIA E UJRAVE TË ËMBËT
KATEGORIA V-si – SH. I KQE
CILËSIA E UJRAVE TË NATËT
KATEGORIA I-si – SH. MKE
Legjenda:

NATYRA – ZONAT E MBROJTURA
KUNE-VAIN-TALE
Ndalohen
Ndryshimi i gjendjes natyrore TËRË të ZNË si

NATYRA – PEJZAZHI
VIJA BREGDETARE
LIGATINA
FASHA URBANE

HIDROGRAFIA – UJËRAT NËNTOKËSORE
Legjenda:
Qh

AJRI DHE ZHURMAT NË MJEDIS

MENAXHIMI I MBETJEVE
Mbetjet ndërtimore 2 herë në javë

UJËSJELLËS - KANALIZIME

PERFUNDIME
Zona në studim ka pasuri të mëdha natyrore
(burime ujore, florë, faunë, rezervat të mbrojtur)
Gjithashtu, kjo zonë ka potencial të shkëlqyer
për zhvillimin e turizmit të qëndrueshëm

PERFUNDIME
Sfidat kryesore për të ardhmen në zonë janë:
Pastrimi i zonës bregdetare nga MNU
Menaxhimi i integruar i MNU (3R)
Zgjidhja e trajtimit të ujrave të përdorura urbane
Mbrojtja e biodiversitetit, ndalimi i brakonazhit

DISKUTIMI
Cilët komponentë të mjedisit duhen trajtuar më me përparësi?
Cfarë informacioni duhet shtuar?
Tjetër?

Lista e pjesëmarrësve në takimin në Bashkinë Lezhë, Tale, datë 22.07.2020

"Konsultim me grupet e interesit i Planit të Detajuar për Zonën e Rëndësisë Kombëtare, "Rana e Hedhun- Port Shëngjin" dhe Planit të Detajuar për Zonën e Rëndësisë Kombëtare, "Tale"

"Konsultim me grupet e interesit, për çështjet që do të trajtohen në raportin e VSM-së, për PDZRK "Rana e Hedhun- Port Shëngjin" dhe PDZRK "Tale"

Nr.	Emër Mbiemër	Institucioni/Shoqata/Agjencia	Nr. Telefoni	Email	Nënshkrimi
1	LEKSI ORNIK		069683681		
2	EDI MEHMETI		069677891		
3	Gjek Ndoka		067283672		
4	GIGU FRANGU		067205480		
5	Jonol Gjeka		0684062007		
6	PASHK PALOKA	Homa Treqhise	067205733	dhti-lezhe@yahoo.c	
7	GEZIM FLOKU	AKPT	069248238	gezim.floku@yahoo.com	
8	NIK LEKA	Bashkia Lezhë	0695838389	[illegible]	
9	Ged Malutë	"Junik" Sh.p.k.	067200480	dmalute@gmail.com	
10	VLADIMIR BENGA	EKOTURIZM SHQIPTAR	0684088820	ekoturizmishqiptar@gmail.com	
11	VLADIMIR MALUTA	"JUNIK" sh.p.k	067207047	maluta.vladimir@hotmail.com	
12	Emiljano Gergji	Prince Adriatic Resort	069208197	emilianogjergji@yahoo.com	
13	Lindita Pollia	Bashkia Lezhë	069239360	pollicalindita01@gmail.com	
14	Kristiana Gjini	Bashkia Lezhë	069675687	kristianagjini1@gmail.com	
15	BESMIR SHCHU	BASHKIA LEZHË	068239353	besmirshchu@gmail.com	
16	Naim Cara	Bashkia Lezhë	069604053	naimcara@outlook.com	
17	Vitor Gjokaj	BASHKIA LEZHË	068576785		
18	EDUART	DEDA	069304445		
19	VALMIR GJETA		0039320753386	V.GJETA@icloud.com	
20	Fjerin Nurkaj	—	0039 3282773514	fjerin_nurkaj@libero.it	
21	Gerhard Prelashi	BASHKIA LEZHE	0684828833	gprelashi@gmail.com	
22	Naim Mëzgjani		069677603		
23	Valbert Nadhami	Bonor i Zogës	069538474		

24	Jonian Nohu	ADZM -LC	069[illegible]		
25	Besiona Simoni	ADZM Lezhe	069364[illegible]	besiona_simoni@yahoo.com	
26	Davida Noka	AdZM Lezhe	0686030002	davida_noka@hotmail.com	
27	Dom Gjeraj	AdZM Lezhe	0696272714	Ayen	
28	Bato Malaj	Zona 1 Lezh	0696406999		
29	Albina Muratti	Bujqësi Rojvale dhe Blegtorit	069235[illegible]	albina.muratti@bujqesia.gov.al	
30	Tanik Kola	ADZM Lezhe	0694072281		
31	Gjon Gjoni	DZM OLEZHE	0684795381	[illegible]	
32	Prelat Zeka	Biznes	0682035417		
33	Gjovalin Gjeloshaj	Biznes	0676533989		
34	Mirela Çiliberti	Biznes			
35	Bernard Meka	Biznes	0672079191		
36	Bledar Gjoka	Biznes	0693576133		
37	Teasako Ferrari	Hidrovor Tale	0696858379		
38	Marjan Gjeka	Biznesi	0682198878		
39	Marko Jaku	Biznes	0696824362		
40	Marta Çunaj	BIZNES	0672070277		
41	Gëzvalin Paluca	Biznes	0696009666		
42	Ermira Dugoni	ADZM - LC	0686298647	—	
43	ANTON CENA	PALESTER SPORTIVE	067569-1735	antoncena@yahoo.com	
44	Prenpllumbi	Kompëlukës pluhur	0682290542		
45	Idrizi Mustafaj	Rekiltar i Ujësjellës	0699835019		
46	Kristi Rashmili	PK	0696433823		
47	Ervin Noka	ISTED SHPK	0695446217		
48	Hysnaz Hajna	Helka 4	0673884744		
49	Lina Gjoni	Administratore	0693018511	linagjoni@gmail.com	
50	Qëndrim Çika	ATELIER 4	0684027527		
51	Renald Çfarku	Dr. Ivzmit dhe Kull	0696267623	renalf.cfarku@yahoo.com	
52	Arlet Kusari	ATELIER 4	0690698614	[illegible]	

53	Marsel Holdaj	MTM	0695450584	Marsel.Holdaj@turizmi.gov.al	
54	Samanta Rakipi	AKT		Samanta_Rakipi@yahoo.com	
55	Jost Tabula	MTM		Jost.tabula@turizm.gov.al	
56	Amrhela Ismalli	MTM	0684583180	amrhian@hotmail.com	
57					
58					
59					
60					

Figura x. Komentet shkresore nga Ministria e Mbrojtjes

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E MBROJTJES
SEKRETARI I PËRGJITHSHËM

Nr. 3760 prot. Tiranë, më 28.08.2020

Lënda: Kthim përgjigje Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit.

Z. ADRIAN KAMENICA

SEKRETAR I PËRGJITHSHËM I MINISTRISË SË TURIZMIT DHE MJEDISIT

Tiranë

I nderuar Koleg,

Me anë të shkresës Tuaj, nr. 4978 prot., datë 13.07.2020, të dërguar në rrugë shkresore në Ministrinë e Mbrojtjes, nëpërmjet së cilës keni njoftuar mbi konsultimin me grupet e interesit për çështjet që do të trajtohen në raportin e VSM-së, vlerësojmë se hartimi i planeve të detajuara dhe zhvillimi i mëtejshëm i 5 zonave të rëndësisë kombëtare në bregdet, do të ketë një ndikim pozitiv në zhvillimin e turizmit, si një nga industritë më potenciale të mëdha në zhvillimin e vendit. Për më tepër, në hartimin e planeve të detajuara të zonave të rëndësisë kombëtare në bregdet, sugjerojmë që duhet të meren në konsideratë çështjet e mëposhtme:

- Vendosja e instalimeve ushtarake në këto rajone, si Vendbazimi i Shëngjinit;
- Rrugëkalimet detare për hyrje-daljet në port, si dhe vendqëndrimet në spirancë;
- Sinjalistikën detare të vendosur në këto zona, si fenerë, bova etj.;
- Zonat e mbrojtura dhe sigurimin e ruajtjes së florës, faunës, si dhe arkeologjisë nënujore në këto zona;
- Zonat me rrezikshmëri nga pikëpamja lundrimore;
- Sigurimin e kushteve për mbrojtjen e jetës së njerëzve dhe mundësimin e zhvillimit të operacioneve të dhënies së ndihmës në këto zona;
- Nisur nga situata të cilat kanë ndodhur në të kaluarën, ku disa nga këto zona bregdetare janë përmbytur, duhet të sigurohet që në masterplan të parashikohen masa që ndikojnë në parandalimin e këtij fenomeni, si mirëmbatja dhe funksionimi i hidrovorëve, ndërhyrjet për themelimin e grykëderdhjes së lumenjve, si dhe kanaleve kulluese;
- Rrespektimin e rregullave të parashikuara në Kodin Detar për aktivitete detare dhe lundrimi (neni 8), ndërtimet detare (neni 25), si dhe të respektojë të gjitha detyrimet e tjera në Kod, si ligji kryesor në harmonizimin e aktiviteteve në det.

Ministria e Mbrojtjes, Rruga e Dibrës, Tiranë
http://www.mbrojtja.gov.al
Tel: + 355 4 222 66 01
Faks: + 355 4 2228325

Mbetemi të gatshëm për shkëmbimin e mendimeve për hartimin e VSM-së për zonat e mbrojtura, si dhe do japim kontributin tonë sa herë të kërkohet, me qëllim zhvillimin e një plani gjithëpërfshirës sa më të mirë.

Duke Ju falënderuar për bashkëpunimin.

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM

NË MUNGESË

DREJTORI I PËRGJITHSHËM I POLITIKAVE TË MBROJTJES

Florian Kali

Ministria e Mbrojtjes, Rruga e Dibrës, Tiranë
http://www.mbrojtja.gov.al
Tel: + 355 4 222 66 01
Faks: + 355 4 2228325

Figura x. Komentet shkresore nga Ministria e Turizmit dhe Mjedisit

MINISTRIA E TURIZMIT DHE MJEDISIT
Nr. 5978 Prot.
Data 18.08.2020

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E TURIZMIT DHE MJEDISIT
AGJENCIA KOMBËTARE E TURIZMIT
DREJTORIA E MARKETINGUT DHE PROMOCIONIT

Nr. 306/prot. Tiranë,më 17.08.2020

Lënda: Kthim përgjigje.

MINISTRISËSË SË TURIZMIT DHE MJEDISIT

Tiranë

Në përgjigje të shkresës tuaj, nr. 4978 , datë 13.07.2020, "Njoftim mbi konsultimin me grupet e interesit për çështjet që do të trajtohen në raportin e VSM-së", kërkohet mendimi i Agjencisë Kombëtare të Turizmit, në lidhje me çështjet që do të trajtohen në raportin e VSM-së, për 5-së Planet e Detajuara të Zonave të Rëndësisë Kombëtare (PDZRK), konkretisht: Baks-Rrjoll, Rana e Hedhun-Port Shëngjin, Grykëderdhja e Ishmit, Tale dhe Spille", ju bëjmë me dije se:

Agjencia Kombëtare e Turizmit, ushtron veprimtarinë e saj në përputhje me VKM nr. 298, datë 20.4.2016 "Për organizimin dhe funksionimin e Agjencisë Kombëtare të Turizmit", ligjin nr.93/2015 për turizmin, me qëllim promovimin dhe krijimin e identitetit të turizmit shqiptar nëpërmjet shfrytëzimit të të gjithë potencialit ekzistues turistik të vendit.

Në këtë kontekst, por edhe duke iu referuar përcaktimeve të akteve ligjore dhe nënligjore në fuqi ligji nr.91/2013 *"Për vlerësimin Strategjik Mjedisor"*, UDHËZIM 5- 2016 mbi tarifat e VSM si dhe VKM 219,507, 620 2015, sugjerojmë që disa nga çështjet që duhet të trajtohen në raportin e VSM-së, për PDZRK-të e secilës zonë, të jenë si më poshtë:

- Përshtatja e zonave me vlerë natyrore me zhvillimet dhe aktivitetet e reja turistike, në mënyrë që zhvillimi i ardhshëm turistik të tërheqë sa më shumë turistë, por njëkohësisht të jetë miqësor me mjedisin dhe habitatet natyrore. *(Zhvillim i qëndueshëm)*
- Ruajtja e karakteristikave të objekteve dhe zonave të trashëgimisë kulturore.
- Ruajtja e peisazheve dhe zonave me peisazhe me karakteristika të veçanta në nivel lokal dhe kombëtar.
- Shtimi i sipërfaqeve të gjelbërta në hapësirat rekreative, me bimësi autoktone.
- Vendosja e sinjalistikës turistike dhe asaj mbrojtëse për mjedisin.
- Ndërtimi i rrugëve/korsive të dedikuara për biçikleta dhe shtigjeve natyrore.

Bulevardi "Gjergj Fishta", Pallatet Shallvare. Nr.12/A, Tiranë, Albania info@akt.gov.al

ATELIER 4
ARCHITECTS

Rr. "E Kosovarëve",
Nd.35, H. 6, Ap.4/1,
Njësia Administrative
Nr. 5,1019, Tiranë, Shqipëri
Tel. +3554 2222804 / 2430195
e-mail: info@atelier4.al